

Ruk Aboedi Hoafi Ruk ai sürü papimarandi

*Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo
Tiofirusimbo sürü papimarandi*

¹ Tiofirus, karihasi se adükari nindou-anafi. Nindou afindi ai nine-moatükunî God ai yihoefî mbusümo ramareandi ranahambo di boadofe sürü papimbo mehomo. ² Sapo nindou didemo weangurühi hondü Sisasindi ratüpurî ahamundi himboarinambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi wataporimborümünî marundi ranahamboemo ai sürü papiru marundi.

³ Ro wandihoari muᅇguambo moatükunî ndorihoeimbi weangurühi tüküme fiyo ra tüfoarhe fifirimarheandi. Ranimboane asu, Tiofirus, sihambo rani-moatükunî tüküfe-tüküfe marandi ranahambo di boadofe sürü papimbo ro hohoanî moyahanî mayoa aboed-ane masahi.

⁴ Ro randheandani animbo asu se muᅇguambo moatükunî sihambo yamundimarîhunîni ra tüfoarowandühi fifirîmbîrowanda sahehea.

*Son tüküfembo ayu ranahambo sünambeahîndî
nendî ai Sekaraiambo hoafîmayundo*

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorimbofi nuᅇguambe nindou mamî ahandî ndürî Sekaraia ai Godimbo sesi siheferambo nindoumbofi manüᅇgu, aiana Godimbo sesi sihoemo-rundeimbi Abaisa-yomondi sîrambeahîndîyu.

Ahandi nimorehindi nduri ra Erisabetiyo ai-amboani Aronindi sirambeahindiyoy. ⁶ Yimbu ai Godindi himboahü mbumundi hamindi nimbafembo Adükarindi hoafi himboriyafeih süngurine marinandi. ⁷ Erisabet ai purüsüyo hayamboyo ranimbo ai Sekaraia-dibo nitori kefekoate nimbafembo boagirimayafe. ⁸ Mami simboani Sekaraiandi sirihündi ratüpurimbo si tüküfeyoambe sesi shefe ra Godindi himboahü ramareandi. ⁹ Sapo Godimbo sesi sheferambo dibonimbo rani hohoanimo süngumbo ahambo dibonimemondowa Godimbo shefembo fondiwami fisinjarümbi moatükun mandifembo Adükarindi wori ranambe kefuai mahüfu. ¹⁰ Raniyo fisinjarümbi moatükunimayorani hai tikirandühi horoambe nimorehi nindowenih afindi ranai weindani nimboeimbo Godimbo didibafiyehi burimayei.

¹¹ Raniyo asu refeyoambe Adükarindi sunambeahindi nendi ranai ahambo-so tüküfi fisinjarümbi moatükun mandife fondi warihondani manüngu. ¹² Raniyu Sekaraia ai hoeriri haya hepünifi yihimbo sisirimefiyu. ¹³ Nga asu sunambeahindi nendi-mayu ranai hoafiyundowohü yahuya, "Sekaraia, se yihimbondamboyafi! God ai shafi didibafife hoafi himboriyumboani. Asu shafi nimorehi Erisabet ai shafi nitori nderimindimboe. Rananimbo se ahambo nduri Son kaboadiwori. ¹⁴ Nitori ranai tükündifiyuan se afindi hamindi hihifi-hihifindamboyafi asu nindou amuri ranai-amboani afindi hihifi-hihifindeimboyei. ¹⁵ Nindou ranai ana Adükarindi himboahü ndüreimbi

hondündümbui. Aiana yowanî wain asu nginîndî hamîndî bia ra ndümündümbui. Ahambo hondi ai wakemîndimbo yangîriyoambe Yifiafi Aboedi ranai ahandî fiambe yadîdündîfemboe.

¹⁶ Rananîmbo ai Israerîhündî nindou afîndî ranaheimbo God ahei Adükari-mayu ranahambo sowana hîhîndeirî ndemündündürî ngumbui.

¹⁷ Aiana Godîndî hoafi hoafi-yu-randeimbi, ahandî ndürî Eraisa ramefiyu nou, yahurai nginîndî ndemündü haya Adükari-mbohünda ai boatei horombondüfi ngumbui. Aiana afîndî mam-anemo asu nîmor-anemo asükai mamühîndeapura aboedi-aboedîndafu, nindou Godîndî hoafi hîmborîkoate-yerîhündeimbi aheimbo hîhirîndeirani mbumundî hohoanîmo süngundîhi, asu anîhondümborîhindeimbi Adükari ai kosîmbo-mayu ranîmbo didîboadondearümbui,” mehu.

¹⁸ Sekaraia ai sünambeahîndî nendi-mayumbo simborî hoafi-yundühi yahuya, “Asu ro nüngundîhe fifîrimandîhe ranîmoatükunî ra anîhondayo amboanî? Roana ndeara boagîriyamboanahî asu wandî nîmorehî amboanî boagîriyomboane,” mehundowamboyu.

¹⁹ Sünambeahîndî nendi ai simborî hoafi-yundühi yahuya, “Ro Gebrier-anahî nda. Roana Godîndî ngusümboaranî-anahî nîmboa arîhandî. Aiyu wambo koamarîhendîra sîhambo aboedi hoafi hoafi-mbo makosahî. ²⁰ Se moai wandî hoafi ra anîhondümborowandî ranîmbo-hünda yafadühamî tapî nîmbafi ngafîmbo ranîmoatükunî ra tükündîfemboe. Nîni-sîmboanîyo God ai dîbonîmayu ranîmoatükunî ra anîhondümbor tükündîfemboe,”

mehundo.

²¹ Rani-moatükunî ranai refeyoambe nindou bîdîfirî ai Sekaraiambo weindanî nîmboeimbo hîmboyahündowohü hohoanîmoyeihîya, “Ai nîmboe Godîndî worambe gedühi anüngu?” masei. ²² Ai weindanî tüküfi huhü aheimbo moai hoafî karearü, nga wanî. Ranîyei asu ai rarîhi hohoanîmoyeihîya awi Sekaraia ai nîne awambo moatükunî ahandî hîmboahümbö Godîndî worî ranambe hoeire hayamboyu rawefiyu masei. Ai aheimbo nînî hoafî akîdou hoafîyokoate-yundürühiyu asu ai moanî ahandî warînambo yangîrî sisamîra wakîmareandî.

²³ Godîndî worambe Sekaraia ai sapo nîne-moatükunî refe ratüpurîmbo-mayu ratüpurî ra moendîre hayamboyu asu ai ngoafîna mahu. ²⁴ Rani-moatükunî ranai refe hayamboyo-ane ranambe ahandî nîmorehî Erisabet ranai warandühumbîyo haya asu ai moai hondahüfeimbi amoamo ranambe worî hînîngîre ho, nga wanî. ²⁵ Ai yare hoafîyowohü yahoya, “Haponda ndeara bîdîfiranî hondü Adükarî ai wambo hîpoamboreandîrîhü ai wandî amoanîngî nindou hîmboahü meñgoro ra raguanamboareandî,” meho.

Sünambeahîndî nendî ranai Mariamboya Sisandowarîndîmboyañ mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo nîngoambe God ai sünambeahîndî nendî ahandî ndürî Gebrier ranahambo Gariri hîfambe ngoafî ahandî ndürî Nasaret ranînambo koamarîherü. ²⁷ Ai mahu ra nîmorehî sapo nindowenihî ahandî ndürî Sosepîmbo momo kûmarîhindî ranahambo

hoafi semündü hayamboyu. Sosep ranai ana adükarî bogori Defitîndî amoaoyomondî sîrambeahîndîyu. Nga asu nîmorehîmayo ranahandî ndürî ana Mariayo. ²⁸ Sünambeahîndî nendîmayu ranai nîmorehî ranahambo-so tüküfi hoafiyundühî yahuya, “Karîhasî. Adükarî ai se-dîbo nüngumbo sîhambo aboedî-aboedîmareanîni,” mehundo.

²⁹ Ranîyo asu Maria ai sünambeahîndî nendandîmayo hoafi ra hîmborîyo haya asu ai afîndî hohoanîmoyowohü nîne-moatükunî hoafi yahurai ra yahohaya hoafîmayo.

³⁰ Sünambeahîndî nendîmayu ranai ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Maria, se ranîmbo yîhîmbondamboyafi, nga God ai sîhambo ngusüfoambe aboedî fufurîfoareanînimboani.

³¹ Nga rananîmbo se warandühumbündafi hawa nindowenihî nîmorî ndowarîndîfi mbunda asu se ahandî ndürî Sîsas kaboadîworî. ³² Aiana adükarî hondüduani ahambo moanî Nîmoamo Hamîndî Hondündî nîmorani mbîseimboyei.

Rananîmbo asu Adükarî God ranai ahambo bogorîmbondirîmbui sapo ahandî amoa Defit ramefiyu süngu. ³³ Rananîmbo ai

koadürümbo-koadürümbo Sekopîndî ahurî mamîyei bogorîmbondîfi nünguhü, ahandî ngînîndî hîfandarandî ranai ngîrî moendîndo,” mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahîndî nendîmayu ranahambo hoafiyondowohü yahoya, “I, ranîmoatükunî ra nüngunde yahurai tükümandîfea? Asu roana nindowenihîkoate-anahîsi!” mehondowamboyu. ³⁵ Asu sîmborî ai

ahambo hoafiyundühi yahuya, “Yifiafi Aboedi ranai sifahfi fiambe tükündifeninü animbo asu Godindi nginindi ranai sishambo gabudiboadeaninimboe. Ranimbo-hündambo animbo asu sürühoeimbi nimori ranahambo Godindi Nimor-ani mbiseimboyei. ³⁶ Awi se himboriyafi, sifahfi mbu Erisabet amboani ngiri nimori wakindamindo masei boagirimayoa, nga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane. ³⁷ Ngiri God ai nini moatükuni refekoate-ndu,” mehu. ³⁸ Asu Maria ai simbori hoafiyowohü yahoya, “Ro Adükarindi ratüpuriya-rihandeimb-anahi, nga se hoafimayafi süngu ai moani rambireandamboane,” mehondowamboyu asu sünambeahindi nendi ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetimbo ndüfosimbo maho

³⁹ Rani-simboani Maria ai botife naporamindi haya nimai ngoafi mamü Sudia hifi wafuambe anango raninambo mahafo. ⁴⁰ Raniyo asu ai Sekaraiandi worambe ho haya farife hafo Erisabetimbo hihifimarandi. ⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hihifimarandi ra himboriyo-ambe asu mare ranambe nimori ai ahandi furambe sanjurimbo botifi piyu marandi. Raniyo asu Erisabetindi fiambe Yifiafi Aboedi ranai tüküfeyowohüyo, ai puküna hoafi karichoehü hoafiyowohü yahoya, “God ai sishambo aboedi-aboedimareanini munguambo nimorehimbo refendürikoate-mayu nou. God ai nimori ranahambo amboani aboedi-aboedirrimboani! ⁴³ Awi adükarü moatükuni wambo tüküme Feyondiri. Nga wandi Adükarindi

hondi ai wambo hoeifendi+rimbo tüküme feyo.
⁴⁴ Awi se himboriyafi, asu ro sihafimayo hihifi
 hoafi ra kefoendühi himborihamindihühiyahi
 asu nimori wandi furambe asanguru ranai
 hihifi-hihifiyuhü hohoripi-hohoripimayu.
⁴⁵ Adükarindi hoafi ra se anihondümbon-
 dowardühi ana, asu se hihifi-hihifindafi
 sapo rani-moatükuni ranai anihondü shambo
 tükündifeninimboe,” mehondo.

Maria ai Godimbo herüna kakisaomar+i

⁴⁶ Maria ai yahoya,

“Ro wandi ngusüfoambe ra Adükarimbo adükar-
 ani sa hohoanimoayahi.

⁴⁷ Asu wandi hohoanimoambe ranai Godimboya
 wandi Aboedambo-reandi+ri-randeimbani
 yaho hihifi-hihifayo.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ro ahandi ratüpuriya-rihandeimbaya hehea
 moanindi nimorehiyahä,
 nga asu ai wambo hohoanimoyuhü ndondo-
 mareandi+ri.

Hapondanambe peyo haya süngunambo gogu aho
 ranambe amboani
 nindou ai wambo hihifi-hihifümb-anafi
 mbiseimboyei,

nimboe sapo Adükarä Hamindi God ai wambo
 adükarä moatükuni ramareandi ranimbo-
 hunda.

Ahandi ndüri ra moani sürühoeimbane.

⁵⁰ Nga asu ahandi hipoambofe hohoanimo
 ranana nindou didiyei ahambo
 ahinar+horä
 ranaheimbo-so boagiri tühünimbo rande
 yagodimboe.

- 51 Ai ahandi warĩ ngĩnĩndĩ ranambo adũkarĩ ratũpurĩ ratũpurĩmayu.
 Ai nindou afĩndĩ-afĩndĩyeimbĩ ranaheimbo
 ahei hohoanĩmo nĩne moaruwai
 amarondũrĩ
 ranĩ kameihĩ bukũrũmafoareandũrĩ.
- 52 Ai bogorĩ nindou-memo ahamundĩ
 nĩmarĩfondĩ wamĩnĩndĩ hĩfĩnĩ
 hemoafoareapurĩ.
 Ranĩyo asu nindou ndũrĩkoate-memo
 ranahamumbo nĩmoamo sepurĩmũndũ
 botĩmareapurĩ.
- 53 God ai nindou wembomboyeimbĩ ranaheimbo
 aboedĩ moatũkunĩ yimbureandũrĩ
 asu nindou napombũ-mayeĩ ranaheimbo
 nĩnĩ akĩdou-amboanĩ warambe-
 fendũrĩkoate koamarĩhendũrĩ.
- 54 Ai ahandĩ ratũpurĩyeĩ-rĩhũndeimbĩ Israer rana-
 heimbo mafarĩhendũrĩ ra
 sapo horombo hoafĩyu masĩhendĩ ranĩ
 sũngumboyu hĩpoambomareandũrĩ.
- 55 Ai Abraham asu ahandĩ ahuirĩ mamĩ ranahe-
 imbo hoafĩyondũrĩmbo
 koadũrũmbo-koadũrũmbo ra hohoanĩmoyu
 masĩhendĩ ranĩ sũngumboyu ramareandĩ,”
 meho.
- 56 Maria ai ngĩmĩ amoamo Erisabetĩ-dĩbo
 nĩngo hĩmboyo asu ai ngoafĩna asũkaiyo hĩhĩrĩfe
 maho.

Erisabet Sonĩmbo maserĩmĩndo

- 57 Erisabet ai ahandĩ nĩmorĩ semĩndĩmbo si
 tũkũmefeyondowamboyo asu ranĩ-sĩmboanĩ ai
 nindowenihĩ nĩmorĩ maserĩmĩndo. 58 Nindou
 bidĩfirĩ ai-babĩdĩmbo worĩ yimburĩhĩndeimbĩ

raníyei asu ahandí wahorí mamíyomo munḡuambo Adúkarí ai níne aboedí ranípoanímbo moatúkuní ahambo ramareandí ra hímboríyeihehi ai Erisabetímbo ḡgusúfoambe híhífí-híhífí-mehündo.

⁵⁹ Nímorí ranai mamí wikíyu hayamboyuwane, asu ai ahandí fíhoearí kefetíríhefe mburímbo afíndandí ndürí süngu Sekaraiambofi kafeofimboani sei hehi mahei. ⁶⁰ Nḡa

asu ahandí hondí ai hoafíyowohü yahoya, “Yowaní! Ahandí ndürí ana Son anímbombiyuwamboane,” mehondürí. ⁶¹ Raníyei asu ai

ahambo hoafíyeihí seiya, “Asu seana síhafí sírambe moai yahurai ndürí ana yanḡoro,” masahündo. ⁶² Raníyei asu ai ahandí afíndambo warínambo yanḡírí hoafíyeihí ndürí níní nímorí ranahambo kamaboandíhorí masahündo.

⁶³ Sekaraia ai sürü papímbo moatúkunífíhí ndürí pareandühí yahuya, “Ahandí ndürí ana Son-ani,” mehuamboyei. Asu moaní nímboe yahurai munḡuambo ai hepünímehindí.

⁶⁴ Refeyowohüyo asu moaní ranambe hamíndí Sekaraia ai asúkaiyu hoafí ra wataporímbo-randühíya Godímbo aboed-ani yahu hoafímayu.

⁶⁵ Raníyo asu nindou ḡgoafí akímí amarei ranai yíhímbo sísíreandürühíyo, asu raní-moatúkuní ramefeyo raní hoafí ranai Sudia hífí wafuambe ḡgoafí ananḡo raní-amboaní ho-ho marandí.

⁶⁶ Munḡuambo nindou ai raní hoafí ranahambo hímboríyei hehi hohoanímbo kíkríhündühí düduyahíndühí seiya, “Nímorí ra níní moatúkuní nahurai nímorí tükümandífia?” masei. Ai raríhí fífíríhindí Adúkaríndí ḡḡníníndí ranai ai-díbo

aniŋgo ho.

Sekaraia ai Godiŋdi hoafi hoafimayu

⁶⁷ Soniŋdi afiŋdi Sekaraiandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai farifehüyo asu ai Godiŋdi hoafi ra yare hoafiyuhi yahuya,

⁶⁸ “Awi sihiri Israeri-yafe God Adükari rana-hambo aboed-ani mbisefomboane.

Ai ahandi nimorehi nindowenihi ranaheimbo farifehendürühi aheimbo aboedambofe-ndürimbohünda makusu-ani.

⁶⁹ Ahandi ratüpuriyu-randeimbi amoa Defitiŋdi sirambeahiŋdiyu

ai sapo nindou ŋginiŋdi sihefiŋmbo aboedambofe-muniŋmbo-mayu rana-hambo diboniŋmayundo.

⁷⁰ Ai ahandi sürühoeimbi hoafi hoafiyomorundeimbi-yomondi süngu

horombo hoafiyu masihendi hoafi ra süngumareandi.

⁷¹ Rani hoafi ra yahurai yare hoafiyuhi yahuya ai nindou sihefiŋmbo hürütümb-anei.

Asu yiŋboarukoarihimun-anei ranahei ŋginiŋdi wambeahiŋdi aboeda hündihemunümbui yahu hoafiyu masihendi.

⁷² Ai sihefi amoa mamimbo hiŋpoambondeandürümbui.

Asu ahandi hoafi hoafiyu fiŋramündü masihendi ranahambo hoanimondümbui.

⁷³ Sihefi amoa Abrahamimbo ai dabariŋfihi hoafiyu masihendi.

74 Ai sihefi hürütümbiyei warambeahindi
 aboedambo hürühefemunühi,
 asu ai sihefiambo ahandi ratüpurü yihimbo
 sisirifekoate ratüpurüimbo ra süngurühi ya-
 hombo hoafiyu masihendi.

75 Asu rananüimbo sihirü yangirü nüimboefambe
 amboani,
 sihirü moani sürühehundeimbündefi
 mbundühu,
 aboedi mbumundi hamüندی ahandi
 hüimboahü münguambo si aho ra
 nüimboefomboane.

76-77 Haponda, wandi nüimori, sihambo ana
 Nüimoamo Hamüندی Hondüندی hoafi
 hoafiyafi-randeimb-anafi müseimboyei.

Seana Adükariümböhünda horombondafo
 ügafühi ahambohünda nafi
 düdüboadondowandühi
 ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai ho-
 hoanümo ra amboawi yahohü
 moaruwai hohoanümo-ambeahüندی
 aboedambofe-ndürüimboani yahom-
 bohünda.

78 God ahandi hüpoambofe hohoanümonambo
 sümbori si nahurai koaboadeanda kodüimboe.

79 Rananüimbo nindou yifimbo yihimboyeihü
 nüimbi nüimaroani anüimboei
 aheimbo si boaküboadeandürüimboe.

Asu rananüimbo sihefiambo aboedi nüimariüimbo
 nafi nafuindamuna ügemboyefi,”

Sekaraia ra mehu.

80 Süngunambo Son ai adükariyühümübo asu
 Yifiafi Aboedi ranai-amboani ahandi fiambe

ṅgɪnɪndɪ tükümeḑeyo. Ai hu nɪmɪ wohɪ furɪkoate-reandühɪ nūṅgu humbo Israer so boatei weindahɪ tükümeḑiyu.

2

Maria Sisasimbo maserimindo (Matyu 1:18-25)

¹ Ranɪ-simboanɪ Romɪ-yafe adükarɪ bogorɪ Sisar Ogastas ai muṅguambo nindou ranɪhündambo ai ndürɪ semɪndimbo hoafɪ ra hoafɪyu masɪhendɪ. ² Kwirinius ai Siria-yafe bogorɪmbofi nūṅguambeyo muṅguambo nindou ranaheimbo ndürɪ semɪndimbo ra boatei tükümeḑeyo. ³ Ranɪyei asu muṅguambo nindou ranai mamamɪ ahandɪhoarɪ ahandɪ ndürɪ semɪndimbohünda ahandɪ ṅgoafɪ hondü ranɪnambo hei marɪhündɪ.

⁴ Ranɪyu asu Sosep ai-amboanɪ Gariri hɪfambe Nasaret ṅgoafɪhündɪ botɪfi haya adükarɪ bogorɪ Defitɪmbo sahorɪmɪndeimbɪ ṅgoafɪ Betrehem Sudia hɪfambe anaṅgo ranɪnambo mahu. Sapo ai Defitɪndɪ sɪrambeahɪnd-ani. ⁵ Ranɪyo asu Maria ranahambo Sosepɪmbo semündümbo momo kümarihindɪ ranɪ-dɪbo ndürɪ semɪndimbo mahu. Ranɪyo asu Maria ranai warandühumbɪyo. ⁶ Ranɪyo asu ai Betrehem ṅgoafɪhü nɪmbafeambe Maria ai ahandɪ nɪmorɪ wakemɪndimbo si ranai ndeara bɪdɪfɪranɪ tükümeḑeyo. ⁷ Ai ahandɪ amoṅgo nɪmorɪ ra wakɪrɪmɪndɪ haya nɪmorɪ-yafe hoearɪnambo hɪmonderɪ mbura burmakauyei sesɪ hɪpɪrambe mafoarerɪ. Sapo nindou aporambo worɪ ranai nindou fondɪ muṅgu sɪmoṅgorɪmayeiambo wambo.

Sünambeahĩndĩ nendĩ ai sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩmbo Sisas tũkũmefiyu hoafĩ sowandũmo mahomo

⁸ Ranĩ hĩfĩhũ sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ ai ahamundĩ sipsip fufurundũmo homo moanambũhĩ hĩfandĩrundũrũhĩ mamĩ nĩmbĩ-memo. ⁹ Adũkarĩndĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo-so tũkũfĩhũyu asu Adũkarĩndĩ hĩmboamupui-randeimbĩ si ranai ahamumbo boakĩmafoareapuri. Ranĩyomo asu ai ranĩ-moatũkunĩ ranahambo yĩhĩmbo sĩsĩrĩmefundĩ. ¹⁰ Nga asu sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo hoafĩyupurũhĩ yahuya, “Se ranahambo yĩhĩmbondĩmboemo. Ro ndanĩmboahĩ nda sĩhamumbo aboedĩ hoafĩ sahamĩndĩmboanahĩ. Ranĩ-moatũkunĩ hoafĩ rananĩmbo adũkarĩ hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩ ndemĩndĩ muŋguambo nindou ranaheimbo tũkũndĩfemboe. ¹¹ Ndanĩ-sĩmboanĩ Defitĩndĩ ŋgoafĩ Betrethem ranĩhũ nindou sapo sĩheimbo aboedambofe-ndũrĩmbo-mayu ranahambo hondĩ ai wakĩmarĩmĩndo. Ai nindou God dĩbonĩmeindo Kraisi Adũkarĩ ranani. ¹² Nga asu rananĩmbo se ahambo anĩhondũmbo randu yahurai fĩfĩrĩndũwuri. Se hoeindũwurani nĩmorĩ ranai hoearĩnambo hĩmondĩhefimbĩ burmakauyei sesi hĩpĩrambe foerũmbui,” mehupuri.

¹³ Ranĩyo asu hoafĩ nĩŋgoambe sũnambeahĩndĩ ami-yomondĩ nendĩ ranai tũkũyafu sapo sũnambeahĩndĩ nendĩ ŋgorũ-mayu ranĩ-babĩdĩmbo nĩŋgomombo Godĩmbo aboed-ani yahomo hoafĩyomondũhĩ yahomoya,

¹⁴ “God nĩmoamo hamĩndĩ hondũ anũŋgu ranahambo aboed-ani mbĩseiamboane.

Nĩmorehĩ nindowenihi hĩfĩ ndanĩhũ
 anĩmboei ranaheimbo ŋgusũfo afurĩfimbĩ
 hohoanĩmo segodũrĩmboane.

God ai aheimbo ŋgusũfo pareandũrũhĩ
 siyaofindũrũhani,”

mehomo.

*Sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindow ranai homo
 Sisasĩmbo hoeimarũwuri*

¹⁵ Sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo
 sowahĩndĩ botĩyafu sũnambe hafomondane,
 sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindow-memo ranai
 ahamundĩhoarĩ bogo hoafĩ fĩrũndũmondũhĩ
 yahomoya, “Awi sihirĩ Betrethem ŋgoafĩnambo
 ŋgefi sapo ranĩ-moatũkunĩ tũkũmefeyo ra
 hoeindĩhu Adũkarĩ ai hoafĩmemunĩ sũŋgu,”
 mehomo. ¹⁶ Ranĩyomo asu ai nĩmai ranĩnambo
 homo Maria Sosepĩmbo-so tũkũyafu mburu
 nĩmorĩ burmakauyei sesi hĩpĩrambe mafoeru
 ra hoeimarũwuri. ¹⁷ Sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ
 nindow-memo ranai ahafembo hoeirupĩrĩ
 mburu asu ai nĩne-hoafĩ nĩmorĩ ranahambo
 sũnambeahĩndĩ nendĩ ai hoafĩmemo hoafĩ
 ra hoafĩmemopĩrĩ. ¹⁸ Muŋguambo nindow ai
 ranĩ hoafĩ ra hĩmborĩyei hehi hepũnahi afĩndĩ
 hohoanĩmomaye. ¹⁹ Nga asu Maria ai ranĩ hoafĩ
 muŋgu ra ŋgusũfoambe hohoanĩmoyo marandĩ.
²⁰ Ranĩyomo asu sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ
 nindow ranai hĩhirĩyafu homondũhĩ Godĩmbo
 adũkar-ani asu ndũrĩmb-ani yahomo houmbo
 mahomo. Ai sapo ahamumbo sũnambeahĩndĩ
 nendĩ hoafĩmemopurĩ ranĩ sũŋgumbo ranĩ-
 moatũkunĩ ranahambo hĩmborĩyomo hoeiru
 houmbo wambo.

Sisasimbo ndürî kamafoarîhori

²¹ 7 Si ranai hoane ranî wagabe nîmorî rana-hambo hoearî kefetîrîhefihî ndürî Sisas kafoe-fimbo si ranai tükümefeyo. Sisas ra horombo hondandî furambe sanğorîkoate-yuambe ranî-simboanî sünambeahîndî nendî ai kamafoarir-ane.

Simion Ana ai Sisasimbo Godîndî worambe hoeimarînerî

²² Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo meŋgoro ranai hoafîmayo süngu Maria Sosep ai aboedî tüküfe nîmarîmbomefe ranî si ai tükümefeyopîrî. Ranî-yafe asu ai nîmorî ra sowarîndîfe hena Adükarîndî himboahü hî-nîngîfimbo Serusarem ŋgoafîna mahafe. ²³ Sapo ranî-moatükunî refembo-mayo ra Adükarîndî ahînümbî hohoanîmoambe yahurai sürü pare yaŋgorowohü yahoya, ‘Muŋguambo nindowenihi nîmorî furî simborîhündî ranana Godîndîfihî yaŋgîrî paiarîmboane,’ meho. ²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dîbî weimbefeyo ranamboanî Godîmbohünda hîfokoarîne masîheneandî sapo Adükarîndî ahînümbî ra-meho süngumbo.

²⁵ Ranî-simboanî nindou mamî ahandî ndürî Simion ranai Serusarem ŋgoafî ranîhü manüŋgu. Nindou ranai ana ai aboedî hamîndîyu haya Godîmbo yaŋgîrî hohoanîmo parireimbi nindouyuhü Israer nindou ranai aboedambo-mbeahîndî yahu haya hîmboyumbüyu manüŋgu. Yifiafî Aboedî ranai ahandî fiambe nîmaroweimbiyu. ²⁶ Ranîyo asu Yifiafî Aboedî ai Simionîmbo hoafî weindahîreandowohü

yahoya, “Ngiri se nimai yifindafi, nga se nimbafi-nimbafimbo Adükarî ai Nindou koamarîheiri ra hoeindîwori hawambo animbo ndamboyafi,” meho süngu. ²⁷ Yifiafi Aboedi ai Simionimbo hohoanimo botimareramboyu asu ai Godindi worina mahüfu. Sapo ahinümbi hohoanimo megoro rani-süngumbo ahambo refimboyafe hondafindi ai nimori Sisas ranahambo sowarindife Godindi wori ranambe mahüfe. ²⁸ Raniyo asu Simion ai nimori ranahambo ahandi warambe wakirümündi Godimbo hihifirürühi hoafiyuhi yahundoya,

²⁹ “Adükarî sapo horombo wambo se hoafimayafi ra-süngumbo sîhafî ratüpurîya rîhandeimbi nindou nda moani rando hinîngîndowandîra ro ngusüfo afurîndîhe kündîhe hehea yifîndamboane.

³⁰ Ro wandi himboarinambo se yîhoefombo aboedambofe-munimboayafi ra hoeirîheamboanahi.

³¹ Rani-moatükunî ra se sîhafî nîmorehî nindowenihî ranahei himboahü didîboadorandîfi masîhoefane.

³² Rani-moatükunî ranana weindahîfembo si-ane, nga sîhafî hohoanimo süngu rani-moatükunî ranai animbo Suda-yafe ndîfo mayei ranaheimbo si da-gadürîmboe.

Asu nîmorehî nindowenihî sîhafî Israerîhündî-mayei ranaheimbo ndürî adükarümbi nîngo ho-hoanimo ra tükündîfendürîmboe,” mehu.

33 Rani-yafe asu n̄imor̄ind̄i hondaf̄ind̄i ranai n̄ine-moat̄ükun̄i hoaf̄i Simion ai watapor̄imbo-marand̄i ran̄imbo himbor̄iyafe hena hep̄ün̄imef̄ineand̄i. ³⁴⁻³⁵ Raniyu asu Simion ai aheimbo aboed̄i-aboed̄ireand̄ür̄üh̄i Maria n̄imor̄ind̄i hond̄i-mayo ranahambo hoaf̄iyundowoh̄ü yahuya, “N̄imor̄i ndanana God ai ahand̄ihoar̄i d̄ibon̄imayuani Israer̄ihünd̄i bid̄if̄ir̄i ahambo an̄ihond̄ümbofekoate-ayei ranai moaruwaimbo-ndahimboyei asu an̄ihond̄ümbor̄ar̄ihor̄i ai aboedambondahimboyei. Ai God̄ind̄i yif̄ir̄i nafuind̄ümbui asu n̄imoreh̄i nindowenih̄i af̄ind̄i ranai ahand̄i hoaf̄i himbor̄ikoate-ndeihi, asu ahei n̄ine hohoan̄imo d̄ibo ahei ŋgusüfoambe mamarond̄ür̄i ra weindah̄ind̄ihimboyei. Ranan̄imbo asu sihambo-amboa af̄ind̄i hohoan̄imo ranai pisao nahurai sihambo ŋgusüfo ra nandeamboe,” mehu.

36-37 Ranih̄ü n̄imoreh̄i kai mam̄i ahand̄i ndür̄i Ana God̄ind̄i hoaf̄i hoaf̄iyor̄andeimb̄iyo man̄iŋgo. Ai Fanuer̄ind̄i n̄imoriyo haya asu Asand̄i s̄irambeah̄ind̄i-mayo. N̄imoreh̄i ranai 7 himban̄iyo nindowenih̄üh̄imefeyo ŋga asu haponda 84 himban̄imbo boagir̄iyomboane. Ai moai God̄ind̄i wor̄i ranahambo hin̄iŋgire tifoend̄i, ŋga ai moan̄i n̄imb̄i n̄imb̄isi aho ra God̄imbo hohoan̄imoyowoh̄i wembopo did̄ibaf̄ife marandane. ³⁸ Moan̄i rani-simboan̄i ham̄ind̄i ranambe n̄imoreh̄i ranai ak̄im̄i tükufe n̄iŋgo God̄imbo h̄if̄ih̄imar̄ir̄i. Asu ai nindou d̄id̄iyei sapo Serusarem ŋgoafi God ai aboedambo-fembo-mayu ranahambo himbomaye ranaheimbo n̄imori-

mayu ranahambo wataporimbo-randürüh+
hoafimendür+.

*Sosep ai ahandi ambori babidimbo
Nasaretinambo hihiriyahi mahei*

³⁹ Sosep Maria ai sapo n+ne-moatükun+ ratüpur+ Adükar+nd+ ah+nümb+ hohoan+mo süngumbo refembo ratüpur+mayo ra rar+ne mbur+na, asu ai ahafe ngoaf+ Nasaret Gariri hifambe anaŋgo ran+nambo hihir+yaf+ne mahafe. ⁴⁰ N+mor+ ranai adükar+yuhü ng+n+mar+hoayu. Ran+yu asu ai ndore fif+re haya God ai ahambo ngusüfoambe aboed+aboed+marir+.

*Sisas hoarifi ranai yamundu-rundeimb+ nindou
babidi God+nd+ worambe mamaru*

⁴¹ Muŋguambo himban+ ra Sisas+nd+ hondaf+nd+ ai Serusarem+nambo adükar+ si ahand+ ndür+ Pasofa tüküfe arand+ ran+ hoeifembo hafe mar+nand+. ⁴² Asu Sisas ai 12 himban+imbo nünŋu hayamboyuane, sapo ran+ moatükun+ si koadürü refemarand+ süngumbo ai hoeifembo mahafe. ⁴³ Adükar+ si ranai hümaram+ndo-wamboyafe asu ai ngoaf+na hihir+yaf+ne hafe, nŋa Sisas hoarifi+mayu ranai Serusarem ngoaf+hü n+maru. Nŋa asu ahand+ hondaf+nd+ ai n+mar+imbo-mayu ra moai fifir+neand+. ⁴⁴ Ai ndananan+ya nindou amur+ bidifir+ ran+babidimbo mbahumbai safe hena asu ai ran+ si peyo haya maho ra naf+ süngu hafehü nŋunindambür+ asu mam+siri+mayei ranahei mbusümo kokomar+n+r+ hafe. ⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoate-yafehü asu ai hihir+yaf+ne hena Serusarem+nambo hüfih+ kokomar+n+r+ hüfe. ⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ng+m+ sinambo

hondafindi ai Godindi worambe Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi babidimbo mamaruwa hoeimarineri. Ai ranihü nimarumbo ahamundi hoafi hihimboryu asu düdufe hoafi düdufipuri randüh mamaru.

⁴⁷ Rani nindou munguambo didemo ai ahandi hoafi himbormemo ranai ahandi fifirifeyo asu simbori hoafimayu ranahambo hepünüme fundi.

⁴⁸ Ahandi hondafindi ai ahambo hoeirinerühi hepünüyafine mburina hondi ai hoafiyondowohü yahoya, “Nimori nda se nimboe yihoehimbo ra-süngumarowanda? Sihafi ape-dibo ro shambo afindi hohoanimoyehühi kokomarhoanini,” meho.

⁴⁹ Nimori ranai simbori hoafiyuhi yahuya, “Nimboe se wambo kokomarinandira? Ro wandi Apendi worambeahi nimboamboanahi ra se moai fifirineandiyoy?” mehu. ⁵⁰ Nga yimbu ai moai nimorindi hoafi nimindi ra ndorine fifirineandi.

⁵¹ Raniyo asu Sisas ai ahandi hondafindi babidimbo Nasaret ngoafinambo hihiriyahi mahei. Asu ai ahafe hoafi himboryu marandi. Ahandi hondi Maria ai mungu moatükuni ra ngusüfoambe hohoanimoyo kikhimareandi.

⁵² Sisas ai ahandi fi ra adükariyuhü asu ahandi fifirife hohoanimo ranai adükari tüküfih Godaiyu asu nindou-ayei ahambo hoeirihora mayoa aboed-ani masahüdo.

3

Son hundürira-randeimbi ai hoafi

*bokar+mar+hendi**(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)*

1-2 Sisar Taiberius ai 15 himbani hifandirandambe Pondius Pairat ai Sudiyafe hifi hifandimarandi. Herot ai Gariri hifi hifandirandane, ahandi akidi Firip ai Ituria hifi asu Trakonitis hifi hifandimarandi. Risianas ai Abirene hifi hifandirandambeyo asu Anas weimbo Kaiafas ai Godimbo sesi sihenerinandeimbi bogori adukarimayafani. Rani simboaniyo Son Sekaraiandi nimori ahambo-so nimi wohi furikoate-reandühi Godindi hoafi ranai tükümefeyo. ³ Raniyo Son ai Sodan hoekimi ra hoahoangu wakireandühi hoafi bokar+hendühi yahuya, “God ai sihei moaruwai hohoanimo ra gogor+hefembohünda munguambo nindou sihei moaruwai hohoanimo ra hinjindühi hehi hundürüdei,” mehu. ⁴ Rani-moatükunü ra Godindi hoafi hoafiyurandeimbi, ahandi ndüri Aisaia, ahandi bukambe hoafimayo sünguyo tükümefeyo. Ai yare hoafiyowohüya,

“Nimi wohi furikoate-reandühi nindou mamihandiyasimondi ranai mihjiyo hoafiyowohü yahoya,

‘Adukarindi nafi wudipoapondihindi,
ahambohünda nafi didiboadondihindi.’

⁵ Munguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi hirindei koaboandihindühi
botire ninjoweimbi ra didiboadombirihindamboane.

Nafi ho pusire ho pusire-randeimbi ra
didiboadorihinda mbumundimbeyo-
wamboane,

asu nafɪ moaruwaiayo ra wudɪpoapo-
mbɪrɪhindamboane.

6 Rananɪmbo munɔambo nɪmorehɪ
nindowenihɪ ranai God
sɪhefɪmbo aboedambofe-
munɪmbohũnda ratũpurɪmayu ra
hoeimɪrɪhindamboane,” *Aisaia 40:3-5*
meho.

7 Nindow afɪndɪ ranai Sonɪmboya
hundũrũmbɪramunɪ sei hehi Sotan hɪmona
maheiamboyu ai aheimbo hoafɪyundũrũhɪ
yahuya, “Se ana amoasɪrɪ moaruwai
ranahandɪ nɪmor-anei. Sɪheimbo dɪdɪ ai
hoafɪmayu-amboyei God ai moaruwaimbo-
fendũrɪmboayu ranambeahɪndɪ aboedambo-
fembo hohoanɪmoayeia? 8 Sɪhei hohoanɪmo ra
hɪsɪ nahurai-ane. Se sɪhei moaruwai hohoanɪmo
hɪnɪŋɪmarɪhɪndɪ ra nafuimbohũnda hɪsɪ aboedɪ
nahurai hohoanɪmombeyei-amboane. Asu
se ŋɪrɪ sɪheihoarɪ sɪmborɪ hoafũrɪndehɪya,
'Abraham ana yɪhoefɪ amoao-ani ranɪmboane
God ai ŋɪrɪ yɪhoefɪmbo ŋɪnɪndɪndamunɪ,'
mbɪsei. Nɔa Abrahamɪndɪ ahurɪ ra moanane.
Haponda ro sɪheimbo hoafayahandũrɪ, God
ai yɪfirayu ana, ai nɪmoei nda Abrahamɪndɪ
ahurɪmbonde nafɪndandũrɪ hɪnɪŋɪ-
ndeandũrũmbui. 9 Nɪmɪ ranai aboedɪ hɪsɪkoate-
ayo ana, nɪmɪ afimambe tɪme yanɔorɪmboane,
hɪtɪfoefe haiambe pɪfembohũnda,” mehu.

10 Nɪmorehɪ nindowenihɪ ranai Son hoafɪmayu
ra hɪmborɪ-yei hehi dũdurɪhorũhɪ seiya, “Asu
ro nũnũngu-mandɪhunda?” masei 11 Asu
ranɪyo Son ai sɪmborɪ hoafɪyundũrũhɪ yahuya,
“Nindow ŋgorũ ai sɪot yimbundapɪranɪ asu

ngorü ai moaninduanî ahandî-mayo fihindî ngorü mbisagadowamboane. Asu nindou ngorü ai sesi afindî asihendî amboanî moanî mamî mare ranî süngumbireand-amboane,” mehu. ¹² Takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou bidifiri amboanî hundürümbohünda mahomo. Asu ai düduyafundühî yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, asu ro nününgu-mandihunda?” mehomo. ¹³ Asu simborî Son ai hoafiyupurühî yahuya, “Se takis kaki ra gafman hoafimemo simogodühî yangirî ndowandümo, nga se ahei-mayo afindî hamindî semindipoanî,” mehu. ¹⁴ Asükai ami bidifiri ranai düduyafundowohü yahomoya, “Asu ro nününgu-mandihunda?” mehomondamboyu. Asu simborî hoafiyupurühî yahuya, “Se yowanî nindou bidifirambo moaruwaimbo-ndüwurühî ahei kaki hühühünî-yopoanî. Asu se yowanî ahei-mayo kaki hühühünîmböhünda tikefehefe papî-hoafiyopoanî. Sapo sihamundî ratüpuri ranimbo-hünda kaki asowandümo ra ndearane,” mehu.

¹⁵ Nimorehî nindowenihî ranai ranî-moatükunî ra hoeirîhi hehi hepühindühî afindî hohoanîmoyeihî seiya, “Awi Son ranana Godindî nindou ranaheimbo semindîndürimbo kafoarirî hiningimarirî sapo Kraisis ranî-mbai,” masei. ¹⁶ Ranîyo asu Son ai aheimbo munguambo hoafiyundürühî yahuya, “Roana siheimbo hoenambo yangirane hundürarîhandürî, nga nindou ngorü süngunî asünu ranai ana ahandî nginindî ra wandî nginindî ngasündeamboane. Asu roana aboedi hamindiyahipoanî ahandî su wofî

himonɗi-maramundu ra fufur+hefembohunda. Ai animbo hai asu Yifiafi Aboed+nambo hunduru-ndandurimbui. ¹⁷ Aiana nindou sifet semundumbo nahurai animbo tukundifimbui. Rananimbo wit hipiri ra fifirindihembui. Asu wit safi wit sihefe worambe digenduh+ hipiri ra hai koadurumbo koadurumbo horoweimbi ranambe mandeambui,” mehu.

¹⁸ Nimorehi nindowenih+ afindi ranaheimbo Son ai ahei ngusufoambe ngoru sungurearu bot+rearu randuh+ aboed+ hoafi ra bokamar+henduri. Asu bidifiri amuri hoafi ranamboani ranifih+ ture watapor+imbo-marandi.

Herot ai Sonimbo karabus+mariri

¹⁹ Nga Son ai ahamundi nindou adukari bogori ahandi nduri Herot ranahambo nginindi hoafimayundo. Ai ramariri ra sapo Herot ai ahandi akidandi nimorehi ahandi nduri Herodias semundu asu bidifiri amuri moaruwai hohoanimo ranambo yare marandamboyo ramariri. ²⁰ Raniyu Herot ai moaruwai hohoanimo ngoru hohoan+moyuhuyu asu ai Sonimbo karabus+mariri.

Son Sisasimbo hundurumaruri (Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Munguambo nimorehi nindowenih+ ai huhunduruyei hehimboyei, asu Sisas ai-amboani hundurumayu. Ai refi mbura nimoamo himboyuhu didibafiyuhu nunguane, asu sunambe bumareandi. ²² Ranayo asu Yifiafi Aboed+ ranai wupufo hoearambefe haya kosi ahandiwami puhimayo. Ranayo asu sunambeahindi hoafi ranai tukufih+ yare

hoafiyowohü yahoya, “Seana moani wandi nïmori hondü-anafi. Ro sihambo ngusüfoambe siao yaheamboanahi,” yaho hoafimayo.

*Sisasindi amoa ahamundi ndüri
(Matyu 1:1-17)*

²³ Sisas ai 30 himbanimboyuhüyu ahandi ratüpurî ra piyu haya ratüpurîmayu hu. Ranïyei asu nindou ai awi Sosepîndi nïmor-ani sei hoafimayei. Ranühi peyo haya boagîri maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erindi nïmorïyuane asu Eri ai Matatîndi nïmori-mayu. ²⁴ Matat ai Rifaindi nïmorïyuane asu Rifai ai Merkindi nïmori-mayu. Merki ai Sanaindi nïmorïyuane asu Sanai ai Sosepîndi nïmori-mayu. ²⁵ Sosep ai Matatiasîndi nïmorïyuane asu Matatias ai Amosîndi nïmori-mayu. Amos ai Nahumîndi nïmorïyuane asu Nahum ai Esrindi nïmori-mayu. Esri ai Nagaindi nïmorïyuane asu Nagai ai Matîndi nïmori-mayu. ²⁶ Mat ai Matatiasîndi nïmorïyuane asu Matatias ai Semenîndi nïmori-mayu. Semen ai Sosekîndi nïmorïyuane asu Sosek ai Sodandi nïmori-mayu. ²⁷⁻²⁸ Soda ai Soananîndi nïmorïyuane asu Soanan ai Resandi nïmori-mayu. Resa ai Serubaberîndi nïmorïyuane asu Serubaber ai Siartierîndi nïmori-mayu. Siartier ai Nerindi nïmorïyuane, Neri ai Merkindi nïmori-mayu asu Merki ai Adindi nïmorïyuane asu Adi ai Kosamîndi nïmori-mayu. Kosam ai Ermadamîndi nïmorïyuane asu Ermadam ai Erîndi nïmori-mayu. ²⁹ Er ai Sosuandi nïmorïyuane asu Sosua ai Erieserîndi nïmori-mayu. Erieser ai

Sorim[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Sorim ai Matat[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁰ Matat ai Rifai[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Rifai ai Simion[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Simion ai Sudand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Suda ai Sosep[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Sosep ai Sonam[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Sonam ai Eriakim[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³¹ Eriakim ai Mereand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Merea ai Menand[†] n[†]mor[†]-mayu. Mena ai Matatand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Matata ai Natan[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³² Natan ai Defit[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Defit ai Sesindi n[†]mor[†]-mayu. Sesi ai Obet[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Obet ai Boas[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Boas ai Sarmon[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Sarmon ai Nason[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³³ Nason ai Aminadap[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Aminadap ai Ram[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Ram ai Hesron[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Hesron ai Peres[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Peres ai Sudand[†] n[†]mor[†]iyuane asu ³⁴ Suda ai Sekop[†]ndi n[†]mor[†]iyu-mayu. Sekop ai Aisak[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Aisak ai Abraham[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Abraham ai Terand[†] n[†]mor[†]iyuane Tera ai Nahor[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁵ Nahor ai Seruk[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Seruk ai Reundi n[†]mor[†]-mayu. Reu ai Perek[†]ndi n[†]mor[†]iyu-ane asu Perek ai Eber[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Eber ai Sarand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Sara ai Kainan[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁶ Kainan ai Arpaksat[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Arpaksat ai Siem[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Siem ai Noand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Noa ai Ramek[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁷⁻³⁸ Ramek ai Metuserand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Metusera ai Enok[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Enok ai Saret[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Saret

ai Mahararerindi nīmori-mayu. Mahararer ai Kenanindi nīmoriyuane asu Kenan ai Inosindi nīmori-mayu. Inos ai Setindi nīmoriyuane asu Set ai Adamindi nīmoriyuane asu Adam ranīyu Godindi nīmori-mayu.

4

*Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanīmombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹⁻² Sisas ai Sodan Hoe himonindi tüküfi haya Yifiafi Aboedi ahandi fiambe farifehüyo kife hürimindi nindoukoate-reandi nafi maho. Ranīyo asu ranihü Satan ai ahambo moaruwai hohoanīmombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari hoeimariri.

40 si maho ranai munḡuyoambe Sisas ai nini sesi akidou-amboani sesikoate-wambo wembombomayu. ³ Ranīyu asu Satan ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Se Godindi nīmori-ayafi ana, nīmoei kurayo ndanahambo hoafindafani bretimbondife tükümbifeyo-wamboane,” mehundo. ⁴ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou ai ngiri bret ranifih gedühi yangiri nünḡu, nga wani,’ meho,” mehundo.

⁵ Ranīyu asukai Satan ai Sisasimbo hifi wafuambe nimoamo serümündü hafu munḡuambo moatükuni nginindi hifandarandi engoro hifi rani hoarehi ranahambo nafuimefoendo. ⁶ Ranīyu yare hoafiyundühi yahuya, “Ro sihambo munḡu moatükuni

nginind-ane asu ndüri adükarümbi moatükuni hifi ranihü engoro ra ndahaninimboyahi. Munguambo moatükuni ranana wandi yangiri-ane, nga ranimbo wambo ro nindou daboe saimboayah ra moani wandi hohoanimonambo yangiri ndeheamboyah. ⁷ Se wambo yangiri ngusüfo parowandirühi hohoanimoayafindiri ana, ro sihambo mungu moatükuni ra ndahaninimboyahi,” mehundowamboyu. ⁸ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Sihafi Adükari God ranahambo yangiri animbo ngusüfo pefihumbo ahambo hohoanimoyondowohü ahandi ratüpurü yangiri refemboane!’ meho,” mehundo.

⁹ Raniyu asükaiyu Satan ai Sisasimbo serümündü haya Serusarem ngoafina hafu tüküfi Godindi wori-mayo rani bogimondi wami nimoamo hamindi ngahi hini ngimariri. Raniyu asu ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se Godindi Nimor-ayafi ana, ndaniwaminindi sihafihoi ragü horopindafo pindafti. ¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘God ai ahandi sünambeahindi nendambo hoafindüpurani
asu ai sihambo aboedindondünini
hifandindüninimboemo.

¹¹ Ai sihambo ahamundi warü ra nandundani kodafi raniwami pindafühi
ngiri sihafi tihari ra nimoeinambo kaboad-
eyanini!’ meho,” *Buk Song*
91:11-12

mehundo. ¹² Nga asu Sisas ai sɪmborɪ ahambo hoafiɣundühɪ yahoya, “Buk Baiborambe yare hoafiɣowohü yahoya, ‘Se ŋgɪrɪ Adükarɪ sɪhafɪ God ranahambo rando hoeindɪworɪ’ meho,” mehundo. ¹³ Satan ai ahandɪ refe hoeife hohoanɪmo hoafi ranambo Sisasɪmbo ŋgorü-süŋgurirɪ hoeirirɪ ŋgorü-süŋgurirɪ hoeirirɪ ra mbura awi süŋgunamboane yahuhaya ranɪhü ahambo rarirɪ hɪnɪŋgɪrɪrɪ haya ndamefiyu.

Sisas ai ahandɪ ratüpurɪ Gariri hɪfambe boatei piyu ratüpurɪmayu
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Ranɪyu asu Sisas ai Gariri hɪfambe hɪhɪrɪfi hu tüküfiyuwane Yifiafi Aboedɪndɪ ŋgɪnɪndɪ ranai ahandɪ fiambe mamarɪndo. Ranɪyo asu ai ranɪhü tüküfimboani hoafi ahambo ra muŋguambo hɪfi ranɪhü hɪmborɪmayei. ¹⁵ Ranɪyu ai muŋguambo si aho ra Suda-yafe rotu worɪ ranambe aboedɪ hoafi yamundɪ-mareandüra asu nindou ranai ahambo aiana nindou aboed-ani masei.

Nasaretɪhündɪ ai Sisasɪndɪ hoafi hɪmborɪmbo moei masei
(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Ranɪyu asu Sisas ai Nasaret ŋgoafɪna ai nüŋgu adükarɪmayu ranɪhü mahu. Ranɪyu asu moanɪ nɪmarɪmbo si tüküfeyoambe sapo koadürü refe arandɪ süŋgumbo ai Suda-yafe rotu worɪmayo ranambe mahüfu. Ai hüfu worɪ ranambe nüŋgumbo Godɪndɪ hoafi bukambe hoeireandühɪ wataporɪmbo-marandɪ. ¹⁷ Ranɪyomo Godɪndɪ hoafi hoafiɣu-randeimbi Aisaia ahandɪ-mayo

buk ra masabudo. Ranıyu ai buk momondi fimbimayo ra fufurıhai hoeireandane hoafi ranambe mapeniŋgo ranai yare hoafiyowohü yahoya,

¹⁸ ‘Yifiafi Adükarındi-mayo wandı fiambe amarondıri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo bokarıhefendürimbo hündambo ai wandı mbırowamı werı kafaoreandühi dibonımayundıri.

Ai wambo koamarıhendıri ra ro aheimbo hoafi ra refe bokarıhefehüya,

Nindou karabusambe nimboeimbı ana, karabusı ra hınıŋgındıhi hehi ngeimboyei.

Nindou didıyei ai himboarı tıharındeihı ana, asu ai asükai himboarı birındıhehi himboarındeimboyei.

Nindou moaruwai hamındı tıŋrıfoayeı ai kıkıfe fufurı-hefeyoanı aboedambo-ndahimboyei.

¹⁹ Asu sapo Adükarı ai ahandı nendi ranaheimbo aboedi hohoanımoayundürı ana,

ranı himbanı si ra ndeara tüküfeihane yaho wataporımboyo wakıfembohünda koamarıhendır-anahı nda,’ *Aisaia 61:1-2*

meho.

²⁰ Ranıyu asu ai nindou worı ra hıfandandeimbı bogorı ranahambo buki-mayo ra momonde mbura hıhire sagado haya piyu mamaru. Ranıyei asu muŋguambo nindou Suda-yafe rotu worı ranambe mamarei ranai moanı ahambo sowanambo yangrı himboarı mamınambo-marıhorı. ²¹ Ai hoafiyundürühi yahundürıya, “Bukambe ndanı bidıfırı hoafi ra haponda moanı anıhondü hondü

tükümfeyo ra sapo se ranahambo wataporimbo-mayowa hımborıyeimboanei,” mehundürı. ²² Munğambo nindou ai ahambo nindou aboed-ani sei hoafıyeihı ahandı yahamo hoafı aboedı tükümfeyo ranahambo ŋgusüfo afındı hohoanımomayei. Ranıyei asu ai rarıhi hoafıyeihı seiya, “Awi nindou ndanana Sosepındı nımor-ani, ŋga nımboe ai ndahurai hoafayu?” sei hoafımayei.

²³ Sisas ai aheimbo hoafıyundürühi yahuya, “Ro anıhondümbaanahı hoafayahı, ndanı hoafı nda se wambo randıhi hoafındeihı anımboya, ‘Dokta se sıhafıhoarı angünı ra aboedındowandı,’ mbısei. Rananımbo se wambo hohoanımondeihı anımboya, ‘Se sapo ro hımborıyefanı Kaperneam ŋgoafıhü ramarowandı nou asu haponda sıhafı hıfı hondühi amboanı yarosı,’ mbıseimboyei,” mehu.

²⁴ Sisas ai asükaiyu ranıfihı türe haya hoafıyuhı yahuya, “Ro anıhondümbaanahı hoafehandürı, Godındı hoafı hoafıyu-randeimbi ai ahandı ŋgoafı hondühündı ranaheimbo hoafayu ana, ŋgırı ai ahandı hoafı ra hımborındeı.

²⁵ Ro nda anıhondümbaanahı hoafehandürı, Horombo Erasıa nünğambe, Israer hıfambe nımorehı bıdıfırı kai ra burımayei. Ranısimboanı ana ŋgımı hımbanıyo hayambo asu 6 amoamoyo hoekoate-mayo. Ranıyo asu hıfı ranıhü munğambo wembo afındı tükümfeyo.

²⁶ Ramefeyoa God ai moai Erasıambo Israer ŋgoafıhü nımorehı kai mamıambo-so amboanı koarıheırı, ŋga wantı. Ŋga ai ahambo nımorehı kai mamı Saidon

hifambe Sarefat ngoafihü maningo ranahambo sowanamboyu koamarherü. ²⁷ Rani-simboani Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Erasaisa ai Israer ngoafihü nunguambe ana nindou afindi ranai munguambo masimeimbiyei hehi afindi tinjirifo masahümündi. Nga Siriahündi nindou ahandi ndüri Neman ai yangiriyoboedimayo, nga Israer nindou-yopoani,” mehuamboyei. ²⁸ Asu nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai rani hoafi ra himboriyei hehi nginindi hohoanimo ranai ahei ngusüfoambe tüküme Feyondüri. ²⁹ Raniyei ai botiyahindühi nimboeimbo ngoafambeahindi Sisasimbo kiahohürihorimindei wafuani nimoamo ahei ngoafinangoani mahahüsi. Ai ramarihori ra ahambo ndirifani semündü safoefimbo sei hehimboyei. ³⁰ Nga asu Sisas ai nindou afindi-mayeiranaheimbusümo hu haya ahandi nafi-sungu ndamefiyu.

*Sisas ai nindou mamindi flambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi
(Mak 1:21-28)*

³¹ Raniyu Sisas ai Gariri hifambe Kaperneam ngoafi anango raninambo mahu. Ai hu ranihü nimorehi nindowenihi ranaheimbo moani nimarimbo si rani-simboani aboedi hoafi yamundimarearu. ³² Munguambo nindou ranai ahandi yamundife hoafi ra ai sapo nginindeimbi nindou nahurai wataporimbo-maranda himboriyeihehi ranahambo mahepühendi.

³³⁻³⁴ Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe nindou mam moaruwai nendi ahandi flambe nimarindoweimbiyu haya mamaru. Raniyu

ai puküna hei karihoei hoafiyuhi yahuya, “E! Sisas Nasaretihöndi, se yihoefombo nüngufemunimbo safomboyafi nda masihüfa? Se ndanihö tükümefoandi nda yihoefombo moaruwaimbo-femunimbo safomboyafi? Ro sihambo nda fifiriheaninimboanahi. Seana Godindi sürühoeimbi hoafi hoafiyafi randeimbi nindou-anafi!” mehoamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai nginindi hoafiyundowohü yahuya, “Se hoafi kikirandifi hawa nindou ranahandi fiambeahindi kosifoao!” mehundowamboyo. Raniyo asu nindou-mayu ranahambo nindouyei wagabe wakifoareri sheri haya nindou ranahambo moaruwaimbofi-koate fiambeahindi hifoai peyo haya ndamefeyo.

³⁶ Nindou ranai ranahambo hepünahi simbori hoafiyahindühi seiya, “Ni-ne-moatükuni hoafi moani yahurai rana? Moani rani-poanimbo nginindi hamindi hoafinamboyo nindou ndanai moaruwai nendi ranahambo hoafi masagadowa asu ai nindou fiambeahindi akosifoendi!” masei. ³⁷ Raniyo asu Sisas ai rani-moatükuni ramareandi hoafi ranai rani hifi munju ranambe tükümefoyao himbori-marihümüdi.

*Sisas ai Pitandi yamongoamindambo
aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Sisas ai ranihö Suda-yafe rotu wori ra hiniñire haya Saimonindi worina mahu. Raniyo asu Saimonindi yamongoa-mindi ranai angünimboyowohü hüfü afindi hamindi pare haya mamarowamboyo, asu nindou ranai Sisasimbo nimorehi ranahambohünda

wataporimbo-marithori. ³⁹ Raniyu asu Sisas ai hu ahandi fikimi botifi nungumbo hufu afindi ranahambo nimorehi ra hinigiro hawa kosifoao yahuhaya hoafimayu. Raniyo hufu afindi ranai ahambo hinigire haya makosifoenda, asu nimorehi ranai moani mamihari botife aheimbo sesi kanimareanduri.

*Sisas ai nindou afindi aboedimareanduri
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

⁴⁰ Hufihamindi hurimindoani nimbambe nindou bidifiri ranai ahei ngunindi anguni moaruwai hamndeimbi ranaheimbo sahumundihundur Sisas sowana mafandihindi. Sisas ai nindou angunimboyeimbi munguambo mamami ranaheimbo aheiwami warinandeandurui munguambo didiboado-mareanduri. ⁴¹ Moaruwai nendi ranai nindou afindi ranahei flambeahindi kosifoehindui hasiheiyehi seiya, "Seana Godindi Nimoranafi!" masei. Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo hoafikoate yafaduhami tapimbiyeia yahuhaya hoafimayundur sapo ai Kraisi-ani sei fifirimarhorambo.

*Sisas ai ngoru ngoafini hoahoangu wakimareandi.
(Mak 1:35-39)*

⁴² Siambe hondu Sisas ai ngoafi ra hinigire haya nindoukoate reandui mahu. Raniyei asu nindou ranai ahambo kokomarithori. Ai kokorithori hoeirithoruiyei ahambo ngumbui sei hehi kikihsafimarithorimindei. ⁴³ Nga asu ai aheimbo hoafiyundurui yahuya "God ai nginindi hifandarandi ranahambo aboedi

hoafi ra bidifiri ngoafi ranihü amboani bokarihfembo samboanahi. Sapo ro rani-moatükunî refembo ranimboyu God ai wambo koamarihendiri nda,” mehundüri. ⁴⁴ Raniyu asu ai munnguambo Suda-yafe rotu wori rani hifambe afeburo ranambe huhurandühi rani hoafi ra bokamarihendi.

5

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ngimi weangurühi masepurümündu (Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Mamimbo Sisas ai Genesaret kurihoe-mayo rani gudikimi nunguane, asu nindou afindi ranai ahandi fikimi Godindi hoafi hoafiyowani himborimbo simbori ninendüriyeihî burimayei.

² Raniyu ai hoeireanda bot yimbu ra hürüpündimo gudiani masihoupiri. Nindou kini batüru-rundeimbi ranai bot ra raru shoupiri houmbo andüri popoairundühi maningomo.

³ Raniyu asu Sisas ai bot yimbu mengorafe ra ngorü Saimonindi-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudani poedi akidou hoe safana ninendifembohünda hoafimayundo. Sisas ai bot ranambe nimarumbo Godindi hoafi yamundi marearü.

⁴ Wataporimbo ra kikamündühi nungumbo Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, “Bot ra asukai akidou hohoeanambo safi ninendo hafühi animbo asu se shafi ngorü afindi yimbu rani-babdimbo shamundi andüri ra kini wakemindimbohünda foandu gadimo,” mehundo. ⁵ Saimon ai Sisasimbo simbori

hoafiyundühi yahuya, “Adükari ro nimbî gebuai maho ra hütî-hütîyefimboyefane moai akîdou-amboani wakîrîhumîndefî. Nga asu se rawasafî ana, ro andürî nda hîmoni foandîhe gadîmboyahî,” mehundo. ⁶ Ai andürî ra foarîne hanîfanîmbo kinî afîndî safî andûrambe piyeihî andürî ranai bîremîndî pimbo yangîrîmayo. ⁷ Ranîyomo asu ai ahamundî bidîfirî wandafî mamî ngorü botambe mamarîmo ranahamumbo warîkakîmemo yihoefombo sinîmo farîhaumunî yahomombo. Ranîyomo asu ai sîfomo bot yimbu ra wambürühîrupîrî hafomombo bot ranai tükürîni pirîneandühî hîmoni tîporîkofembo yangîrîmayo.

⁸ Saimon Pita ai ranî-moatükunî ramefeyo ra hoeire haya Sisasîndî hanğîfoani yirü yimbu pusîre nîmarûmbo hoafîyuhî yahuya, “Adükari, se andai ragu ngafî, nga wandî fikîmî nîngopoani. Nga roana moaruwai hohoanîmoyaheimbi nîndou-anahî!” mehundo. ⁹ Saimon aiyu asu nîndou bidîfirî ai-babîdîmbo manîngomo ranaiyomo munğambo kinî afîndî yahurai wakîmaründümo ranîmbo hoeirunda mayoa mahepünafundî. ¹⁰ Saimonîndî ngorü afîndî yimbu Sems Son Sebedîndî nîmorî ai-amboani marîne mahepünafîneandî. Ranîyu Sisas ai Saimonîmbo hoafîyundühî yahuya, “Se yihi-mbo-ndamboyafî, hapondahündî ana sapo se kinî afîndî andûrambeahî pirîfîmarandî yahurai anîmbo nîndou-amboani se ndowandîfî wambo sowana dîdîmboyafî,” mehu. ¹¹ Ranîyomo ai bot ra gudianî kiafu hürüpündîmo sîhaupîrî

houmbo munguambo moatükunî ra ranîhü raru kokosifoaru sihoemo houmbo Sisasindî süngumefundî.

Sisas ai nindou mamî mîmanîho masimeimbî aboedîmarirî

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Asu Sisas ai adükari ngoafîhü nîmaruane, ranî ngoafîhü nindou mamî mîmanîho masimeimbî tîñîrîfomboyuhü mamaru. Ai Sisasimbo hoeirirî haya ahandî fikîmî yimîndoho yimbu pusîre hîfinî mbîro türe nîmarumbo hütî hoafîrürühî yahuya, “Adükari, se refembo hohoanîmondafühî ana, se wambo didîboado-ndowandîra aboedîndamboane!” mehundo. ¹³ Ranîyu asu Sisas ai warîfi sündirühî yahuya, “Ro refembo samboanahî, nga se aboedî tüküyafu,” mehundo. Ranîyu asu nindou ranahambo masîmei ranai mamîharî hoafî nîngoambe hînîngîmarerî. ¹⁴ Ranîyu asu Sisas ai nindou-mayu ranahambo hoafîyundühî yahuya, “Nindou amurambo hoafîndamboyafî, nga se moanî ngafî Godîmbo sesî sîhai-randeimbî-mayu ranahambo anîmbo sîhafî fi ra nafuindafî. Rananîmbo Mosesindî hoafî hoafîmayo süngu Godîmbo sesî sîhai-randeimbî ai sîhamböhünda sesî mbîsîhendamboane. Rananîmbo asu masîmei aboedayo ra nindou amurî ranai fîfirîmbîrîhi-ndamboane,” mehundo. ¹⁵ Nga asu Sisas ai ranî-moatükunî yare arandî hoafî ranai afîndî hamîndî yanğori wakîmareandî. Ranîyei nîmorehî nindowenihî afîndî ranai ahandî hoafî hîmborîmbo asu ahei fiambe anğünî ra aboedîfemböhünda ahambo sowana masînei.

¹⁶ Nga afindimbo Sisas ai nindou kikefoefekoate-reandühi Godimbo didibafifembo aimbo huhani.

Sisas ai nindou mamî yirîwarî moaruwaimbü aboedîmarirî

(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Mamimbo Sisas ai nîmorehî nindowenihî ranaheimbo yamundeandürühî nîmaruane, asu ranîhü Farisi nindou-yomo Suda-yafe ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbi-yomo ranai mamarîmo. Bidîfirî ai munguambo ngoafi Gariri hîfambe adaburo ranambeahîndî, bidîfirî ai Sudiahündî asu bidîfirî Serusarem ngoafihündî ranîyomo ranîhü mamarîmo. Ranîyo asu nindoweyi fiambe anğünî moaruwai amarondürî ra aboedîfemböhünda Adükarîndî ngînîndî ranai Sisasîndî fiambe mamaro.

¹⁸ Nindou bidîfirî ai nindou mamî yirîwarî moaruwaimbü Sisasîndî hanğifoani saföefimbo yahomo houmbo safîsendîwamî nandu sowaründümo mahomo.

¹⁹ Asu nîmorehî nindowenihî afîndî ranai gûmarîhi-ndamboemo ai ahambo semündü hîfombo nafî ra hoeifekoate-yomondühîyomo, asu ahambo worîwamî sowaründümo mahafomo.

Ranîyomo ai woteimî fîfahîrîhoemo mburu ranî nafî nindou-mayu ra safîsendî-mayo ranî kameihî nindou-mayei ranahei mbusümo Sisasîndî wagabe masaföarüwuri.

²⁰ Sisas ai ahamundî anîhondümböfe hohoanîmo ranahambo ndare hoeireapurani mayoa, nindou-mayu ranahambo hoafîyundühî yahuya, “Wandafî, sîhafî moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi samboanahî,” mehundo.

²¹ Suda-yafe ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamundihoari simbori hoafindurü-yafundühi yahomoya, “Nindou nda nin+ nindouyu God nahurai hoafiyuhi raninambo ahambo tirafoariri ndana? God yangiri animbo moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbuisi!” mehomo. ²² Sisas ai ahamundi hohoanimo amaropuri ranahambo fifire haya ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimboemo yahurai raru hohoanimoemo rana? ²³ Ro hoafiyahühiya ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi’ asahiyo asu ‘Botiyafo hawa hafi’ asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanayo hin+ng+rouayo asu nahanayo tinümbayo? Yibobo ra ro hoafindahani anihondumbo tükündifemboe. ²⁴ Se Nindou Hondü ro nginindi masahamindih+ moaruwai hohoanimo amboawi yaho hoafimbohünda ranahambo sihamumbo nafuimbo ro nindou nda aboedindihin+mboyahi,” mehu. Raniyu asu ai nindou yiriwari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Haponda ro sihambo hoafehanini, botiyafo sihafi safisendi ra sowandifi hawa ngoafinambo ngafi,” mehundo. ²⁵ Hoafi n+ngoambe munguambo nindou-mayei ranahei wagabe botifi ahandi safisendi ra semündü haya Godimbo aboedi hamind-ani yahuhü ngoafina mahu. ²⁶ Raniyei asu munguambo nindou ranai munguna yahurai afindi hamindi mahepünehindi! Ai rani-moatükunimbo ngusüfo kibodiri-foarhindühi

Godimbo aboed-ani seihüya, “Rani-poanimbo moatükunî haponda hoeimarîhundî,” masei.

Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai mehundo

(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Rani-moatükunî ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mamî ahandî ndürî Rifai takis kaki semündü-randeimbî ai ahandî ratûpurî worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoafiyundühî yahuya, “Se wandî süngu mborai,” mehindowamboyu. ²⁸ Asu Rifai ai botîfi haya muᅅguambo moatükunî yare kokosîfoare haya Sisasîndî süngu ndamefiyu.

²⁹ Raniyu asu Rifai ai ahandî worambe Sisasimbo sesi afîndî sindîmarandî. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbî-yomo asu nindou amurî raniyomo ai sesi ra ai-babîdimbo nîmarîmo masowasümo.

³⁰ Raniyomo Farisi bîdîfirî rani rotu-ambeahîndî-memo-yomo asu ahînümbî hohoanîmo yamundu-ndeimbî bîdîfirî-yomo ranai Sisasîndî süngururü-rundeimbî-memo ranahamumbo momorî hoafiyomopurühî düdurûpurühî yahomoya, “Se ra nîmboemo takis kaki sowandümo rundeimb-anemo asu nindou amurî moaruwai hohoanîmoyomo-rundeimb-anemo rani-babîdimbo sesi sowasümo hoe simîndîmo arunda?” mehomopurî. ³¹ Sisas ai ahamumbo hîhîre hoafiyupurühî yahupurîya,

“Nindou aᅅgünîkoate ana, moai dokta sowana hei rîhündî, ᅅga aᅅgüneimb-anei hei arîhündî. ³² Ro tükümeheandî nda nindou aheihoarîmboya ro mbumundî nindou-anefî sei arîhündî

ranaheimbo awi se moaruwai hohoanimo hiniŋgiri+hindühi aboedi hohoanimoyei sahehea tüküyaheambo yahipoani, nga wani. Nga ro moaruwai hohoanimoyeimbi nindou ai aboedi hohoanimo süngumbeyahindi sahehea tükümeheandane,” mehupuri.

Sisas ai sesi wehi niŋgombo hoafi yamundimareandi

(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyehi seiya, “Nindou bidifiri Sonimbo süngurü-rundeimbi ana afindimbo sesi wehi niŋgomombo Godimbo yangiri didibafiyomondühanemo. Asu nindou Farisi-yomondi hohoanimo süngurundeimbi-ranai-amboani maru rani sünguru arundi, nga sŋhambo süngurunini-rundeimbi aiana sesi sowasümo hoe simindimo rundühanemo?” maseiamboyu.

³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahundürüya, “Asu se ra nindou mamai ainimorehi semindimbo yahuan rani-simboani sesi afindi raraorihindühi ŋgunindi afandihindi ranaheimbo sesi wembopo ndahümündihündürü mamandiyo sapo nindou ainimorehi semindimbo-mayu ranai ai-babidimbo nimanduani? I, ra wani. ³⁵ Nga süngunambo ainimorehi semindimbo nindou ranahambo ndowarindümo gorügoanini ŋgomondani rani-simboani animbo ai sesi wehindeimboyei,” mehu.

³⁶ Asükaiyu Sisas ai aheimbo ŋgorü kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahundürüya, “Nindou mamai ai-amboani moai hoeari simborindambo

buramündi haya asu ngisihari hoeari wamindafi ambe aningo ranifihpare haya kakiyu randi, nga wani. Ai rawareandi ana, hoeari simborimayo ranai bundeandani asu simbori hoeari ranai ngiri wamindafi hoearimayo ranifih simongori-ndamindo. ³⁷ Asu nindou ngorü ai wain boboe simbori ra sapo wamindafi ninihondi hoeari hipiri wain keferandeimbimayo ranambe karareandi ana, simbori wain ranai wamindafi wain hipiri ra borindeandühi wain ranai hifini keboendühi wamindafi hipirimayo ra moaruwaindimboe. ³⁸ Nga simbori wain boboe ranana sapo simbori ninihondi hoeari hipirimayo ranambe animbo kefemboane! ³⁹ Nindou ai wamindafi wain ra sümündi hayambo ana, ai ngiri simbori simindimbo yifirindu. Ai hoafiyuhiya, ‘Wamindafi wain-ane aboedayo,’ mbüsümbui,” mehündüri.

6

*Moani ngoafimbo nimarisihi Sisasi wit nümbürambe mahu
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Moani ngoafimbo nimarimbo sihi Sisasi wit nümbürambe mahu. Ranियो asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai wit hisi ra warihü hüründümo mburu waridüdühuru hipiri ra horimarichoayowa safi yanggiri masowasümo. ² Raniyomo asu Farisi nindou bidifiri ai düduyafundühiya, “Se nimboe rani-moatükunira rawarundi rana? Yihoefti ahinümbi hohoanimo ranai yahoya moani ngoafimbo nimarimbo sihi rani-moatükunirefepoani

meho,” mehomondamboyu. ³ Asu simbori Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “Awi se moai bukambe hoeirundiyo sapo Defit ai ahandi nendi bidi firi-babidi mbo wembomboyuhü ramareandi hoafi rana? ⁴ Sapo ai Godi ndi worambe kefuai hüfu Godi mbo sihefeimbihündi bret mengoro ra semündü sesühi asu ahandi nendi bidi firi-memo ranahamumbo amboani masagapuri. Yihoefi ahinümbi hohoanimo süngu amboani nindou amuri ai ngiri refimbihündi bret ra dagüdi, nga moani Godi mbo sesi sihou-rundeimbi yangiri animbo bret ra dowadumboemo,” mehupuri. ⁵ Asu Sisas ai hoafi moendireandühi hoafi yuhi yahuya, “Nindou Hondü ranai ana moani ngoafimbo ni marimbo sihi ra ai ni mindani,” mehu.

Sisas nindou war i moaruwaimbü aboedimariri (Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Ngorü moani ngoafimbo ni mar i sihi Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu ni morehi nindowenihimbo yamundi-mareandüri. Ranühi nindou mam i warihondü war i ahandi ranai moangori foareri haya mamaru. ⁷ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi bidi firi yomo asu Farisi nindou yomo ai ni ni nafi süngundi hur i Sisasimbo papi hoafindihuri yahomo houmbo mamarimo. Ran yomo ai moani ahambo hi mboar nambo yangiri hi fandirürühi mamarimo Sisas ai moani ngoafimbo ni marimbo si ranihü nindou aboedireandihüpo yahomo houmbo. ⁸ Asu Sisas ai ahamundi hohoanimo ra fi fi rehayambo-wambo nindou-mayu ranahambo

hoafi+yundowohü yahuya, “Botiyafo hawa ndühi wagabe sühüfi,” mehundo. Raniyu asu nindou-mayu ranai botifi hüfu wagabe manüngu.

⁹ Ramefi-yuwamboyu Sisas ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Ro sihamumbo düduweheandi: nini-moatükunimboyo sihefi ahinümbi hohoanimo ranai yowan moani nimarimbo sihi refepoani mehoa? Farihefemboyu asu moaruwaimbo-femboyu? Nindou mamindi yangiri ningombo ra didiboado-femboyu asu yembüfemboyu?” mehu.

¹⁰ Ai ahamumbo munguambo türapurani mayowamboyu asu nindou-mayu ranahambo hoafi+yundowohü yahuya, “Sihafi wari ra ngurihoe fi,” mehundo. Ai rani-süngumareanda, asu ahandi wari ranai asükaiyo aboedimayo. ¹¹ Asu nindou-memo ranai ngusüfoambe moaruwairapurühi Sisasimbo nüngundihuri yahomo houmbo ahamundihoari wataporimbomarundi.

*Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou
12 masepurimüнду*

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mamani rani-simboani Sisas ai hifi wafuana Godimbo didibafifembo mahafu. Ai nimbokoani Godimbo didibafiyu hombo sürüfoefembohünda.

¹³ Raniyo asu simayoambo ai ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo mborai yahupuri hürihapurü haya asu 12 nindou sepurimündühi ahamundi ndürü hoafi sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu

kamafoareapuri. ¹⁴ Saimonimboyu Pitamboyu-randeimbi-mayu, asu ahandi akidi Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu, ¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusindi nimori, asu Saimon Serotihundi raniyomo.* ¹⁶ Sudas Semsindi nimori asu Sudas Iskariot, sapo Sisasimbo hurutumbi nendiyomondi warihurireimbi-mayu raniyu.

*Sisas ai angunimboyeimbi aboedimareanduri
(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)*

¹⁷ Sisas ai hifi wafu waminindi ahandi hoafi sowandumo homo-rundeimbi-memo rani-babidi hanimo houmboemo asu nindou bidifiri afindi ahambo sungururu-rundeimbi rani-babidi ndumunduhi maningomo. Raniyei nindou afindi ra Sudia hifihundi, Serusaremhundi, Tair asu Saidoni-yafe hifihü siriwara gudikimi ngoafi adaburo ranihundambo ai-amboani ranihü burimayei. ¹⁸ Asu ai ranihü tükümehindi ra ahandi hoafi himboriyo asu ahei anguni ra aboedimbi-reandambo sei hehimboyei. Asu didiyei moaruwai nendi nimarindurimbo tiriifo sahümündeimbi ai-amboani tükümehinda aboedimareanduri. ¹⁹ Munguambo nindou ranai ahambo sindihori marihundi ra sapo ahandi fiambeahindi nginindi ranai kosifoenduhi aheimbo aboedireiri marandamboyei. Raniyo Sisas ai munguambo nindou aboedimareanduri.

*Hihifi hihifi asu tiriifo tükündifemboe hoafi
(Matyu 5:1-12)*

* **6:15:** Serot ai Suda-yafe amoaoyomondi hohoanimo yangiri süngufembo hohoanimo-memo. Ai Israer Romiyomondi gafman hoarehi ningombo moei mehomu.

20 Sisas ai ahambo süñgrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo himboarî pareapurî nüñgumbo hoafiyupurühi yahuya,

“Se didemo napokoate-ayomo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
 nga haponda God nginîndî hifandarandî ra sihamund-ane.

21 Se didemo haponda wembomboemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
 nga seana bodoweimbi niñgomboemo!

Se didemo haponda aranî-aranemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
 nga seana tikifinambo niñgomboemo!

22 Didemo sihamumboya Nindou Hondumbo süñgururü rundeimb-anemo mbiseihî asu ranî süñgumbo sihamumbo yiboarukorîhipurî,
 nginîndî hoafiyahüpuri asu seana moaruwai-anemo sei hoafayei ana,
 se hihifi-hihifiîndîmo.

23 Rani-moatükunî ra rawefeyo ana, se hohorîpi-hohorîpi-ndîmondühi hihifi-hihifiîndîmo nimboe sapo sihamundî takinî afîndî sünambe begorîpurî. Nimboe sapo ahei amoa mamî amboanî Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamumbo ranî-moatükunî ramarîhindî.

24 Se didîyeyi haponda napo afîndeimbayeyi, seana hiipoanîmboembou-aneî!
 Sapo seana hapo yangîrî animbo tîñîrîfokoate-fi handîhi nimboeimboyei.

25 Se didîyeyi haponda bodoweimbayeyi, seana hiipoanîmboembou-aneî!
 nimboe seana sapo wembombondeimboyei!

Se didiyei haponda tikifi-hoafinambo amarei,
seana hipoanimbembou anei!

Nimboe sapo seana arani-aranindeimboyei!

26 Nindou ai siheimbo haponda aboed-
anei sei hoafiyei arihündi, seana
hipoanimboembou-anei!

Nimboe ahei amoa mam amboani Godindi
hoafi tikai hoafiyomo-rundeimbi-memo
ranahamumbo amboani yahurai rasei
marihündane,” mehu.

*Sihe hürütümbi ranaheimbo ngusüfo
pandihindüri*

(Matyu 5:38-48; 7:12a)

27 Sisas ai hoafiyuh yahuya, “Se didiyei
wandi hoafi himboriyeyi arihündi siheimbo ro
hoafayahi: Nindou didiyei sihei hürütümbayeyi
ranaheimbo se hipoambo-ndihindüri. Nindou
didiyei siheimbo yiboaruko-arihündürü
ranaheimbo se ngusüfo pandihindürühi
hipoambo-ndihindüri. 28 Nindou didiyei

siheimbo hoafinambo moaruwaimbo-
arihindüri ranaheimbo se God ai aboedi-
aboedimbirea-ndüramboane mbisei. Asu

nindou didiyei siheimbo wudipoapofe-
ndürükoate-ayeyi ranaheimbohünda se Godimbo
didibafindei. 29 Asu sihambo nindou ngorü

ai mam koaihoani harinduan asukai ngorü
koaiho amboani hihirindowandani ranifih
harimbiyuwamboane. Asu nindou ngorü ai
sihaf ngisihar hoeari ndemüduani ana,
asukai sihaf siot ngorü-amboani mbisemüdu-
wamboane. 30 Nindou didiyei sihambo nini-
moatükunimbo düdundahindani ranaheimbo

mun̄guambo dabadür̄i. Asu nindou ḡgorü ai s̄haf̄i n̄n̄i-moatükun̄i napo ndemünduan̄i asükai h̄h̄ir̄ife sem̄nd̄imbo hoaf̄ipoan̄i.
³¹ Asu se nindou b̄id̄if̄irambo ai wambo ran̄i-moatükun̄i ramb̄ir̄ihind̄i asaf̄i ra se aheimbo ran̄i-süngundwand̄i.

³² Se nindou s̄heimbo hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i ran̄i nindoumbo yanḡir̄i se hohoan̄imoayei ana, ḡḡr̄i ran̄i süngu s̄heimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i amboan̄i nindou d̄id̄iyei aheimbo hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i aheimbo yanḡir̄i hohoan̄imor̄ihündür̄i r̄ihündühanei! ³³ Asu se nindou s̄heimbo d̄id̄iboado-r̄ihündür̄i ar̄ihünd̄i ranaheimbo yanḡir̄i se d̄id̄iboado-ar̄ihündür̄i ana, asu ḡḡr̄i ran̄i-süngu aheimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei r̄ihündeimb̄i amboan̄i ran̄i süngurühi hündühanei! ³⁴ Asu se nindou d̄id̄iyei ranaheimbo n̄n̄i-moatükun̄i ndahundürü mbund̄humbo h̄h̄ir̄ind̄ihu ndahum̄ndef̄i sei hehi hohoan̄imoyei h̄i aheimbo yanḡir̄i sahündür̄i ar̄ihünd̄i ran̄imbo ḡḡr̄i s̄heimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i amboan̄i nindou b̄id̄if̄ir̄i moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i ranaheimbo sahündür̄i r̄ihündühanei, ra aheimbo masehind̄i nahurai h̄h̄ir̄ife sem̄nd̄imbohünda! ³⁵ Yowan̄i, ḡga se nindou d̄id̄iyei s̄heimbo hürütür̄i-hündür̄i-r̄ihündeimb̄imbo h̄ipoambond̄ihündür̄i. Asükai n̄n̄i-moatükun̄i nindoumbo sai mbur̄imbo se yowan̄i b̄id̄if̄ir̄i moatükun̄i h̄h̄ir̄ife sem̄nd̄imbo hohoan̄imoyopoan̄i. Ranan̄imbo se tak̄in̄i af̄ind̄i

ndahümündi mbundihü asu God Nimoamo Hamindi ranahandi nimirindamboyaſi. Nimboe aiana nindou didiyei hihifiyo-rakoate asu moaruwai hohoanimoeyi-rihündeimbi ranaheimbo aboediyuhani. ³⁶ Se hipoambondo ndandi sihafı ape ai-amboanı hipoambore arandı nou.”

*Nindou ngoründi niŋgo ra türüfoefihü papi-
hoafıpoanı*

(Matyu 7:1-5)

³⁷ “Se yowanı nindou ngoründi niŋgo ra türüfoefihı papi-hoafıpoanı. Asu rananımbö nğiri God ai sihei niŋgo ra türündandürühi papi-hoafındandürü. Se yowanı nindou ngoründi niŋgo ra yıbobofeihı moaruwai-ane yaho hoafıyopöan. Asu rananımbö nğiri God ai sihafı niŋgo ra yıbobondeandühi moaruwai-ane mbüsü. Se nindou bidifiriyei moaruwai hohoanımo ranahambo amboawi aseı-anımbö God ai-amboanı sihei moaruwai hohoanımo ranahambo amboawi mbüsümbui. ³⁸ Se nindou bidifirambo asahündürü anımbö asu God ai siheimbö dagadürımbui. Refe süngu ana se afındı hamındı anımbö ndahümündeimboyei. Sapo se anıhondümbö nindou farahehindı ranı simogodühi anımbö sihei warambe babıboai pıtapındımböe. Se nini simogodühiyo nindou bidifirambo farıhehindı süngu-anımbö God ai siheimbö ranı simogodühi randeandürımbui,” mehu.

³⁹ Asu Sisas ai ahamumbo kaföfe hoafı nda hoafımeपुरı: “Nindou mamı himboatıharı ai nğiri nindou ngorü himboatıharı-mayu

ranahambo nderümündi haya nafi nafuindu ngu. Asu ai rawareandi ana, yiboboambo hoe apoarambe pindamboyafani. ⁴⁰ Yamundife nimori ai ahambo yamundiri-randeimbi-mayu ahandi nimoamoyupoani, nga munguambo yamundife nimori ahei yamundife ratüpurü ra mungundoani ana, asu aheimbo yamundurundeimbi-memo nahuraindeimboyei.

⁴¹ Asu se nimboe nindou ngoründi himboarambe düdübudi akidou afoeru ranahambo yangiri himboapoyafühi asu sihafü himboarambeahi nimoko bidifiri afoero ranahambo hoeifekoate-a? ⁴² Nüngundo nindou ngorumbo hoafindafühüya, ‘Wandafi, awi sihafü himboarambeahi düdübudi akidou afoeru ra hündühehini samboanahi,’ mambisafi sihafü himboarambeahi nimoko bidifiri afoero ra sihafühoari hoeifekoate-a? Seana yimbu yafambeimbi nindou-anafi! Weangurühi se boatei-animbo sihafü himboarambe nimoko bidifiri afoero ra hündühoefi mbundambo-animbo asu nindou ngoründi himboarambe düdübudi akidou afoeru ra wudüpoapondo hoeindowandühi hündühoefindo,” mehu.

*Nimi-ane asu ahandi hisi ranane
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nimi mamü aboedi hamindi ai ngiri hisi moaruwaimbü niñgo. Asukai nimi mamü moaruwai ai-amboani ngiri hisi aboedeimbi niñgo. ⁴⁴ Munguambo nimi ra ahandi hisayo rani süngu-ane türüfoefehi awi rani nimi-ane eho. Se ngiri

nimi hisi fik ra tiholari tihoreimbi nimi-fihindi hüründandifi, asu ngiri yukui amuri nimi-fihindi hüründandifi. ⁴⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoambeahi aboedi moatükuni arühayo ranane bokarhai arandi, nga asu nindou moaruwai ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoambeahi moaruwai moatükuni arühayo ranane bokarhai arandi. Nimboe sapo nime-moatükuniyo ngusüfoambe hohoanimo-ambeahi amaro ranane asu yafambe ai weindahi hoafiyo arandi,” mehu.

*Nindou yimbu worimboringinandeimbi
(Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ Sisas ai yahuya, “Asu se nimboe wambo ‘Adükari, Adükariyei rihündühi asu wandi hoafayah ra süngufekoate-ayeia? ⁴⁷ Nindou düdi ai wambo sowahi tüküfi wandi hoafi himboriyu mburambo rani sünguarandi animbo asu ro ai nüngunahurai nindouayu ra sheimbo nafuindamboyahi? ⁴⁸ Aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya hifambe ndihi ragu kakira hanü mburambo kambohoani nimeiwami mafemburifiyu nahurai-ani. Hoe ranai afindi hohoumboyohü wori ranahambo hariyo randa moai fifimiyo, nimboe sapo ai wudipoapore worimbora hayambowambo. ⁴⁹ Nga asu nindou düdi wandi hoafi himboriyu mbura rani süngufekoate-ayu aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya kambohoani wudipoapofe feburifekoate-yuwan asu hoe ranai hohoumboyohü wori ranahambo hariyo randani moani mamihari biramindi pirimayo

nahurai-ani. Asu bɪramɪndɪ pɪrɪmayo ra moanɪ afɪndɪ hamɪndɪ mamɪkarɪ pɪrɪmayo!” mehu.

7

*Sisas ai ami-yafe bogorɪndɪ ratupuriyu-randeimbɪ dɪboadomarirɪ
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)*

¹ Sisas ai nɪmorehɪ nindowenihɪ ranɪ hoafɪ ra hoafɪyundürɪ mbura Kaperneamühɪ hu tükümefiyu. ² Nindou mamɪ Romɪhündɪ ami-yafe bogorɪ ranɪhü manüŋgu. Ranɪyu ahandɪ ratupuriyu-randeimbɪ ŋgusüfohündɪ ranai anğünümboyuhü yɪfɪmbo yaŋğɪrɪmayu. ³ Ami-yafe bogorɪ ai Sisas ranɪhü anüŋgu hoafɪ ra hɪmborɪyu haya ranɪyu ai Suda-yafe bogorɪ bɪdɪfirɪ koamarɪhepura ahambo hoafɪmbo mahɪfomo. Rananɪmbo ahandɪ ratupuriyu-randeimbɪ ra aboedɪmbɪrir-amboane yahu haya. ⁴ Ai homo Sisas sowahɪ tüküyafu watɪharürühɪ yahomoya, “Ai nindou aboed-ani, ŋga se ahambo fandɪhaworɪ. ⁵ Ŋga ai Suda yɪhoefɪmbo ŋgusüfohü pareamunɪ-randeimb-ani. Ŋga aiyu yɪhoefɪ rotu worɪ ra worɪmbomarandɪ,” mehomondamboyu.

⁶ Ranɪyu Sisas ai ranɪ-babɪdɪ hu worɪkɪmɪ tüküfiyuani ami-yafe bogorɪ ai ahandɪ ŋgunindɪ Sisasɪmbo hoafɪmbo koamarɪhepura homo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Adükari, ambe se tɪŋrɪfondamboyafɪ, ŋga ro nindou aboedɪyahɪ anɪmbo wandɪ worambe madügüfɪ, ŋga ro moai muŋguna wandɪ worɪna dɪdɪfɪ sahehea hohoanɪmoyahɪ. ⁷ Ranɪmboanahɪ ro aboedɪ

hamindi-yahanimbo sihambo sowana madidihi. Nga moani se hoafi-yangiri hoafindafani wandi ratupuriyu-randeimbi ai aboedimbiyu-wamboane. ⁸ Nimboe ro-amboani nindou wandi nimoamo ndureimbi-memo ranahamundi hoarehanahi, nga asu ami-anemo wandi hoarehemo. Ngorumbo hoafindahuhi, 'Se hafi,' mbisahani ai hu randuhani. Asu ngorumbo hoafindahuhi 'Se sinifi,' mbisahani ai suni randuhani. Asu wandi ratupuriyu-randeimbi-mbo hoafindaha-ndowohumbo, 'Rani-moatukuni raro,' sahani, ai rareanduhani," mehu. ⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya nindou ranahambo afindi mahepuni fiyu. Raniyu hihirifi nimorehi nindowenihifi afindi ranaheimbo hoafiyunduruhifi yahuya, "Ro siheimbo hoafayahi. Ro moai anihondumbofe ndahurai nduhi hoeirihendi, Israerihundi amboani, nga wani," mehu. ¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamarihepuri ranai homo worambe hoeiruwurane asu aboedimayu.

Nimorehi kaindi nimori Sisas ai yifihundi botimariri

¹¹ Refe hayamboyoane, asu sungunambo ranambe nimai Sisas ai ngoafi mamihandi nduri Nen rani nambo botifi mahafu. Ahambo sungururu-rundeimbiyomo asu nimorehi nindowenihifi afindimayei raniyei ai mamihahusi. ¹² Sisas ai ndeara ngoafi giniri nafitambekimi tukufiyuane asu ngoafambe-ahindi aranihoafi yasimondi ranai tukumefeyo. Yifi nimoko ranana sapo nimorehi kaimayo ranahandi nindowenihifi nimori moani

mami hamindi-mayu ranaiyu. Raniyo asu nimorehi nindowenihî afindi ranî ngoafihündî ranai nimorehi ranî-babidimbo mamarei. ¹³ Asu Adükari ai nimorehi ranahambo hoeireanda mayoa asu ahambo ngusüfoambe afindi hipoamboreandühî hoafiyundühî yahuya, “Se yowanî aranîndafîndo-mboyafi,” mehundo. ¹⁴ Raniyu Sisas ai hu yifi safisendi-mayo ra sündîmareanda asu nindou yifi nimoko masowandümo-memo ranai ngîngîni ru manîngomo. Raniyu Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nindou hoarifi ro sîhambo hoafehanîni se haponda botiyafo,” mehundo. ¹⁵ Raniyu asu yifiyumbî nindou-mayu ranai botifi nîmarümbo wataporîmayuamboyu asu Sisas ai nîmori ra ahandî hondandî warîhûmariri. ¹⁶ Raniyo asu nimorehi nindowenihî afindi ranai ngusüfo kîkîfoarîhindühî Godîmboya aiana aboedani sei hoafiyahündowohü seiya, “Ahandî hoafi hoafiyu-randeimbî adükari hamindi ai yîhoefî mbusümo tüküme fiyu! Ai ahandî nendi ranaheimbo aboedambofe-ndürimbo tüküme fiyu-ane!” masei. ¹⁷ Sisas ai ranîmoatükunî rawareandî hoafi ranai muᅅguambo Sudia hîfi asu ranî hîfikimî adaburo ranambe yangorî wakîmareanda hîmborîmayei.

*Son hundürüra-randeimbî ai ahambo
süngrurü-rundeimbî yimbu Sisas sowana
koamarîhepîri*

(Matyu 11:2-19)

¹⁸ Sonimbo süngrurü-rundeimbî ai muᅅgu moatükunî tüküme fiyo ra ahambo wataporîmbomarurî. ¹⁹ Raniyu asu Son

ai ahambo süngurü-rundeimbi nindou yimbu mborai yahupiri hürühepiri haya Adükarimbo düdufimbohünda ahambo sowana koamarihepiri. Ahandi Adükarimbo düdufe hoafi ra yahuraiyo, 'Nindou nda horombo ro tükündüfimbui masahi raniyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo?'²⁰ Asu ai Sisasimbo-so tüküyafineandühi hoafiyafinandowohü safaniya, "Son hundürüra-randeimbi ai sishambo refe düdufeninimbo yihohimbo koamarihemuna masinehi. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo," masafani.

²¹ Moani rani-simboani hamindi ranihü Sisas ai nimorehi nindowenihifi afindi fi moaruwaimbü, angünümbi, moaruwai nendi nimarümbi ranaheimbo aboedireandüri asu himboatihari afindi ranaheimbo himboari birihendürani asukai himboariyei rarao marihündi. ²² Sisas ai Sonimbo süngurininirirandeimbi ranahafanimbo simbori hoafiyupirühi yahuya, "Se ngafani Sonimbo hoafindafani se nine-moatükuni hoeirine himboriyafani marinandira: Rani-moatükuni ra sapo himboatihari ai asukai himboari birihehi himboariyei, tinarä moaruwaimbü ai botiyahi hei, fi moaruwaimbü, mimanho masimeimbi ai aboedi popoatapo-foarhi. Himbotühüfo ai asukai hoafi himboriyei, yifiyeimbi ai yangiri botiyahi asu aboedi hoafi ra nindou napokoateyeimbi-mayei aheimbo wataporimboyo ramarandi ranahambo. ²³ Nindou didiyei wambo anihondumbo-arihindirä ai-ana hihifi-

hihiŋimbeiyei-amboane!” mehu.

²⁴ Sonimbo süngurine-rinandeimbi mefanı ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonimbo nımorehi nindowenihı-mayeı ranaheimbo hoafıyundürühi yahuya: “Sapo se Son sowana nımıwohi furıkoate-reandühi heihü ra se nınımoatükunımboyeı tüküfeyoanı hoefembo sei hehi hohoanımomayeı a? Awi se boabodarı emündü werınambo mboahurı-hendanı ra hoefemboyeı mahei? ²⁵ Nınımoatükunı hoefemboyeı se mahei rana? Awi nındou hoearı moanı ranı-poanımbo aboedı hoearı yihuruyu haya nünguwanı hoefemboyeı mahei? Ra wanı. Nındou yahurai hoearı aboedı yihuru-rıhümündeimbi ana, adükarı bogorındı worambe-ane nımboei arıhündı. ²⁶ Se wambo ndühi yarıhi hoafıyahündırı sapo se nınımoatükunı hoefemboyeı mahei ra? Godındı hoafı hoafıyu-randeimbi nındou ranahambo hoefimboyeı? Yinı ra anıhond-ane Godındı hoafı hoafıyu-randeimbanisı, nga ro nda sıheimbo anıhondümboanahı hoafayahandürı. Son aiana Godındı hoafı hoafıyu-randeimbi nındou ranahambo ngasündireimb-ani. ²⁷ Son ranahamboyo Godındı Bukambe yare hoafıyowohü yahoya, ‘Ro nındou mamı wandı hoafı semındı hombohünda koandıhehinanı, ai boateı se hokoate-yafambe ngumbui sıhafı nafı nafırıhefembohünda,’ meho,” mehu. ²⁸ Sisas ai bıdıfırı hoafı pareandühi hoafıyuhı yahuya, “Son ana nındou moanı adükarı hamındıyu haya asu ai nındou horombo manıngomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani. Nga asu nındou düdi ai

sapo God nginindî hifandarandî ranambeahindî akîdou aiyu aiana Sonimbo ngasündirümboani,” mehundürî.

²⁹ Muᅅguambo nindou ai Sonindî hoafi himboriyei hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbî nindou-amboani muᅅguambo rarîhi hoafiyehî seiya, “Yinî, Godindî hohoanimo ranana anihondü hondü mbumundane,” masei. Raniyei asu süᅅgunambo ai ahandî warîhü hundürümayeri. ³⁰ Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondî ahinümbî hohoanimo yamundurundeimbî-yomo ranai ahamundîhoari Godindî hohoanimo ra himbori-yowohü süᅅgufembo moi mehomo. Ranimboemo ai moai Sonindî warîhü hundürüyomo.

³¹ Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nimorehî nindowenihî hapodanambe animboei ndanaheimbo ro ninî-moatükunîfihî simongorindîhe hoeimandîheara? Nindou nda ai nünᅅgunahurai nindouyei ndana? ³² Nindou ndanai ana sapo nimorî akîdîbou ngoafîhü ninouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nimareimbo bodîmondî nimokîdîboumbo rarîhi hoafiyehîya, ‘Ro siheimbo fufuᅅnambo fufuᅅ-mehundürî, nga asu se moai botiyahi yirîwarî moporiyei! Ro siheimbo wengîsahoafînambo marîhundürî, nga asu se moai aranîhoafîrîhündî ranî ranîmayei!’ nahurai-anei. ³³ Son sapo nindou hundürüra-randeimbî-mayu ranana tüküfi sesi sesü, wain hoe simindî rakoate-mayua, asu se hoafiyehüya, ‘Ahandî fiambe ana moaruwai nendî nîmarîmboane,’ masei! ³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi sesü, hoe

sümündi marandambo, asu se hoafiyeihiya, 'Nindou ranahambo hoeir+hor+! Aiana sesi af+ndi sesü asu ŋg+n+ndi wain hoe sümündi arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai wos+hoafori hohoan+moyomo-rundeimb-anemo ranahamundi ŋgunind-ani!' masei. ³⁵ Nga asu nindou di+diyei God+ndi-mayo fifirife ra an+hond-ane sei sahümündimb+ aiana ran+ fifirife ra an+hondumbo nafuiyehanei," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündand+ worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisas+ambo ses+imbohünda ro-d+bo dowadif+ mehundo-wamboyu asu Sisas ai ahandi worambe hu far+fi hafu mamaru. ³⁷ Ran+ ŋgoaf+hü n+moreh+ mam+ ai nindowenih+ birabir+ hohoan+moyo-randeimb+ man+ŋgo. Sisas ai Farisi nindoundi worambe sesi sesühi amaru hoafi ra himbor+yo haya, asu ai arabasta n+moei kaki af+ndi fih+ sem+ndümb+ hip+rambe fis+ŋarümb+ moatükun+ hip+ri+ tüküre sem+ndi haya maho. ³⁸ Ran+yo ai ho Sisas+ndi daboadan+ yir+kim+ n+ŋgombo aran+yowohü Sisas+ndi ti+ŋar+ ra ahandi aran+himboaho-mayo ranambo popoaimarandi. Ran+yo asu ai Sisas+ndi ti+ŋar+ ra ahandi mbir+nan+ ranambo n+ŋomb+r+hoayoa yahohaya gedühai mbura wak+k+h+rap+rühi fis+ŋarümb+ moatükun+ ra ti+ŋar+ yimbumefan+ ran+wam+ kamafoareandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisas+ambo mborai mehundo ranai ran+moatükun+ ramareanda hoeire haya ahandi fimbo hoafiyuh+ yahuya, "Nindou nda an+hondü God+ndi hoafi hoafiyu-randeimbayu ana, ai n+ne n+moreh+ ahambo

sündarerî nda fîfîrîndeambui. Asu moaruwai yahurai nindowenihi bîrabîrûmbî nîmorehi anîngo ranahambo fîfîrîndeambui,” mehu.
⁴⁰ Sisas ai sîmborî hoafîyundühi yahuya, “Saimon, ro sîhambo hoafîyonînimbo hoafî moai sîheheandi,” mehindowamboyu. Asu Saimon ai ahambo hoafîyundühi yahundoya, “Yîni, Yamundo-randeimbi nindou se wambo ndühi hoafîyafîndîrî,” mehuamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai piyu haya hoafîyuhî yahuya, “Nindou yimbu nîmbafanî henamboyafanî ai nindou ñgoründî-mayo kakî sîmborî hîhîndîho ndehoamboehî safanî hena masowandîfanî. Nindou ñgorü ai sapo kakî sairandeimbi-mayu ranahandî-mayo 500 kakî hoarî semündu süngunambo sîmborî saimbohünda asu nindou ñgorü-mayu ranai 50 kakî hoarî semündu süngunambo sîmborî saimbohünda. ⁴² Nindou yimbu ranai kakî masowandîfanî ra sîmborî hîhîrîfe saimbo kakîkoate-mefandamboyu asu nindou ranai ambe mehupîrî. Nindou yimbu ra dîdî ai nindou-mayu ranahambo ñgusüfo afîndî pamandira?” mehuamboyu. ⁴³ Asu Saimon ai sîmborî ahambo hoafîyundühi yahuya, “Ro rarîhe hohoanîmoayahî ana, nindou sapo ahambo kakî adûkarî masagado ranai-anîmbo afîndî hamîndî ñgusüfo pandirûmbui.” Ranîyu Sisas ai yahuya, “Yîni, se anîhondüamboanafî hoafayafî,” mehu.

⁴⁴ Ranîyu asu ai nîmorehi-mayo ranahambo sowana hîhîrîfîhî Saimonîmbo hoafîyundühi yahuya, “Se nîmorehi ndanahambo moai hoeirowandîyo? Ro sîhafî worambe

mafareheandi, nga asu se moai wambo hoe sawandiri wandi tɪŋari popoaimbohünda. Nga asu nimorehi ndanaiyo wandi tɪŋari ra ahandi aranihimboahonambo popoaira mbura ahandi mbirinanɪnambo gedümarandiri. ⁴⁵ Seana moai wambo sowandifindiri worinrowandirühi wakikihirandiri, nga wani. Nga nimorehi ndanai ana ro sühühambe peyo haya wandi tɪŋari ra moai wakikihiniɲireandi, nga wakikihini hoafina hohombo haponda tükefeyo. ⁴⁶ Se moai wambo mbiroambe kefembohünda orifnimi hisi boboe didiboadiro sihawandi, nga nimorehi aiyo wandi tɪŋari ra fisɪŋarümbü moatükuni ranambo kamareandiri. ⁴⁷ Ranimboanahi ro sihambo hoafehanini, nimorehi ndanai ahandi hohoanimo moaruwai afind-ane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nimboe sapo ai wambo ngusüfo afindi pamareandiri. Nga asu nindou daboe ahambo moani akidou yangiri amboawi yahoweimbi nindou ana ai moani akidou yangiri ngusüfo pareandirühani,” mehu.

⁴⁸ Ranıyu asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi hohoanimo moaruwai ranana ro amboawi samboanahi,” mehundo. ⁴⁹ Ranıyo asu nindou bidifiri sesi fondikimi mamarimo ranai ahamundi mbusümo hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou nda düdi moaruwai hohoanimo amboawi yahu aranda?” mehomo. ⁵⁰ Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundühiya, “Sihafi anihondümbofe hohoanimo ranamboyo sihafi moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambo-

marıheanıni, nga se ngusüfo afurındo kundo hawa ngafi,” mehundo.

8

Nımorehi bıdıfırı ai Sisas-babıdımbı mahei

¹ Ranümbı ra kıkıfoendane, asu süngunambo Sisas ai adükarı ngoafi asu akıdou ngoafi ranambe huhü God ngınındı hıfandarandı ranahambo wataporımbı-marandı. Sisasımbı süngururü-rundeımbı 12 ai Sisasındı süngu mahomo. ²⁻³ Ranıyei asu nımorehi bıdıfırı dıdıyei moaruwai nendı nımarındüreımbı asu anğünı moaruwaimbü Sisas ai aboedımarearü amboanı ahandı süngu mahei. Nımorehi-mayeı ranai ana Maria Makdarahündı, sapo Sisas ai moaruwai nendı 7 ahandı fıambeahındı raguanambo-reandeımbı-mayo ranayo, Soana, Kusandı nımorehi, nındou ranai Herodındı worı hıfanda randeımbı-mayu ahandı nımorehiyo, Susana asu nımorehi bıdıfırı sapo ahei kakınambo Sisas asu ahandı hoafi sowandümo homo-rundeımbı fırihehipurı-rıhündeımbı-mayeı amboanı ai-babıdı mahei.

Nındou sesı ahurı nümbürambe bubumafoareandı kafoefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nındou afındı ranai nğorü nğoafıhündı nğorü nğoafıhündı kıkırıhefekoate Sisas sowana nümbünı tümarıhında, ndanı kafoefe hoafi hoafıyundürühi yahuya, ⁵ “Nındou mamı ai sesı ahurı semündü hu bubufoareandane, asu bıdıfırı nafıkımı pütapımayo. Nındou

ai hahabodeihü pütap+yeiane, asu ndu ai nimoamonindi pühiyei masahüsi. ⁶ Bidifiri ahuri ranai nimo ei boatifowami pütapiyo mbura tüküfehündamboyo asu yapataparimayo hifi ranai hoe puiri-koate niñondi hamindiwambo. ⁷ Asu bidifiri ai wohi tihoari tihoarümbi ninouyoambe pütapiyo mbura rani dibore tüküfihyo asu wohi ranambo gabudi-mafoareandi. ⁸ Nga asu bidifiri ahuri ranai hifi aboedambe pütapiyo haya tütük+yowohüyo 100, 100-mbore hisimayo.” Sisas ai rani hoafi ra moendifembo yahumbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai himboambeimbi-nduhü ana, hoafi ra himborimbuyu-wamboane,” mehu.

⁹⁻¹⁰ Raniyomo ahambo sünggrurü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ranahambo düdumefundo-wambo hoafiyupurühi yahuya, “Sihamumbo ana God nginindi hifandarandi dibohindi hoafi ra masayopurane, nga nindou amuri ranaheimbo ana kafeefe hoafinamboane hoafayondüri. Rananimbo ai himboari-ndeimboyei, nga ngiri hoeindihindi asu himbori-ndeimboyei, nga ngiri fifirindihindi.”

Sesi ahurimbo kafeefe hoafi ranahandi nimindi hoafi

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ “Kafeefe hoafi ranahandi nimindi ra ndahurai-ane. Sesi ahuri ra Godindi hoaf-ane. ¹² Sapo sesi ahuri nafini pütapimboyowohü pütapimayo ranana nindou didiyei hoafi himboriyeihaneisi, nga asu Satan ai ahei ngusüfoambeahindi semündü pireandühani.

Sapo Satan ranai aheimboya anihondumbo-ndihi hehi aboedambo-ndahimboyei yahuhaya. ¹³ Sesi ahuri sapo nimoiei boatifowami pimayo ranana nindou didiyei hoafi ranahambo himboriyei hehi sahümundihi hihifi-hihifiyeihaneisi, nga ahei ngusüfoambe hoafi ra moai kiki+mifoare nimarondüri. Ai hoafi ranahambo anihondumbo-rhindühaneisi, nga asu nine-moatükuni aheimbo refe hoeifendürimbo tüküfeyoambe ai peyehanei. ¹⁴ Sesi ahuri wohi tihoi tihoiarümbi mbusümo pütapimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyeihaneisi, nga asu afindi hohoanimo, kaki napo sihefe hohoanimo, hifi ndanihündambo hihifi-hihifi hohoanimo ranai gabudi-foareandürani asu ai aboedi hisikoate-ayeihaneisi. ¹⁵ Sesi ahuri hifi aboedambe pimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyei hehi ngusüfoambe kikihi-safimarihümündi-ane. Ai ahei hohoanimoambe didiboadorihoeimbi hamindi hondü nimarindürimboyo asu ai hisi aboedi tükümevendüri.”

Nindou ai moai si wambüri hoarehi dibonapiferandi

(Mak 4:21-25)

¹⁶ “Nindou mamai ai moai ram hai ra yimunde mbura wambürinambo gabude, asu fondi hoarehi ninde randi, nga wani. Sapo aiana yimunde mbunda ram hai nindiferambo fondi-mayo raniwami nimoamo animbo nindeandani nindou didiyei worambe kebohündühi hoeindihimboyei. ¹⁷ Nine-moatükuni dibo

mengoro ranai ana weindahi moanambühi tükündifemboe. Níne-moatükuní nindou ai gabudíhi masíhehindí ranai ana weindahí hai síhí tükündífeyoaní hoeindíhimboyei. ¹⁸ Awi se híbadíhúmbo, hímbó yangírí kúndíhi nímandei. Nindou düdi hohoanímó ra ndore fífírareandí ana, God ai adúkarí ndagadombui. Nga nindou düdi ndofe fífírífekoate-ayu ana, níne akídou fífírímareandí amboaní God ai raguanambo-ndeambui,” mehu.

*Sisasíndí hondí asu akohoandí
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Sisasíndí hondíyo asu ahandí akídí mamíyomo ranai Sisasímbo hoeifímbo tükümehindí, nga ai nímorehí nindowenihí afíndí raní mbusúmowambo moai ahandí fíkímí papühüyahindí. ²⁰ Raníyei nindou bídífirí ai Sisasímbo hoafíyahündowohü sahündoya, “Síhafi me-ane asu amondí mam-anemo ai weindaní anímboei síhambo hoeifenínímbo seimbo,” maseiamboyu. ²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munguambo yare hoafíyundürühí yahuya, “Nindou dídíyei ai Godíndí hoafí hímboríyei mburíhü sünguaríhindí ranai-anei wandí me asu akohoandayomo,” mehu.

*Sisas ai hoafímayua werí afurímareandí
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Mamímbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbí babídímbo botambe fareafundühí hoafíyupurühí yahuya, “Awi síhírí kuríhoe raní goesürüní bandíhehu ngefo,” yahupurí haya mahomo. ²³ Ai botambe homondühí-yomo asu Sisas ai yapombofi men guru. Raníyo asu

ŋgɪnɪndɪ hamɪndɪ hoewerɪ ranai kurɪhoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara hɪmonɪ hanɪmbo yangɪrɪmemo.

²⁴ Ranɪyomo asu ahambo süŋgrurü-rundeimbɪ ai Sisas sowana homo yangɪrɪrūwurɪ hoafɪyomo-ndowohü yahomoya, “Adükari! Adükari! Sɪhɪrɪ ndeara yɪfɪmbo yangɪrayefɪ,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai botɪfi hoewerɪmayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afureandühɪyo asu hoe ranai afure mafoero. ²⁵ Ranɪyu Sisas ai ahamumbo yare hoafɪyupurühɪ yahuya, “Asu sɪhamundɪ anɪhondümböfe ra nūŋguia?” mehupuramboemo. Asu ai hepünafu yɪhɪmbo sɪsɪreapurühɪ sɪmborɪ hoafɪyafundühɪ yahomoya, “Nindou nda düdi rana? Ai moanɪ hoewerɪ ranahambo awi-awimefiyuwa ahandɪ hoafɪ hɪmborɪyowohü afurɪmareandɪ,” mehomo.

*Sisas ai nindou mamɪndɪ flambeahɪndɪ moaruwai nendɪ hemafoareandɪ
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Sisas ai ahambo süŋgrurü-rundeimbɪ babɪdɪmbo Gerasa-yafe hɪfɪnambo Gariri hoe gogoasürünɪ homo tükümfundɪ. ²⁷ Tüküyafu mburu botambeahɪndɪ kusɪfoendane nindou mamɪ ranɪ ŋgoafɪhündɪ moaruwai nendɪ nɪmarɪndoweimbɪ ranai ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo hondü piyu haya moai hoearɪ güdeandɪ, ŋga moanɪ yare safoeyapo manūŋgu-ane. Ai ŋgoafɪhü nɪŋgokoate yɪfɪ sɪhehi rɪhündeimbi hoŋguambeyu nūŋgu marandɪ. ²⁸ Nindou ranai Sisasɪmbo hoeirirühɪ puküna heiyuhü yirɪkɪmɪ piyu nɪmarumbo

hoafi+yuhî yahuya, “Sisas, God Nîmoamo Hamîndî Hondündî nîmorî, se wambo nûngufendîrîmbo safomboyafa? Ro sîhambo hûti hoafarîhanîni se yowanî wambo tîrîrîfo ndawandîrîmboyafi,” mehundo. ²⁹ Nindou ranai yare hoafîmayu ra sapo Sisas ai moaruwai nendî ranahambo hoafîmayundoa kosîfoendühîyo. Afîndîmbo moaruwai nendî ranai kîkîhîrîmîndî nîmaroanî asu munguambo nindou ranai hîmboarî safühîrurühî senînambo hûputûpu-rîhawuranî ai ranî-moatükunî ra gurîhai haya moaruwai nendî ranai fare serîmîndî haya nîmî wohî furîkoate-yowanî ho-marandî.

³⁰ Sisas ai ahambo düdufihî yahundoya, “Ndürî sîhafî nînea?” mehundowamboyu. Asu ai sîmborî hoafi+yundühî yahuya, “Wandî ndürî ana Awai nindou-ane.” Ai yare hoafîmayu ra sapo moaruwai nendî afîndî ranai ahandî fiambe mamarei ranîmboyu. ³¹ Moaruwai nendî-mayei ranai Sisasîmbo hûti hoafi+yahündowohü seiya, “Se yîhoefombo nîmbî nîmarûmbî hîfambe ranambe koandîhawamunî-mboyafi,” masahündo.

³² Ranîyo asu moatei afîndî ranai hîrîpîninî hîmborîhündühî burîmayei-amboyo moaruwai nendî ranai Sisasîmbo moatei ranahei fiambe koarîhefendürîmbo hûti-hûtimarîhora koamarîhendürî. ³³ Ranîyei nindoundî fiambeahîndî kosîfoehi hehi moateiyei fiambeyahîndühî asu moatei ranai hîrîpîninî pîpînambo hanei kurîhoeambe pîyei hoe karîhûsi hehi yîfîsafîmayei.

³⁴ Nindou moatei hîfandîmarundî ranai

hoeirunda mayoa, p+p+yomo homo ranı ngoafıhü asu nümbürambe ratüpurıyeihı burımayei ranaheimbo hoafıhümarundüri. ³⁵ Nindou ranai n+nı-moatükunıyo tüküme feyo sei hehi hoeifembo Sisasımbı-so tükümehındı. Ranıyo tüküyahi hoeirıhindane, nindou moaruwai nendı nımarı haya kosıfoendeımbı-mayu ranai ahandı yırı kımı hoearı yihuruyu mbura hohoanımo aboedı koadürü hohoanımoyu arandı süngu mamaruwa hoeirıhorühı yıhımbı sısırımehindı. ³⁶ Nindou hoeifembo mahüsi ranai Sisas nindou aboedı-marırı ra hoeirıhi hehi nindou bıdıfırambo wataporımbı-marıhündı. ³⁷ Ranıyei asu muıguambo nindou Gerasa hıfıhündı ranai yıhımbıyeihı Sisasımbı ragu ıgafı maseia asu botambe farıfi haya ndamefiyu. ³⁸⁻³⁹ Ranıyu asu nindou moaruwai nendı nımarı haya kosıfoendeımbı-mayu ranai Sisasımbı hıti hoafırürühı yahuya, “Wambo se yını safanımbı se-dıbo dıdı,” mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo koarıheırühı yahuya, “Se ıgafına ıgafı nını-moatükunıyo God ai sıhambo ramareanı nı ra nindou bıdıfırambo wataporımbı-ndandı,” mehundo. Ranıyu asu hu nıne-moatükunı Sisas ai ahambo ramarırı ranahambo ranı ngoafıhündı-mayei ranaheimbo wataporımbı-marandüri.

Sisas ai bogorındı nımorehı nımorı yıfıhündı botıre asu nımorehı anğünümbı ai Ahandı hoearı sündımareandı

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sisas ai asükai Gariri ıgorü-goanı nı hu tüküme fiyu-wamboyei nımorehı nındouwenihı

ranai ahambo hihifi-hihifimayei, sapo himbomayei hei ranimbowambo. ⁴¹ Ranühi asu nindou mamí ahandí ndürí Sairus raní ngoafihü rotu worí hifandira-randeimbí ai Sisasíndí yirikimí tüküfi piyu nimarumbo wandí worína dügüfi yahu haya hütí-hoafimarürí. ⁴² Ai sapo ahandí nimorehí nímorí 12 hímbaní mamí yangiríyo haya yifambo-mayowamboyu ramefiyu. Sisas ai Sairusíndí worína hüfuane, asu nindou afíndí ranai angoango-maríhorí hei. ⁴³ Ahei mbusümo nimorehí mamí 12 hímbanímbo amoamo watíkoafímboyo mara ho ranai maníngo. Ai ahandí anğüní ra aboedífemböhünda doktambo hoeifepurímbo kakí afíndí sai marandí, nga asu nindou didí ai-amboaní moai aboedíreandí. ⁴⁴ Nímورهí ranai Sisasíndí daboadaní ho níngombo hoearí hímborí-mayo ranífihi masündeandamboyo asu ahandí horí ranai moaní raní-símboaní hamíndí kíkímaríhoayo.

⁴⁵ Raníyu asu Sisas ai düdufíhi yahuya, “Düdi wandí hoearí masündeanda?” mehuamboyo. Asu munğambo nindou ranai waníwaníyehí didímomayei-amboyo asu Pita ai hoafíyuhí yahuya, “Adükarí, nindou afíndí ranai síhafí fikimí wakíre yangorímbo símborí koarürímayei,” mehundowamboyo. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafíyuhí yahuya, “Nindou nğorü ai wambo masündeandíra wandí fiambeahíndí nğíníndí ranai makosífoendí ranímboanahí,” mehuamboyo.

⁴⁷ Asu nímورهí ranai wambo fifiríhi-ndírímboanei, nga ro nğírí díbo nímboahí

yahohaya, hihamindari kameihi ho Sisasindi yirikimi piyo mamaro. Raniyo ai munguambo nindouyei himboahü wataporimbo-marandi nimboe masünderi asu nününgureamboyo rani-simboani hamindi aboedimayo ranahambo.

⁴⁸ Sisas ai nimorehi ranahambo yahundoya, “Nimori akidou, sihafi anihondümbofe ranai sihambo aboedimareanini, nga se ngusüfoambe afurindo kundo hawa ngafi,” mehu.

⁴⁹ Ai wataporimbo-randühi nünguambe, nindou mamai ai hifandira-randeimbindi worambeahindi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya, “Sihafi nimori ana yifimayo, nga se yamunde-randeimbi-mayu ranahambo tiririfo dabadomboyafi,” mehuamboyo. ⁵⁰ Sisas ai

rani hoafi ra himboriyu haya, Sairusimbo hoafiyunduhü yahuya, “Se yihimbondamboyafi, nga anihondümbondowandani animbo sihafi nimori ra aboedindimboe,” mehundo.

⁵¹ Ai nimorehi-mayo ranahandi afindandi worambe hu tüküfi haya moai nindou amuri semündündürü worambe kefuendi, nga Pita, Son, Sems asu nimorindi hondafindi aheimbo yangiriyu süngurearü haya mahüfu. ⁵² Nindou

afindi ranihü mamarei ranai nimori ranahambo hohoanimoyeihü aranahoafi-marihündamboyo Sisas ai yahuya, “Ai ana yifyombo-yopoani, nga ngiri aranahoafi-ndihünda,” mehuamboyei.

⁵³ Nindou ranai nimori yifimayo ra fifirihindi, ranimboyo Sisasimbo tikifinambo-ririhorühi tirifoefe hoafimayahüdo. ⁵⁴ Nga ai nimori-

mayo ranahandi warihü kikihamündü hoafiyundowohü yahundoya, “Nimori akidou,

se botiyafo,” mehundo. ⁵⁵ Asu ahandi yifiafi ranai hihirife ho fiambe farifehüyo asukai botimefeyo. Raniyo Sisas ai nimiranahambo sesi sahündo yahu haya hoafimayundüri. ⁵⁶ Asu hondafindi ai hoeirineanda mayoa mahepünafi-neandamboyu Sisas ai rani-moatükuni tükumefeyo ranahambo “Nindou ngörumbo yowan hoafipoani,” mehu.

9

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi koamarihepuri

(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hürühepuri haya moaruwai nendi asu munguambo angüni aboediferambo nginindi adükari masagapuri. ² Raniyu God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimboyo asu angüni aboediferambohünda koamarihepuri. ³ Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi hoahoango ranambe se yowan niminimi, arü, sesi, kaki, asu hoeari yimbu-ane ra ndowandumboemo. ⁴ Se nini-worambeyo afareafundi ra moani se rani worambe yangiri nimandimo mbundu botindafu ngomo. ⁵ Nahi homondani nindou ai sihamumbo woranifepurikoate-ndeiani ana, asu se ngoafi ra hiningindu houmbo ngomondühi yirifihindi hifi hasüfi ra kükiboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyo-ndürimbohünda,” mehupuri. ⁶ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi

ai ranihü hiniŋgiru houmbo homo muŋguambo
 ŋgoafi ranambe Godindi hoafi ra wataporimbo-
 rundühi nindou aŋgünimbo-yeimbimbo
 aboedirundüri marundi.

Herot ai afindi hohoanimomayu
(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)

⁷ Gariri-yafe adükari bogori Herot
 ai muŋguambo moatükunü tükümeŋeyo
 ranahambo hoafi ra himboriyu haya, afindi
 hohoanimomayu. Ai yare hohoanimomayu ra,
 nindou bidifiri ai rarihi hoafiyehi seiya, Son
 hundürüra-randeimbi ai yifihündi botimefiyu
 masei. ⁸ Asu bidifiri ai seiya, “Godindi hoafi
 hoafiyu-randeimbi Eraisa ai yihoeŋombo-
 so tükümeŋeyu.” Asu awi bidifiri ai seiya,
 “Nindou mamü Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi
 horombo hondü manüŋgu ranai yifihündi
 botimefiyu-ane,” maseiamboyu. ⁹ Herot ai yare
 hoafiyuhü yahuya, “Ro ŋapo Sonindi mbiro ra
 kiki marihini. Asu nindou düdi nda ai yahurai
 ro hoafi nda himboriyaha tükümeŋeyu. Asu
 ahambo hoeŋimbo samboanahi,” mehu.

Sisas ai 5,000 nindumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)

¹⁰ Kraisindi hoafi sowandümo homo-
 rundeimbi ai hihiriyafu homo Sisasimbo-so
 tüküyafu muŋguambo moatükunü ai ramarundi
 ranahambo wataporimbo-maruri. Raniyu
 ai süngure ŋepurümündü haya Betsaida
 ŋgoafinambo ai yaŋgiri ni marimbo mahomo.
¹¹ Nga asu awai nendi afindi ranai Sisas
 nahanafiyu mahu ranahambo türüfoarhi

hehimbo-wambo, ai süngumarìhorì hei. Raniyu asu ai aheimbo mborai-mboraifindürì hiniṅgìreandürì haya, God ṅgìnìndì hìfandarandì ranahambo wataporìmbomarangì. Asu nindou dìdìyei anḡnũmbì-mayeì aheimbo aboedìmareandürì.

¹² Hüfìhamìndì hürìmìndoambe, süngrurürundeimbì 12 ai ahambo-so tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nindou ndanaheimbo koarìhawandürani mbìhei. Rananìmbo asu ai hei adükari ṅgoafìhüyo asu hìmboranìyo ranìhü apofondìyo asu sesìyo ra kokombìri-hündamboane. Ndanìhü ana nindou nìmarìkoate-yohane,” mehomo.

¹³ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühì yahuya, “Seanìmbo sesì ra aheimbo ndabudürü,” mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoafiyomondühì yahomoya, “Roana hondahüfeimbì bret-anemo asu kinì akìdou yimbu-anafani ranì yanḡrì-ane sìhehumboayefì. Asu muṅguambo nindou ranaheimbo se homo sesì pemìyomo safìmboyafì hohoanìmoayafa?” mehomo.

¹⁴ Nindowenihì ranìhü mamarìmo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo süngrurürundeimbì ahamumbo hoafiyupurühì yahuya, “Nindou ranaheimbo hoafìndìmondürani anìmbo ai 50, 50-ndahi mbìmari-amboane,” mehupurì.

¹⁵ Raniyomo ahambo süngrurürundeimbì-memo ai hìmborìyomo houmbo nindou ranaheimbo ranì-süngumarundüra mamarei.

¹⁶ Raniyu Sisas ai hondahüfeimbì bretiyomo asu kinì yimbumefani ra semündü haya, sünambe hìmboyu hafuhü sesì ranahambo-hünda

Godimbo hihifiruri mbura, bret kini hifitire ahambo süngrurü-rundeimbimbo nindou-mayei ranaheimbo yimbufe-ndürimbohünda masagapuri. ¹⁷ Nindou ranai sesi ra sahüsi munḡu pari-hindühiyei, asu Sisasindi süngrurü-rundeimbi ai sesi bidifiri bidifiri korimayo ra 12 wamburi tükuru madüburafundi.

Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God dibonimayu Kraisani mehu

(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Mamimbo Sisas ai ahand-amboani Godimbo didibafiyuhü nimaruwane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarimo. Ranıyu ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Nindou ai wamboya ai düdi sei?” mehu. ¹⁹ Asu simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Bidifiri ai Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayuni sei. Bidifiri ai shambo seiya ai Erasani maseiamboyei, asu bidifiri ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manḡgu ranai yifihündi botimefiyu-ani masei,” mehomondo. ²⁰ Ranıyu asu ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Asu se ra wambo nḡguru hohoanımoyomo ro didiyaha?” mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Seana Krais-anafi nindou God ai dibonıyunini hinḡgi-mareanini nindou aboedambo-fendürimbohünda,” mehundo.

Sisas ai yifinda mbundüha yifihündi botindaheamboyahı yahu wataporimbomarandi

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

²¹ Raniyu asu Sisas ai ranî hoafi ranahamboya, “Se nindou ngorumbo yowanî hoafîndimboemo,” mehupurî. ²² Asükaiyu ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Nindou Hondü ai ana asübusümbî tîñîrîfo afîndî ndemündühi animbo ahambo bogorî nindou-anemo Godimbo sesi sîhou-rundeimb-anemo asu ahînümbî hohoanîmo yamundu rundeimb-anemo ranai yîboaruko-ndurimboemo. Ai ahambo hîfokoandüwuranî yîfîndümbuisî, nga asu ai ngîmî sindu mbunda sünguna yîfîhündî botîndîfimbui,” mehu.

²³ Ai munnguambo aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Nindou didîyei ai wandî süngu hombo hohoanîmondeihî ana, asu ai ahei hohoanîmo ra hîfînambo-ndîhi hehi nîmî keimbî karîhendeimbîfihî yîfîmbo noundahi hehi munnguambo si aho ra wambo süngumbîrîhî-ndîramboane. ²⁴ Nindou düdi ai ahandî yangîrî nîngo hohoanîmo ra ahandîhoarî hîfandarandî ana, ai awarî-ndîhoemboe. Nga asu nindou düdi wambohünda ahandî yangîrî nîngo hohoanîmo ranahambo moanane ehu ana, ra gedühi nîngomboe. ²⁵ Nindou mamî ai ratüpurî-yuhumbo munnguambo moatükunî napo hîfî ndanîhündambo ra gugurareandî ana, asu ahandîhoarî awarîndîhembui, nga nüngunde ahambo mafandîhera? ²⁶ Nindou düdi ai, roanahî asu wandî yamundîfe hoafi ranane ranahambo amoanîngayu ana, asu ro-amboanî nindou ranahambo Ape, ro, asu sünambeahîndî nendî babîdî yîhoefî ngînîndî hîmboamupuimbo-randeimbî kapeihü

kosahambe amoanɨŋgi-ndɨhünɨmboyahɨ.
²⁷ Ro siheimbo anɨhondümboanahɨ nda
 hoafayahandürɨ, nindou bidifirɨ didiyei
 ndanɨhü anɨboadei ranai ana yifikoate yangrɨ
 nɨmboei-ambe God ɨŋnɨndɨ hɨfandarandɨ ra
 hoeindɨhimboyei,” mehundürɨ.

*Sisasɨndɨ fi ranɨpoanambo fiyoweimbɨ
 tükümefeyo*

(Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

²⁸ Sisas ai ranɨ hoafɨ ra hoafiyu haya, 8 si
 howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo
 sepurɨmündü haya hɨfɨ wafunambo Godɨmbo
 didɨbafɨfembo mahafu. ²⁹ Ai Godɨmbo
 didɨbafɨyuhü nüŋguane asu ahandɨ ɨŋsümboarɨ
 ra ranɨpoanambo fiyowohüyo asu ahandɨ hoearɨ
 ra kifohɨ hamɨndɨyowohü si nahurai tükümefeyo.
³⁰ Ranɨyo asu ranɨ-simboanɨ Moses, Eraisa ai
 Sisas-dibo wataporɨyafandühɨ manɨmbafanɨ.
³¹ Nindou yimbu ranai hɨmboamupuimbo-
 randeimbɨ kapeihü tüküyafɨne henamboyafanɨ
 asu Sisas ai Godɨndɨ ratüpurɨ moendɨfihɨ
 Serusarem ɨŋoafɨhü yifimbo-mayu ranahambo
 ai-babɨdɨ wataporɨmemo. ³² Pita ai ahandɨ
 ɨŋgunindɨ yimbu Son asu Sems ai ahamumbo
 yapombo hɨmbomarapura mapomo. Asu
 hɨmboarɨ birɨhoemo hoeirundane, Sisasɨndɨ
 hɨmboamupuimbo-randeimbɨ si ranambe
 nindou yimbu ranai-amboanɨ yahurai ai-dibo
 manɨmbafanɨ. ³³ Moses Eraisa ai ndeara
 hombo safanɨ henambo-yafandane, Pita ai
 Sisasimbo hoafɨyundühɨ yahuya, “Adükari,
 aboed-ane ndanɨhü amarefɨsi, ɨŋga sihɨrɨ dago

ngimi hündihupurimboane, sishambo ngorü, Mosesimbo ngorü asu Erasambo ngorü.” Pita ai yare hoafimayu ra ai ndore fifire hayamboyoan hoafimayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafiyuambe mburüngai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yihimbomemo. ³⁵ Raniyo asu hoafi ranai mburüngai-ambeahindi tüküfih yahoya, “Wandi Nimor-ani nda, ro ahambo dibonimayahando-ani. Se ahandi hoafi himborindimo,” meho. ³⁶ Rani hoafi ra ho kikamindoambe Sisas ai yangiri ranihü manüngu. Pita, Son, Sems ai rani-simboani ninimoatükuni hoeimarundi ranahambo nindou ngorumbo moai nin hoafi hoafiyomo.

*Sisas ai nimori moaruwai nendi flambe
nimarindoweimbi aboedimariri
(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Ngorü sina hifi wafu ra hiningiru houmbo hanimondani, nimorehi nindowenihi afindi ranai Sisasimbo nafini hoeimarihori. ³⁸ Nindou mam, nimorehi nindowenihi afindi-mayei ranambeahindi ai Sisasimbo pukuna hoafi karthoehü yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi karthasi. Se sühufi nimori wandi hoeirwor, nga wandi mam ndearani nda. ³⁹ Moaruwai nendi ai nimori ranahambo kikihi-safirimindühane asu ai hepünüfi heiyu arandi. Moaruwai nendi ranai ahambo yabadi wakirerihane asu yahamo kasiau wutüpuariyu arandi. Ai ahandi fi ranahambo mungunambo moaruwaimborerihane asu ahambo nimai hiningifi hombo

s̄isam̄indarand̄i. ⁴⁰ Ro s̄ihambo s̄ungurun̄ini-rundeimb̄i ranahamumbo h̄üti-h̄ütimar̄ihapur̄i moaruwai nend̄i ranahambo raguanambofembo, ŋga ai ŋḡir̄i raguanambondund̄i,” mehundo.

⁴¹ Asu Sisas ai s̄imbor̄i hoaf̄iyund̄ühi yahuya, “Nindou nda se ana an̄ihondümbofe hohoan̄imokoate-yeihanei, asu s̄iheiniŋgo hohoan̄imo ra moai ndor̄ihoayo. N̄ungun̄imb̄imbo awi ro se-bab̄id̄imbo n̄imboambo s̄iheiniimbor̄i ra mandaham̄ind̄iha? N̄imor̄i s̄ihaf̄i ra nd̄üh̄i sowar̄ind̄if̄i s̄üh̄üf̄i,” mehu ⁴² N̄imor̄i ranai süfuane moaruwai nend̄i ranai ser̄im̄ind̄i h̄if̄ih̄ü purapaporer̄i s̄iher̄i haya yabad̄imar̄ir̄i. Nga asu Sisas ai moaruwai nend̄i ranahambo ŋḡin̄ind̄i hoaf̄iyundo haya n̄imor̄i ranahambo aboed̄irir̄i mbura ahand̄i af̄indambo h̄ih̄irir̄i maser̄ügudo. ⁴³ Ran̄iyei asu muŋguambo nindou-mayei ranai God̄ind̄i ŋḡin̄ind̄i ad̄ükar̄i ranahambo mahep̄ünehind̄i.

Sisas ai as̄ükaiyu yif̄indamboyah̄i yahu watapor̄imbo-marand̄i

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Muŋguambo nindou ranai Sisas ramareand̄i ranahambo af̄ind̄i hohoan̄imoyeihi n̄imboeiambe, ai ahambo s̄unggrur̄ü-rundeimb̄imbo hoaf̄iyupur̄üh̄i yahuya, ⁴⁴ “Ro n̄ine-moatükun̄i s̄ihamumbo haponda hoafehapur̄i ndanahambo m̄itan̄ind̄ündümboemo. Nḡir̄i am̄itata Nindou Hondü ndanahambo nindouyei war̄iwam̄i h̄in̄iŋḡind̄ihori,” mehu. ⁴⁵ Nga asu ahambo s̄unggrur̄ü-rundeimb̄i ai ran̄i hoaf̄i ranahand̄i n̄im̄ind̄i ra moai f̄if̄irund̄i. Ran̄i hoaf̄i ra ahamumbo d̄ibo meŋgoro wambo ai

moai ndoru türüfoarundi. Nga asu ai Sisasimbo düdufembo ra yihimbomemo.

*Nindou düdi adükarayu
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai nindou düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafimemo. ⁴⁷ Sisas ai fifireandi nine hohoanimo ahamundi ngusüfoambe amaro ranimbo. Raniyu asu ai nimori akidou serümündü ahandi ngir+safini pamariri. ⁴⁸ Raniyu ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai nimori akidou ndanahambo wambohünda hohoanimoayundo ana, wambo amboani hohoanimoynu-ndirühani. Nindou düdi ai wambo hohoanimoayundi ana, asu nindou sapo wambo koamarihendira makosahi ahambo amboani hohoanimoynu-ndohani. Nindou düdi ai sishamundi mbusümo akidou hamindayu ai-ani moani adükari hamindi hondayu,” mehu.

*Nindou düdi sifimbo moaruwaimbo-fekoate-
ayu aiana sifini ngunind-ani
(Mak 9:38-40)*

⁴⁹ Raniyu asu Son ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro hoeirihundani nindou mamai ai sifini ndürinambo moaruwai nendi raguanambomareanda, ro ahambo rani-moatükuni raguanambofembo yowan masahundo. Ro ahambo ramarihuri ra nimboe sapo ai moai sifinambo süngureanini ro rawehundi nou,” mehu. ⁵⁰ Sisas ai Sonimbo hoafiyundühi yahuya, “Se yowan ahambo yowan yahondopoi, sapo nindou

düdi ai s̄imbori s̄ihamumbo hoafi yopurikoate-
ayu ranai ana nindou “s̄ihamundani,” mehupuri.

*Samariahündi ai Sisasimbo ahei ngoafina
hombonyowani masei*

⁵¹ Sisas ai God sowana hafombo si ranai ndeara akim̄i tüküfeyoambe, ai Serusarem ngoafinambo hombonyowani hohoan̄imomayu.
⁵² Ran̄iyu ai mun̄guambo moatükun̄i ahambo yimun̄gurifembo nindou bid̄ifiri horombo koamar̄ihapura homo Samaria ngoafihü tüküme fundi. ⁵³ Nga asu nindou ran̄i ngoafihü ranai moai Sisasimbo mborai sahündo ai Serusarem̄inambo mahuwambo wambo.
⁵⁴ Sisasimbo süngururü-rundeimbi nindou, Sems, Son ai ran̄i ngoafihündi ramehindi ran̄imbo hoeiri ne hena hoafiyafandühi safaniya, “Adükari, ro sünambeah̄indi hai ranahambo hoafindehani kosi nindou ranaheimbo moaruwaimbo fendür̄imbo ra se yifir̄indafani ana, rand̄ihoa?” masafandamboyu. ⁵⁵ Ran̄iyu asu Sisas ai ahafan̄imbo hihi r̄ifi nḡin̄indi hoafimayup̄iri. ⁵⁶ Ran̄iyomo asu ai ran̄ihünda ngorü ngoafina mahomo.

*Sisasimbo süngufe hohoan̄imo
(Matyu 8:19-22)*

⁵⁷ Ai homondüh̄iyomo naf̄ini nindou mam̄i ai Sisasimbo yare hoafiyuh̄i yahuya, “Se nin̄iniyo ahafi ra roana moan̄i s̄ihambo yanḡiri süngund̄ihan̄ini-mboyahi,” mehuamboyu.
⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuh̄i yahuya, “N̄imambeah̄indi yafori ana ahandi hifi ambe ra

mbanîngo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümb-
 anei, nga Nindou Hondü aiana fondîkoate-ani
 ai ho ahandî mbîro bîdagorîfe aporambo ra,”
 mehu. ⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo
 Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se wambo
 süngundandî,” mehundo. Nga asu ai ahambo
 yare hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro
 nga wandî apembo hîfi-kandîhinî heheambo
 asu sünguna ngamboyahi,” mehu. ⁶⁰ Nga asu
 Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya,
 “Nindou yîfiyeimbi ai aheihoari yîfinîmoko
 ra hîfi kambîrihi-ndamboane, nga seana
 ngafi God ngîniîndî hîfandarandî ranahambo
 anîmbo wataporîmbo-ndandî,” mehu. ⁶¹ Nindou
 ngorü ai hoafiyuhî yahuya, “Adükari, ro
 sîhambo süngundîhanîni-mboyahi, nga awi
 ro nga wandî fikîmîniîndî-mayei ranaheimbo
 asürü ahîniîndîhearü mbundîhambo anîmbo
 süngundîhea-nîniîmboyahi,” mehu. ⁶² Sisas ai
 ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mamî
 ai nîmî hitandühi daboadani kefuai hîmboayu
 ana, God ngîniîndî hîfandarandî ranahambo
 ngîri ratüpurîndu,” mehundo.

10

Sisas ai 72 nindou ahandî ratüpurîmbohünda koamarîhepurî

¹ Süngunambo Adükari ai 72 nindou dîbonîyu
 mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure nîne
 ngoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu ranî
 ngoafîni koamarîhepurî. ² Ai ahamumbo yare
 hoafiyupurühi yahuya, “Nümbürambe sesî afîndî

burayo ranai ndeara munḡu süfi yangirayo, ḡga asu sesi ranahambo yimungurife gugurifembo nindou ana afindiyopoani. Ranimbo-hündambo animbo asu se nümbürü aharambürü ranahambo dıdıbafındafundani animbo asu ai sesi ra yimungurife gugurifembohünda nindou afındı safı koambiri-hepuramboane. ³ Hapoana se ḡgomo, ḡga awi se himboriyomo! Ro sıhamumbo sipsip wei nahurai yafori harümbi nimboeambe nou koararihheapurı. ⁴ Se kaki sandiferambo arü akıdouane, napo arü ane, asu su yirambe kıkıfoefemboane ndowandümbömo, ḡga yowani. Asu se nindou nafını hoeindundürühi aheimbo warı furüboadundürühi wataporımböndürımbömo, ḡga yowani.

⁵ Se nını worambe-yomo afareafundi ra, boatei randu hoafındımondühi animboya, 'Nindou ndanı worambe amarei se ḡgusüfoambe afurındıhi kündıhındı,' mbısımo. ⁶ Nindou bıdıfırı rani worambe ḡgusüfoambe afurife kife hohoanimombo yifirıyeımbi nımandiani ana, nindou aheimbo-so ḡgusüfoambe afurife kifeımbi hohoanımo sıhamundı-mayo ra mbeyangoro-amboane. ḡga asu wanayo ana, rani hohoanımo sıhamundı-mayo ra asükaindo sıhamundı hıhırfıe mbıhowamboane. ⁷ Se moanı worı mamı ranambe yangırı nımandımo. Nindou rani worambeahındı ai nını-moatükunıyo ndehüpuranı se rani worambe yangırı sesi dowadümo hoe ndımindımo ndundı. ḡga se worını worınıpo-ndımbömo.

⁸ Nını ḡgaofıhüyo se tüküyafundani nindou ai sıhamumbo ndahüpurümündi

worinindhipuranî ana, se moanî nîne-
moatükunî ai sihamumbo püpimarîhîndî ra
dowadümo. ⁹ Asu ranî ngoafîhü anğünümbî
nindou amarei ranaheimbo aboedîndündürühî
hoafîndomondürühî anîmboya, ‘God ai ngînîndî
hîfandarandî ranai ndeara siheimboso akîmî
tüküfemboane,’ mbîsîmo. ¹⁰⁻¹¹ Nga asu se
nînî ngoafîhüyo homondanî nindou ranai
sihamumbo sepurîmîndî worînfekoate-ndeianî
ana, asu ranî ngoafîhü se ngomo nafînî
nîngomombo aheimbo hoafîndomondürühî
anîmboya, ‘Sihei ngoafîhündî hîfî hasüfî
yîhoefî tînarîfîhî apenîngo ra siheimbo
hütîmbo-hündamboane püpürîfafaarîhundî.
Nga awi se randîhi fîfîrîndîhîndî God ngînîndî
hîfandarandî ranai ndeara akîmî tüküfemboane,’
mbîsîmo. ¹² Ro sihamumbo rarîhe hoafehapurî,
Godîndî yîbobofembo si tüküfeyoambe ana,
siheimbo tîrîrîfo Sodomîhündî ranaheimbo
tüküfeyondürî ra ngasünde haya moaruwai
hamîndî tükündîfemboe.

*Anîhondümbkofekoate-yeimbî nindou ana
hîpoanîhimboembou-aneî
(Matyu 11:20-24)*

¹³ Hîpoanîhimboembou-aneî Korasinîhündî
se! Hîpoanîhimboembou-aneî Betsaidahündî
se! Siheimbo moaruwai hamîndî
tükündîfendürîmboe. Asu ro hepünîfeimbî
moatükunî sihei ngoafîhü ramarîheandî rahurai
Tair ngoafîhü Saidon ngoafîhü rambarîhea-
mbonana, nindou ranî ngoafîhündî ranai
horombonambo anîmbo moaruwai hohoanîmo
hînîngîrîhi hehi didîboadorîhi nîmarei.

Rananimbo ai hasüfi yihuruyei mburihumbo nimatei sapo roana yihoefti moaruwai hohoanimo ranahambo hininngirihumboanefi sei hehi. ¹⁴ Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngiri afindi hamindi tinirifo tükündifeyo, nga siheimbo ana nine moani afindi yahurai hamindi tinirifo tükümandifendüri. ¹⁵ Asu Kaperneam se ra sünambe ndüri adükari mandahümündiyo? Wani yangir-ane ana! Siheimbo ana hifini safi pindeandürani gadeimboyei!” mehu.

¹⁶ Ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandi hoafi amboani himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana, asu wandi hoafi ngiri himbondu haya ndemüdu. Asu nindou düdi ai wandi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana ai ngiri Nindou düdi wambo koamarihendiri ahandi hoafi amboani himborindu haya ndemüdu,” mehu.

72 nindou ai hihiriyafu mahomo

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameihi hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, sihafidi ndüri dukarihunda moaruwai nendi ranai yihoefti hoafi himboriyei marihündi!” mehomo. ¹⁸ Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Ro hoeirheandani Satan ai sünambeahindi wabürüsü nahurai pimayu. ¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sihamumbo amoasiriyo

hifitanjyo ran+wami pütapiyo hombo
 ng+nindî masahapur-ane. Asu sîhamundî
 hürütümbîndî ng+nindî ngasünde-andeimbî
 ng+nindî masahapurî. Nga ran+mbö-hündambo
 an+mbö sîhamumbo ngîrî n+nî-moatükunî
 moaruwaimbö-ndeapurî. ²⁰ Sapo moaruwai
 nendî sîhamundî hoafi hîmborîmayei ran+mbö
 se yowanî hîhîfî-hîhîfîndîmboemo. Nga sapo
 sîhamundî ndürî sünambe pare masîhepurî
 ran+mbö-hündambo an+mbö hîhîfî-hîhîfîndîmo,”
 mehupurî.

*Sisas ai Afîndambo dîdîbafîmefîndo
 (Matyu 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Ranîyo asu ranî-sîmboanî Yîfiáfî Aboedîndî
 hîhîfî-hîhîfî ranai Sisasîndî ngusüfoambe
 tüküfehüyo, asu ai yare hoafîyuhî yahuya,
 “Ape, sünambe-ane asu hîfî ndanîhü-ane se
 Adükâr-anafî. Ro sîhambo hîhîfarîhanî
 ra nîmboe sapo nîndou fîfîrîhi mburîhü
 dîdîboado-rîhehîndeimbî-mayei aheimbo
 ranî-moatükunî ra dîbonapîro mbura, asu
 nîmorî akîdîbou nahurai-mayei aheimbo
 nafuimefîndürî ran+mbö-hünda. Yînî, Ape
 se ranî-moatükunî refembo yîfirayafî,” mehu.
²² Sisas ai hoafîyupurühî yahuya, “Wandî Ape
 ai wambo munquambo moatükunî ng+nindî ra
 masendîrî. Nîndou dîdî ai moai Nîmor-ayu
 ndanahambo fîfîrîrî, nga Afîndî ai yangîr-
 ani fîfîrîrîmboayu. Asu nîndou dîdî ai moai
 Afîndambo fîfîrîrî. Nga Nîmorî aiani asu nîndou
 dîdemo Nîmorî ai ahandîhoarî dîbonîmayupurî

sapo Godimbo fifirifi hoafimbo-memo ai yangiranemo fifirumboemo,” mehu. ²³ Ranyu Sisas ai hihirifi nungumbo ahambo sungrururundeimb+memo ranahamumbo-poanimbo yangiri hoafiyupuruh+ yahuya, “Nine-moatukuni se sihamundi himboarinambo hoeiarundi rani-moatukuni ra nindou ai-amboani hoeiareandi ana, ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane! ²⁴ Ro sihamumbo nda hoafehapuri, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimb+yomo asu bogori nindou-yomo ai nine-moatukuni haponda se hoeiarundi ndanahambo ai hoeifembo mehomoyosi, nga ai moai hoeirundi. Asu ai nine hoafi se himborayomo ranahambo amboani himborimbo mehomoyosi, nga asu ai moai himboriyomo,” mehupuri.

Sudahündambo Samariahündi ai mafar+herü

²⁵ Suda-yomondi ahinumbi hohoanimo yamunde-randeimb+ nindou ranai Sisasimbo refi hoeifimbo tükumefiyu. Ai yare hoafiyuh+ yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro nungundiheandühi koadürümbo yangiri niŋgombo hohoanimo ra mandaham+ndiha?” mehuamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyuh+ yahuya, “Asu nungureamboyo Baiborambe hoafimayoa? Nungundo se rani-moatukuni ranahambo hoeindo fifir+mandowanda?” mehuamboyu. ²⁷ Asu nindou-mayu ranai hoafiyuh+ yahuya, “Adükari aiana sihei God-ani, rani+mboanimbo se ahambo sihei yifiafi, ngin+ndi, hohoanimo ranambo ngusüfo pandihori. Asu sihei wandafi ranaheimbo amboani ngusüfo

pandihindüri sapo se sihei fimbo ngusüfo pararihindi nou,” mehu. ²⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Se anihondumbo-anafi hoafayafi. Se randowandühi animbo yangiri nimboamboyafi,” mehundo. ²⁹ Nga asu ai Sisasimboya ai adükari fifireandeimbani yahuhaya ahambo düdufinduhi yahuya, “Nindou düdi ai wandi wandafayua?” mehindowamboyu.

³⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Mamimbo nindou mamı ai Serusarem ngoafihündi botifi haya Seriko ngoafina hanuwane, hühmbühünı nindou ai nafını mburındümo houmbo hoeari napo ahandi hirifoarundowohü asu ahambo bubururi yifimbo yangiri shawuri-houmbo ndamefundı. ³¹ Rani-moatükunı ranai refeyowane Sudahündi Godimbo sesi shai-randeimbi nindou ai nafi rani-süngu mahanu. Nga asu nindou ranai hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakıramündü tüküfi haya mahanu. ³² Nindou mamı Godimbo sesi shai-randeimbi Rifai sirihündi ai mahanu. Ai süngunı hanü nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakıramündü tüküfi haya mahanu. ³³ Raniyo asu nindou mamı Samariahündi ai nafi rani-süngu mahanu. Ai hanü nindou bubururi masıhawuri ranahambo-so tükümefiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hıpoambo afındi hıpoambomaruri. ³⁴ Samariahündi-mayu ranai hüfu ahandi fikımı tüküfi orif hısi weri hoeyo asu wain hısi hoeyo ra buburura horımayo ranıwamı kare

mbura hoeari goesürinambo himondimartherü. Raniyu ai nindou ranahambo serümündi ahandi dongi-mayo raniwami nandi serümündü haya, nindou fandhi apoei-rihündeimbi worina mahanu ranihü semündi ho hifandiyo nimarimbohünda. ³⁵ Ngorü sina Samariahündi mayu ranai kaki sepurimündi hu nindou tüküyahi apoei-rihündeimbi wori hifandirandeimbi-mayu ranahambo sagadowohü yahuya, 'Nindou ndanahambo se didiboadondi wori. Se ahambohünda kaki pütiaiyafi ana, ro asükainda hihindahe dügühühi sishambo hihindihe ndahaninimboyahi,' mehundo," mehu.

³⁶ Sisas ai asükaiyu düdufindowohü yahuya, "Se shafi hohoanimonambo nindou ngami ra düdi wandafi ranahambo ngusüfo paririmbayua?" mehuamboyu. ³⁷ Ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou sapo düdi ai ahambo hanü hipoamborirühi mafartherü ranai-ani," mehundowamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundohü yahuya, "Se ngafi moani rani süngundowandi," mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareapiri

³⁸ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo nafi homondühi ai ngoafi mamai Mata nimarümbi rani ngoafihü tüküfiyuane asu ahambo serimindi worinimareri. ³⁹ Mata ai akidimbüyo hayamboyo ahandi ndüri ra Maria ai sifo Adükarindi yirikimi nimarimbo ahandi yamundife hoafi wataporimbo-arandi ra hihimborimayo. ⁴⁰ Nga asu Mata ai afindi ratüpurü worambe engoro ranahambo tihambo-yowohüyo ai moai ngusüfoambe ndore

küreandi. Ai ahambo-so ho hoafi yondowohü yahoya, “Adükari seana awi moai wandi akidi ranai hini ngireandirani munguambo ratupuri wand-amboani rarawarhandi ranahambo ana hohoan moyafiyoy? Se hoafiyafindoani animbo ai sini wambo mbifarhendiri,” mehendowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Mata, Mata, seana munguambo moatükuni ranahamboanafi afindi hohoan moyafühi ngusüfoambe ndofe kifekoate ayafi. ⁴² Mami moatükun-ane adükari hamindayo. Maria aiana aboedi moatükuni hamind-ane ai warife semindimboayo. Rani moatükuni ranai ahandi warambeahindi ngiri hündühümündi,” mehundo.

11

Sisas ai Godimbo didibafifembo hohoanimo yamundimareandi

(Matyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Mamiambo Sisas ai ngoründühi didibafiyuhü manüngu. Ai didibafiyu kikamünduane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi mami ranai hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se yihofimbo didibafiyorambo ra Son ai ahambo süngrurü-rundeimbiambo ramareapuri nou yamundowamuni,” mehuamboyu. ² Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ndandu didibafindafundühi animboya, ‘Ape, sihafidi ndüri ra moani ahinümbimbeyowamboane.

Sihafi ŋginindi hifandarandi ra
mbikosowamboane.

³ Munguambo si ro sesi semindimbo
hohoanimoayefi ra se ndawamuni.

⁴ Yihoe fi moaruwai hohoanimo ra amboawi
mbisafimuni,
ro-amboani munguambo nindou
yihoeombo moaruwaimbo-rhimuna,
amboawi asahunduri nou.

Asu se yihoe fimbo nini-moatukuni refe hoeife-
munimboayo

ranambe ndowandifimuni ngamboyafi,
mbisimo,” mehu.

⁵⁻⁶ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya,
“Asu se sihaf i ŋgunindi-mayu ranahandi
worina nimb i mbusümondühi haf i hoafiyafi-
ndowohüya, ‘Wandafi, se wambo bret ŋgim i
sawapuri, nimboe sapo wandi ŋgunindi ai
nafimbo süni tüküme fiyu, nga ro ai sesimbo
sesi-koate-anahi.’ ⁷ Nindou worambe amaru
ranai rande simbor i hoafinduhüya, ‘Yipuri
pariheamboanahi, nga se wambo tihirifo
ndawandiri-mboyafi, nga ragu moeindani
ngafi. Roana nimori babidimbo fondihü apoefi.
Ro ŋgiri botindahe sihambo nini-moatukuni
amboani ndahanani,’ mbüsümbui. ⁸ Ro
sihamumbo hoafiyahapuri, wori aharamburi
ranai botindüfi nini-moatukuniyo mbonimbo-
maramüdu ra worambeahindi fufundamüdi
dagadombui. Nindou ranai ahandi ŋgunindi
ranahambo farihelimbo rareandühiyupoani,
nga düdu-düdupo-marürambo ranimbo
dagadombui.

9 Ro sihamumbo hoafehapuri nda, dūdundafundani animbo God ai sihamumbo dagapurumbui. Kokoarundi animbo hoeindumboemo. Yipurifihĩ pĩrako-pĩrakondundanĩ animbo yipurĩ ranai sihamumbo sũbũdĩhoemboe. ¹⁰ Anĩhondane, muᅇguambo nindou dũdi-dũdufi arandĩ hu-animbo ai ndemũndũmbui. Nindou dũdi ai kokoara hu-animbo ai hoeindeambui. Muᅇguambo nindou dũdi ai yipurifihĩ pĩrako-pĩrakoara hu-animbo ahambo yipurĩ ra sũbũdĩhoemboe. ¹¹ Asu sihafĩ nĩmori ai kinĩ sao sei hehi dũduehindĩ ra se harĩnendĩ madabudũriyo? ¹² Asu sihafĩ nĩmori ai sonjo sao sei hehi dũduehindĩ ra asu se aheimbo hĩfĩtanĩ madabundũrũyo? ¹³ Se moaruwai hohoanĩmoyomo-rundeimbĩ nindou-anemosĩ, ᅇᅇa asu se sihamundĩ nĩmori ranaheimbo aboedĩ moatũkunĩ sabudũrĩ arundĩ. Mamĩ yahurai-ane nindou dĩdĩyei Ape sũnambe amaru ahambo dũduehindĩ ana, Yifiafĩ Aboedĩ dagadũrũmbui,” mehu.

Sisasĩmboya moaruwai nendĩyafe bogori Berseburĩndĩ ᅇᅇnĩndĩnamboane ratũpurĩyu arandĩ masei

(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Mamĩmbo Sisas ai moaruwai nendĩ hemafoareandĩ nindoundĩ fiambe nĩmarĩmbo nindou ranai wataporĩkoate-yu maranda. Nindou ranahandĩ fiambeahĩndĩ moaruwai nendĩ ranai kosĩfoendũhĩyo, asu nindou-mayu ranai wataporĩmayu. Raniyei nĩmorehĩ nindowenihĩ ranai mahepũnahĩndĩ. ¹⁵ ᅇᅇa asu nindou bĩdĩfĩrĩ ai hoafĩyeihĩ seiya, “Sisas

ai moaruwai nendi-yafe bogori, ahandi nduri Bersebur, ahandi nginindinambo moaruwai nendi ra nindouyei flambeahindi raguanambore arandi,” masei. ¹⁶ Asu nindou bidifiri ai Sisasimbo refe hoeifimbo seihehi hohoanimoyeihiya, “Ai Godindi ratupuriyo rawareandi ra nafuimbohunda hepuni-feimbi moatukuni rambirea-ndamboane,” masei.

¹⁷ Asu Sisas ai ahei hohoanimo ra fifireanduri haya hoafiyundurihi yahuya, “Nindou didiyei ngoafi mamii papirihi nimareimbi ranai yimbumbore yibobore haya yifiarayo ana, ngiri aboedi nimboei. Asu nindou mamii rani worambeahindi ranai yimbumbore yiboborihi mburihi aheiroari yifiaraye ana, ngiri aboedi nimboei. ¹⁸ Asu Satanindi nendi ranai yimbumbore yibobore haya ahafehoari yifiarayo ana, asu nungunde mamuhi nginindi maningoa? Se wambo seiya, ‘Ai ana moaruwai nendiyei bogori ahandi nduri Berseburindi nginindinamboani moaruwai nendambo hefoare arandi,’ masei. ¹⁹ Asu ro Berseburindi nginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-mbarihea mbonana, asu sihei nendi ai dade nginindinambo moaruwai nendi ra raguanamboru arunda? Sihei nendi ranai siheimbo yibobondundurihi sihei hoafi ra anihonduyopoihi mbi-simo nafuindimboemo. ²⁰ Nga asu God ai ahandihoari wambo nginindi ra sendirani rani nginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-arihendi ana, awi se randihi fifirindhindi God ai nginindi hifandarandi ra siheimbo-so tukufemboane.

21 Nindou hariŋ ħinindi ai muŋuambo yifiariŋ niŋinehoariŋ gugure haya ahandiŋ woriŋ ranahambo ħifandarandiŋ ana, ahandiŋ muŋuambo moatükunŋ ranaiŋ aboediŋ yagodiŋmboe. 22 Nga asu nindou ħgorü hariŋ ħinindiŋ hondü ai tüküfi nindou raniŋ-diŋbo yifiariŋyafaniŋmbo ahambo ħifinamboaririŋ ana, nindou muŋuambo nindou fehefe yifiariŋmbo napo ra fufundamündühiŋ asu ahandiŋ-mayo napo muŋuambo ra nindou amurambo yiŋbobondearümbui. 23 Nindou düdi ai wandiŋ ħgunindiŋyupoaniŋ ehü aiana wambo yiŋboaruko-reandiŋrühani. Asu nindou düdi ai wambo fariŋhefendiŋiŋ hefe nindou ranaheimbo guguriŋfendüriŋ-koate-ayu ana, ai aheimbo waribiŋbadandüriŋ wakindearümbui,” mehu.

*Moaruwai nendiŋ ranaiŋ asükaiyo tükümeŋfeyo
(Matyu 12:43-45)*

24 Sisas ai yahuya, “Moaruwai nendiŋ nindou-mayu ranahandiŋ fiambeahiŋdiŋ makosiŋfoendiŋ ranaiŋ niŋe ħifiŋ niŋondiŋ anaŋgo raninambo raniŋhü warihēfe niŋmarimbo kokora howohane. Ai fondiŋ ra mam-amboaniŋ hoeifekoate-ayo ana, ai ahandiŋhoariŋ hoafiŋdowohü aniŋmboya, ‘Awi ro asükainda wandiŋ horombodiŋdiŋ woriŋ ħiniŋħimariŋheandiŋ raninambo ħiŋriŋindahe nga,’ mbisiŋmboe. 25 Asu ai ħgo woriŋ ra hoeindeanda moaniŋ aboediŋ yiŋhoariŋhefe diŋdiŋboado-yiŋmündümbiŋ fondariŋmboe. 26 Rananimbo asu ai ħgo moaruwai nendiŋ 7 biŋdiŋfiŋrambo fiŋhiŋdamindiŋndüriŋ ħgo ai mamŋ raniŋ worambe niŋmandeimboyei.

Moaruwai nendi süngu tükümehindi ranai moaruwai hamindi-ndeimboyei. Muñguambo ai nindou-mayu ranahandi fiambe gugurindahi nïmandianï anïmbo nindou ranai horombo mamaru nahurai nïmarïkoate moanï moaruwai hamindi hondü nïmandümbui,” mehu.

*Nini nindou ai anihondümbö hihifi-
hihifimandei*

²⁷ Raniyo asu Sisas ai rani hoafi ra yare hoafiyuambe nïmorehi mamï ai nïmorehi nindowenihï afindi meñgoro rani mbusümo botife Sisasimbo hoafiyowohü yahoya, “Nïmorehi ndanai sihambo wakïramindinini mbura titihümaranini ranai ana hihifi-hihifimbeyo-wamboane,” mehoamboyu. ²⁸ Asu Sisas ai simborï ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou didïyei ai Godindi hoafi hïmboriyei mburihü rani-sünguarïhindi aianimbo hihifi-hihifimbeyi-amboane,” mehu.

*Nindou bidifiri ai Sisasimbo hepünifeimbi
moatükunï refembo düdumehindo
(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)*

²⁹ Nïmorehi nindowenihï afindi ranai türehowohü ahambo akimï kakïmarïhomïndei heiamboyu aheimbo hoafiyundürühï yahuya, “Nindou hapondanambe anïmboei ndanai ana awi nindou moaruwai hamind-anei. Ai ana hepünifeimbi moatükunï hoeifemboanei hohoanïmoayeï sapo wamboya ai anihondü Godindi ratüpurïyo ratüpurayu yaho fifirïfembohünda. Nga asu aiana ngirï nini-moatükunïyo tükefeyo ranahambo hoeindihindi, nga wanï. Aiana sapo nindou Godindi hoafi

hoafi-yu-randeimbi ahandi ndürü Sonambo nⁱne-moatükunⁱ tüküme-feyondo ranⁱ-moatükunⁱ yang^ri anⁱmbo hoeindⁱhimboyei. ³⁰ Mare yahuraiyo Godⁱndⁱ hoafi hoafi-yu-randeimbi nindou Sona ai Ninife ngoafⁱhü nindou amarei ranaheimbo yahurai-ane yaho nafuiyo-ndürⁱmbohünda tüküme-feyo. Mare yahurai-anⁱmbo Nindou Hondü ndanai-amboanⁱ tükündüfimbui God ai nindou hapondanambe amarei ranaheimbo nafuiyo-ndürⁱmbohünda.

³¹ God ai nindoumbo yⁱbobofendürⁱmboayu ranⁱ si tüküfeyoambe anⁱmbo bogorⁱ adükarⁱ nⁱmorehⁱ hifⁱ warⁱ kadüdanⁱpoedⁱ ai tükündⁱfe nindou hapondanambe anⁱmboei ranaheimbo nⁱnⁱ-moatükunⁱ ai moaruwai ramarⁱhindⁱ ranⁱmbo papiⁱ-hoafⁱndandürⁱmboe. Ranⁱ-moatükunⁱ refemboayo ra nⁱmboe sapo ai adükarⁱ bogorⁱ Soromonⁱndⁱ ndofe fifirⁱfe hoafi hⁱmborⁱmbo-hündambo ahandi hifⁱ biⁱdⁱfⁱranⁱ anⁱgunⁱpoedⁱ hⁱnⁱngⁱre haya masⁱno. Nga ro sⁱheimbo hoafehandürⁱ nindou sⁱhei mbusümo anüngu aiana Soromonⁱmbo ngasündirümbⁱoani.

³² God ai nindoumbo yⁱbobofe-mboayu ranⁱ si tüküfeyoambe ana Ninife ngoafⁱhündⁱ nindou ranai botⁱndahi nⁱmboeimbo sⁱheimbo papiⁱ-hoafⁱndühürⁱmboyei. Ai refemboayei ra nⁱmboe sapo Sona ai hoafi wataporⁱmbo-maranda hⁱmborⁱyei mburⁱhü moaruwai hohoanⁱmo ahei ra hⁱnⁱngⁱmarⁱhindⁱ ranⁱmbo-hünda. Nga asu ro sⁱheimbo hoafehandürⁱ sⁱhei mbusümo nindou mamⁱ anüngu aiana Sonambo ngasündirümbⁱoani," mehu.

*Nindou-yafe hohoan+moambe si nahurai
(Matyu 5:15; 6:22-23)*

³³ Sisas ai yare hoafiyuh+ yahuya, “Nindou did+ ai moai ram hai ra yimund+hi mbur+hü wambür+ hoareh+ d+bonap+rühi r+hünd+, nga want+. Aiana moan+ sapo yimund+hi mbund+hümbo n+moamo fond+wam+ nind+hindan+ an+imbo si ranai boak+boadeandan+ nindou d+d+yei worambe fandahindüh+ hoeind+himboyei.

³⁴ Sihei himboar+ ra sihei hohoan+mo ranahand+ ram hai nahurai-anendür+. Asu sihei himboar+ ra aboedayondür+ ana, sihei hohoan+moambe si ranai boak+boadeandür+imboe. Nga asu sihei himboar+ ranai moaruwaiayo ana,

sihei hohoan+moambe n+mbi bündearümboe.

³⁵ Ran+mbohündambo an+imbo se h+bad+hümbo, nga asu sihei hohoan+moambe si amaro ranai n+mb+ndeamboe.

³⁶ Asu munquambo hohoan+moambe sihei flambe ranai si yangri+ boak+foareandüh+ gorügoan+n+ n+mbi n+mar+koate-ayondür+ ana siheimbo si ranai boak+boade-andür+imboe ram hai si boakafoareand+ nou,” mehu.

Sisas ai Farisi nindouyomo asu ah+nümb+ hohoan+mo fifirundeimb+ bogoriyomo ahamumbo pap+hoaf+marapur+

³⁷ Sisas ai watapor+mbora mbura asu Farisi nindou mam+ ai hoafiyundüh+ yahundoya, “Dügüf+ dagoade-nd+hoamboane,” mehundo. Ran+yu asu Sisas ai hüfu far+fi ses+ fond+hü mamaru.

³⁸ Ran+yo asu Farisi nindou ranai Sisas wari popaikoate n+marü ses+ ra masesuwa hepün+mefiyu.

³⁹ Adükar+ ai hoafiyundüh+

yahuya, “Farisi nindou seana hoe s̄im̄ind̄i h̄ip̄ir̄i asu ses̄i foefe ses̄i h̄ip̄ir̄i ra moanambüh-ane ndoru popoaiar̄ihoemo. Nga s̄ihamund̄i wagabeyah̄i ana h̄ümbuhün̄i hohoan̄imo asu mun̄guambo moaruwai hohoan̄imoane amaropur̄i. ⁴⁰ Seana h̄ih̄ind̄i hohoan̄imo-yomondeimb-anemo n̄imboe sapo God weindan̄i naf̄imarand̄i ai wagabe-amboan̄i naf̄imarand̄i. ⁴¹ N̄ine hohoan̄imo aboed̄i s̄ihamund̄i ngusüfoambe amaropur̄i ranambo nindou did̄iyei n̄ine napo mbon̄imbo-ar̄ih̄ümündi ranaheimbo fand̄ihaund̄ür̄i. Rawarund̄i an̄imbo asu s̄ihamund̄i mun̄guambo moatükun̄i ra aboed̄i yanḡir̄ind̄imboe.

⁴² Farisi se h̄ipoan̄imboembou-anemo! N̄imboe sapo seana mun̄guambo ak̄id̄ibou sesambefembo moatükun̄i wambif̄i nahurai ranane se yimun̄gurund̄umo mburu asu 10 ranahand̄i ngorü b̄id̄if̄ir̄i ra God̄imbo ȳiboboru as̄ihoemo. Nga seana mbumund̄i hohoan̄imo asu God̄imbo ngusüfo pefembo hohoan̄imo ranahambo h̄in̄nḡirumboanemo. Se ran̄i hohoan̄imo ra af̄ind̄i hohoan̄imo-nd̄imond̄üh̄i asu se ngorü ah̄n̄umb̄i ra h̄in̄nḡife poan̄i.

⁴³ Farisi, se h̄ipoan̄imboembou-anemo! Nga seana Suda-yafe rotu wor̄i ranambe bogor̄imbofe n̄imar̄imboanemo hohoan̄imoemo. Asu nindou ai s̄ihamumbo nindou af̄ind̄i himboah̄ü h̄ih̄ifi-mb̄ir̄ih̄ümuna yahomo houmboanemo.

⁴⁴ Se h̄ipoan̄imboembou-anemo! Se hoeifekoateimb̄i ȳif-ambe nahurai-anemo. Nindou ȳif-ambe ranahambo fif̄ir̄ifekoate ran̄iwam̄i hei hehi asu ran̄inambo moaruwai tükümehind̄i. Yahurai-ane s̄ihamund̄i moaruwai

hohoanimo wagabe ragu amaropuri ranai nindou-yafe hohoanimo moaruwaimbo-ndeandürimboe,” mehu.

⁴⁵ Nindou mamî ahinümbî hohoanimo fifireandeimbî ai hoafiyuhî yahuya, “Yamundo-randeimbî, se ranî hoafî Farisimbo hoafayafî ranana yîhoefombo kameihî moaruwaimbo-rowamunühanafî,” mehuamboyu. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Ahinümbî hohoanimo fifirundeimbî, Se hipoanimoembou-anemo. Seana nindou bidifiriyei daboahamindiwamî nimboreimbî mbisahümündi yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu seana ngirî akidou-amboanî warî pandundî nimboreimbî moatükunî aheiwamî manandundî ranahambo farîhefendürî hefe semindimbo, nga wanî.

⁴⁷ Se hipoanimoembou-anemo! Nga seana Godindî hoafî hoafiyomo rundeimbî sîhamundî amoa mamî hîfokoa-marupurî ranahamundî yîfambe yihururu arundî.

⁴⁸ Seana nafuiyomo-ndühanemo, sapa sîhamundî amoa Godindî hoafî hoafiyomorundeimbimbo hîfokoamarüpürî ranahambo aboed-ane yahombo. Nimboe sapa ai ahamumbo hîfokoamarüpürî, nga se ahamundî yîfambe yihururu arundî.

⁴⁹ Asu aboedî ndorîhoayoweimbî hohoanimo Godindî-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, ‘Ro Godindî hoafî hoafiyomorundeimbî asu hoafî sowandümo homo-rundeimbî ra koandîhe-heapurani bidifirî hîfokoandupurî-mboemo, asu bidifirambo moaruwaimbo-ndüpurimboemo,’ meho

50 Munquambo nindou hapondanambe ai hütüyomo God+ndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hifikoamarüpuri. Horombo God ai hifi nda nafirandambe peyo haya sinimbo hapondadidi nimorehi nindowenihı burayei aheimbo yagodimboe, nga rani süngumbo animbo tıjıriifo ndahümündimboyei. ⁵¹ Ai nindou hifokoakomarüpuri Aber nünguwanı piyo haya sini Sekaraia nünguwanı kıkire hıningımareandi. Nga asu ranahambo Godimbo sesi sıhefe fondikimi Godındi worambeyo kefoaru marundi. Munquambo moaruwai hohoanimo ranahandi huti ra nindou hapondanambe burayei aheimbo rani süngumbo animbo tıjıriifo ndahümündimboyei.

⁵² Ahınümbı hohoanimo fıfirundeimbi, se hipoanımboembou-anemo. Nga seana fıfirife aboedi semındimbo-mayo ranahambo yipuri papıru hıningırundühanemo. Nga seana sıhamundıhoari kefoundühyomo-poanı, nga asu bidıfiri ai kefoefe fıfirife semındimbo seianı-ane asu se nafi gürarundüri," mehu.

⁵³ Sisas ai worı nımarümbı ra hıningıre hayambo hu-ane ahınümbı hohoanimo yamundurundeimbiyomo asu Farisiyomo ai ahambo moaruwaimbo-rüwurühi düdu-düumaruri. ⁵⁴ Ai ahambo refi hoeıfiyuwanı asu aboedi simborı hoafikoate-nduanı ahambo papı-hoafındıhurı yahomo houmboemo ramarüwurı.

12

Farisi-yomondi yimbu yafambeimbi

hohoanimo ranahambo hibadumbo
(Matyu 10:26-27)

¹ Nindou afindi tausen gugureandühiyo asu simbori tñari yipütapürimayei. Ranıyu asu Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo boatei hoafıyupurühi yahuya, “Se Farisi-yomondi fufudıgoyo-randeimbi moatükunı yis ranahambo hibadumbo. Ro hoafayahı ranana ahamundi yimbu yafambeimbi hohoanimo ranahambo anahi hoafayahı. ² Nıne-moatükunı munıguambo hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahı gabudıwamı nımoamo yagodımboe. Asu nıne-moatükunı munıguambo dıbo menıgoro ranai weindahı fıfınde fıfındendamboe. ³ Nıne-moatükunı nımbı nımaroanı hoafımayei ra asu si peyowohü hımborındeimboyei. Asu nıne-moatükunı se-dıbo yipurı parıhi hehi hoafı sımoasınambo wataporımbı-marıhündı ra weindahı worı bogımondıwamı nımbıoembo puküna hoafındeimboyei,” mehu.

Sıhırı Godımbı yangırı anımbı yıhımbı-ndıhurımbıoane
(Matyu 10:28-31)

⁴ “Wandafı mamı, ro sıheimbo hoafehandürı, nindou fı hoearı yangırı hıfokoaru arundı ranahambo se yıhımbıyopoanı, nga asu ngırı yıfıafı ana hıfokoandundı. ⁵ Nga ro dabıe yıhımbımbıo ra sıheimbo hoafındımbıoyahı. Godımbı se yıhımbındeı sapı ai anımbı hıfıkoefe mburımbı hai ngoafınambo koarıhefe rambo ngınındeımbıyü ranımbı-hünda.

Anihondane, mami ranahambo yangiri animbo yihimbondefomboane. ⁶ Ndu akidou hondahüfeimb+ ra yimbu toeanambo yangir-ane pemiyei sahümündi arihündi. Nga asu God ai ngiri mamamboani mitanindamüdu. ⁷ Nga asu God ai nungunümbi mbir+nanayo sihaf+ mbiroambe amaro fifireamboani. Ranimboanimbo se yihimbo-ndeimboyei, seana Godindi himboahü ndu akidou ranaheimbo ngasündi-hindür+imboanei,” mehu

Sihiri yihimbokoate Sisasindi ndüri weindah+ hoaf+ndefomboane

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sisas ai hoafiyuh+ yahuya, “Ro sihamumbo hoafehapur+ nindou düdi nindou himboahü nungumbo ro Sisasimbo anihondümbor+hin+imboanah+ ehu ana, simbor+ nindou ranahandi ndüri Nindou Hondü ro Godindi sünambeahindi nendi-yomondi himboahü nindou ranana wandani mbi+samboyah+. ⁹ Nga asu nindou düdi nindou himboahü nungumbo wamboya moai ahambo anihondümbor+hini ehu ana, asu simbor+ amboani Godindi sünambeahindi nendi-yomondi himboahü ai wandiyupoani mbi+samboyah+. ¹⁰ Nindou düdi ai Nindou Hondümbu moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi mbüsümbui. Nga nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri+ amboawi mbüsu, nga wan+. ¹¹ Ai sihamumbo rotu wor+nambo pap+hoafi himbor+yomo-rundeimbi asu bogori nindou-yomondi himboahü ndowapundümo ngomondani ro nungunahurai asu nini hoafi

hoafimandefi mbi+imo houmbo ranahambo afindi hohoan+mondimboemo. ¹² Mami rani+simboani animbo se nine hoafi hoafimbo ra Yifiafi Aboedi ranai sihamundi hohoan+moambe horinde dagapurimboe,” mehu.

Kaki afindeimbi nindoundi hihindi hohoanimo kafeefe hoafi

¹³ Nindou afindi gugure menjoro ranambeahindi mami ai hu Sisasimbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, se wandi amonjoambo hoafindafani ai apendi-mayo napo yihoehi ra yibobondihoa-mindembo,” mehuamboyu. ¹⁴ Asu Sisas ai hoafiyundowohu yahuya, “Didi ai hoafimayuwamboyo ro sihafandi papi-hoafi himboryohu yibobofembo rana?” ¹⁵ Asukai hoafiyundurühi yahuya, “Se ndondihi hibadihümbö, nga munjuambo moatükuni semindimbo afindi hohoan+mondimboemo. Nga se ngiri koadürü koadürümbö niŋgo napo rani+fihi ndowandifi,” mehu.

¹⁶ Sisas ai kafeefe hoafi ra wataporimbo-randühiya, “Nindou napo afindeimbi mami ranai hifi rani+fihi nübür+ hifi+reandani afindi safimayo. ¹⁷ Nindou ranai aimbo nimarü hohoan+moyuhüya, ‘Ro nini nününgund+heambo, nga nübürambeahindi sesi ra kurifembo fondi wanayo,’ mehu. ¹⁸ Raniyu asu hoafiyuhiya, ‘Awi ro nda süngund+hea. Wandi sesi wori ra munju biri+boadihe mbund+hambo mami afindi wor+mbondihi mbund+hambo wit asu amuri napo ra kund+heamboya.’ ¹⁹ Rananimbo

wandifimbo hoafindahühiya, ‘Hapoana afindi himboani aho ra sesimbo aboedi napo ra wangei-ane. Nga nimandefi sesi ra dagudifi hoe ndimandefi raraondihundühi hihifi-hihifindefo,’ mehu. ²⁰ Nga asu God ai hoafiyundühi yahuya, ‘Seana ngusufokoate nindou-anafi! Hapo nimbikoani animbo se yifindamboyafi. Nga asu nindou didi ai napo shafi-mayo ndorandifi masihawandi ra mandemünda?’ mehu. ²¹ Yahurai animbo nindou didiyei napo afindeimbaye aheimbo tükündifemboe, nga aiana Godindi himboahü napo-koate-anei,” mehu.

*Ngusüfo pukiyowohü afindi hohoanimojo
hoango hoafi
(Matyu 6:25-34)*

²² Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhü yahuya, “Ro shamumbo hoafehapuri nda, Se nini sesi madagudifi mbisimo asu nini hoeari yihoe fi gabudimandihu mbisimo houbmo afindi hohoanimondimboemo. ²³ Yangiri ningo ranane adükari hamindayo, nga sesi ana moanane asukai fi-ane adükari hamindayo, nga hoeari ana moanane. ²⁴ Asu awi se ndu nimoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundüri. Ndu ranai ana moai nini-moatükunü hoari hifikarihi, sesi yimungurühümüdi hei worambe shihi raraorihündi, nga aheimbo ana God ai sesi ra sagadüri arandi. Nga seana ndu ranaheimbo ngasündihi-ndürimboanei. ²⁵ Se rani-moatükunimbo afindi hohoanimoayafi ranai ngiri fandiheninanü akidou gedühi safi yangiri

nimbafi. ²⁶ Asu se akidou moatükunî yahurai ra ndofe hifandiyokoate-ayafi ra asu nüngundo adükari moatükunî ra hibadimandanda?

²⁷ Nüngure hayamboyo wohi ahuriyei arihündi ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoeari kakiyei asu ratüpuriyei rihündi. Nga ro sihamumbo hoafehapuri horombo adükari bogori Soromon ai napo afindeimbiyu, nga ahandi yihuru aboedi yihurumaramüdu ra wohi ahuri ranai Soromonindi yihuru ra ngasündeamboane. ²⁸ God ai wohi hapondani yangiri amaro ra hifihü hoeari yihurure hinngireandühani, nga asu sümbö ana haiambe pifemboane. Se akidou anihondümbofe-koate-yomondeimbi God ai sihamumbo amboa hoeari yihurundeapurimbui. ²⁹ Se nini sesimboyo mbi sei asu nini simindiramboyo mbi sei hehi ranahambo afindi hohoanimondei ngeimboyei, nga yowanî. ³⁰ Godimbo anihondümbofe-koate-yeimbi ana mungu moatükunî ra semindimboane hohoanimoaye, nga Ape God ai fifireamboani se semindimbo afindi hohoanimoaye ra. ³¹ Nga God nginindi hifandarandi ranahambo kokondundani animbo rani amboani dagapurümbui,” mehu.

*Aboedi napo gugurife hohoanimo
(Matyu 6:19-21)*

³² “Sipsip afindifuri ra se yowanî yihimbondeimboyei, nga ndühi sühüsi, sihei Ape ai siheimbo amboani nginindi hifandarandi ranambe hifandiyondürimbo yifirayu. ³³ Se sihamundi napo ra kakifihî koandihou mbundu

asu napo-koate-yeimbi ranaheimbo kaki ra dabuduri. Se kaki foefe hipiri yahurai ndowandumo nimai moaruwaiyo rakoate-yoweimbi asu rananimbo aboedi napo sunambe gugurindundi. Ngiri sunambe ana fandihoyoy, ngiri humbuhuni nindou ndahumundi asu susimbumi ai dagudi. ³⁴ Sihe ngusifo ana sapo nahi sihei napo yangorih animbo kundarumbui.”

*Nafindhumindi nimandimbo hibadihundi
(Matyu 24:45-51)*

³⁵ “Se hoeari yihuru-rihumundi amarei nou nine-moatukuni tukufemboayo ranahambo hibaduhunduh sihei ram ra yimundihinda simbeyowamboane. ³⁶ Se ratupuriyei rihundeimbi nahuraindeih asu ahei bogorimbo nindou ai nimorehi semndimbo si ra hu mbura asu hihirifi huan nou hibadihori. Ai sifu yipuri fih pirako-pirakondandani nimai yipuri subudhehindi. ³⁷ Asu ahei bogori nindou ranai hu himboyuwani yapombofekoate yangiri nimatei ahambo hifandarihori ana, ai hihifi-hihifindei. Ro siheimbo anihondumboanahi hoafehanduri bogori nindou ranai ahandi warihondarumbi ngisihari hoeari ra yimundihai mbunda hoafindundurani sesi fondikimi nimateian dudi sesi dagadurumbui. ³⁸ Ratupuriyei rihundeimbi ranai nimbimbusumomboyoy asu si hoafimboyoy hifandihumbo nimateian ahei bogori nindou ranai hu hoeiareanduri ana, ai hihifi-hihifindeimboyey. ³⁹ Se fihindhindi sapo wori aharamburi ranai ninisimboanoyoy

hümbuhüni nindou tüküfemboayu ra fifirareandi ana, tükündafu hümbuhüni-ndimboemo mbüsü haya günde nimandümbui. ⁴⁰ Ranimboane seamboani hibadihumbo, nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ra mitani-rihümündi hehi hidibohidi boyeiambe animbo kudümbui,” mehu.

Nindou ratüpuriyafani-rinandeimbi aboedi asu moaruwai ranahafandi kafeje hoafi

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Pita yahuya, “Adükari hoafayafi nda yihoeifimbo yangriyafi asu munguambo nindoumboyafi?,” mehuamboyu. ⁴² Simbori Adükari ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai aboedi ndore anihondumbo fifireandeimbiyu haya aboedi ratüpuriyu randeimbeyua? Nindou ranahambo ahandi bogori nindou-mayu ranai anihondumbo-riri hayambo wambo worambe sesinapo engoro ra hifandiyohü ratüpuriyomo rundeimbi nindou ai sesi semindi simboani segupuri ramböhünda kaboadiri hiningindirümbui. ⁴³ Nindou ranahandi bogori nindou ranai worambe tüküfi hoeirirani ratüpurayu ana, moani afindi hamindi hihifi-hihifi-mbiyuwamboane. ⁴⁴ Ro shamumbo anihondumboanahi hoafehapuri, bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandi munguambo moatükuni ranahambo hifandimbo bogorimbondirü hiningindirümbui. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai yare hohoanimoyuhüya, ‘Awi, wandi bogori nindou ranai ngiri nimehünou hihirindüfi düdu,’ yahu haya bodimondi ratüpuriyei rihündeimbi nimorehi nindowenih

ranaheimbo bubuhaiyu sesi sesü bia ndümündü haya h+h+ndi hohoan+mondümbui. ⁴⁶ Nga asu bogori nindou ranahambo ahandi ratüpur+yu-randeimbi ranai mam+ simboani ng+r+ tükünd+fiyu mbüs+ haya hid+bo-hid+boyuambe an+imbo tükündüfimbui. Ranan+imbo bogori nindou ranai bubundur+ mbunda koand+heiran+ ngu nindou bid+fir+ himbor+koate-yei r+hündeimbi bab+d+imbo nüngumbui.

⁴⁷ Ratüpur+yurandeimbi ranai ahandi bogori nindou ai refembo yifirayu ra fifireandi, nga ai refekoate-yu, asu bogori nindou ai yifirayu süngufekoate-ayu ana, bogori nindou ranai af+nd+imbo bubundurümbui. ⁴⁸ Nga asu ratüpur+yu-randeimbi ranai ahandi bogori nindou yifirayu ra fifir+fekoate-yu haya ndofe ratüpur+koate-ayu ana, asu yimbumam+imbo safi bubumboani. Sapo nindou did+yei af+nd+ ham+nd+ masahümündi ana, asu simbor+ af+nd+ ham+nd+ mb+sehindamboane. Asu nindou ranahei war+hü af+nd+ ham+nd+ as+heh+nd+ ana, asu simbor+ af+nd+ mas+heh+nd+ ra ngasündeandeimbi segodür+imbo hohoan+mombeye-amboane.”

Sisas ai nindou yikürübüfe-ndür+imboyu makusu

(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ “Ro makosah+ nda h+f+ ndan+hü hai püpfemboyah+ makosah+ asu hai ranai yimbeyowa sahehea yifiar-ayah+. ⁵⁰ Nindou hoeambe hundür+yei nou ro asübus+ af+ndeimbi hundürü-ndamboyah+, nga hundürü ra awi moai hundürüyah+ ran+imboanah+ ngusüfo sihayah+.

51 Se randihi hohoanimondeihiya, ‘Ai ana yifiari yifiari hifi ndanihu engoro ra kiki fembo makusu-ane,’ mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari yifiari ranahambo kiki fembo kosahi, nga nindou yikürübüfe-ndürimboyahi makosahi.

52 Hapondani peyo haya aho ra nindou mamai ahandi fikiminindi hondahüfeimbeimbayu ana, yibondahimboyei. Rananimbo yimbumbündafe asu ngörü ngimeimbidei hehi simbori simborindeimboyei. 53 Rananimbo yibondahi mbundihü, nindowenihini mori ai afindambo asu afindi ai nimorimbo hürütürindamboyanani. Asu nimorehi ai ahandi nimorehi mori-dibo simbori hürütürindafe asu yamongoamindoho ai simbori hürütürindafe rarandeimboyei,” mehu.

*Munquambo nindou nine-moatükuni tükefeyo ranahandi ninindi moai fifirihindi
(Matyu 16:2-3)*

54 Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se hoeirihindani hüfihamindi hanuwanipoedi hoenimbanisi fowani hoeirihindühi hoendimboe seiani asu hoeyo arandi. 55 Asukai se hoeirihindani ngirisafinipoedi weri fowani yahimondimboe seiani asu yahimoyo arandi. 56 Seana yimbu yafambeyeimb-anei, sapo se fifirihimboanei nine moatükuni hifini asu sünambe tükefeyo ra. Asu nimboe nine-moatükuni hapondani God ai ratüpurimayuwa tükefeyo ra fifirifekoate-ayeia?” mehu.

*Düdi sïhambo hoafïmayunini dïbo hoafï
dïdïboadondowandï
(Matyu 5:25-26)*

⁵⁷ “Nimboe sïhafïhoari yïbobofekoate-ayafï
nïne-moatükunïyo aboedayo ranahambo?
⁵⁸ Asu nindou ñgorü ai sïhambo papi-
hoafïyonïnïmbo mbüsü haya yïbobore-
randeimbï sowana hoafï hïmborïmbo
ndemündünïnï ñguanï ana, se nïmai ñgafï
nafïnï aboedï-aboedï-ndafïneandï. Asu se
refekoate-ayafandï ana sïhambo papi-hoafï
ranïnï-randeimbï nindou ranai hoafï hïmborïyu
randeimbïndï warïhündeanïna, prisman ai
karabusambe hïnïñgïndeanïnïmbui. ⁵⁹ Ro
anïhondümboranahï sïhambo hoafëhanïnï,
se rando nïmandïfïmbo kaki pemïndafï
mehomo sïmogodühï pemayafï anïmbo
tükündaföamboayafï,” mehu.

13

*Nindou düdi anïhondümböfekoate-ayu ana
awarïndïhoembui*

¹ Rani-sïmboanï nindou bïdïfïrï ranai
Sisasïmbo rarïhi hoafïyeihïya, “Nindou Garir-
ihündï bïdïfïrï ai nïnïhondï hïfokoaru Godïmbo
sïhoundane Pairat ai hïfokoamareapurï.
Ranïyo asu ahamundï horï ra nïnïhondï horï
Godïmbo saimbo hïfokoamarundï ranï bïtapïre
mamïkarïmayo,” masei. ² Sisas ai hoafïyuhï
yahuya, “Ranï-moatükunï tükümefeyo ra se rarïhi
hohoanïmoyeyanï ahei moaruwai hohoanïmo
ra Garirihündï bïdïfïrï ranahei moaruwai
hohoanïmo ra ñgasündeamboyo? ³ Wanï,

nga ro an+hondümböanahî hoafehandürî, Se sîhei hohoanîmo ra didîboadofe-koate-ayei ana, munḡuambo sîheimbo amboanî yahurai tükündîfendürîmboe. ⁴ Asu nünḡurîyei 18 nindou Siroamîhündî aheimbo nîmoei worî hoandarî piyowohü hîfokoamareandürî rana? Se rarîhi hohoanîmoyeiyanî, Nindou worînambo hîfokoamareandürî ranahei moaruwai hohoanîmo ra Serusaremîhündî bîdîfirî ahei moaruwai hohoanîmo ra ḡgasündeamboyo? ⁵ Wanî, ḡga ro an+hondümböanahî hoafehandürî, se sîhei hohoanîmo ra didîboadofe-koate-ayei ana, munḡuambo se-amboanî yîfîndeimboyei,” mehu.

Nîmî hîsîyo rakoate ranahandî kafeefe hoafî

⁶ Sisas ai mamî kafeefe hoafî wataporîmbo-randühî yahuya, “Nindou mamî ai ahandî wain nümbürambe süfurî nîmîndî ra hîfîmareandî. Ranîyo süḡgunambo süfurî nîmîndî ra hîsîyohüpo yahuhaya mahu, ḡga moai hîsî mamamboanî hoeireandî. ⁷ Ranîyu asu nindou ranai ahandî nümbürambe ratüpurîyu-randeimbi ranahambo hoafîyundühî yahuya, ‘Ro süfurî nîmîndî nda ḡḡmî hîmbanî sînî hîmboyarîhandâ moai hîsîyorandî, ḡga hitîboadowandî. Ai hîsî-koate moanî hoanḡire haya nîḡḡombo nümbürî hîfî bîdîfirî gabudarandî,’ mehu. ⁸ ḡga asu ahandî ratüpurîyu-randeimbi ranai sîmborî hoafîyundühî yahuya, ‘Rîtîfo, awi moanî mamî hîmbanî nîḡḡo hoeireandühî anîmbo, ḡga hîsîmboyohüpo. Asu awi ro nîmî ranî-fîkîmî hîfambî kakîndîhî mbundîha, asu yafîsühumî

afümambe püpindihi hoeindiheamboya. ⁹ Randihe hoeindiheandane ngorü himbani ra hisindoani ana, aboed-ane, nga hisi-koate-ayo ana, hitifoefemboane, ” mehu.

Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo sihi nimorehi mamí aboedimareandi

¹⁰ Sisas ai Suda-yafe moani nimarimbo si ranambe ahei rotu worambe yamundimareandüri. ¹¹ Raniyo ranihü nimorehi mamí, ¹⁸ himbani ahandi fiambe moaruwai nendi nimarimbo amoefoe semindi haya homarandi. Asu ahandi daboadi hamindi ra fare hayamboyo asu moai mbumundi botife niñgorandi. ¹² Raniyo Sisas ai hoeireanda mayoa mborai mehundowa mahowa hoafiyundühi yahuya, “Me, hapoana angünimbomayafi ra aboedi anafi,” mehu. ¹³ Sisas ai ahandiwami warí manande-andamboyo asu nimehünou mbumundi botife niñgombo Godimbo aboedani yaho ngusüfo pamareri.

¹⁴ Raniyo Suda-yafe rotu worí hifandandeimbi bogori ranai nginindimayu Sisas ai moani nimarimbo sihi nimorehi aboedimareandi ranimbo. Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, “Sapo 6 si-ane ratüpurimbo siayo. Nga sapo aboedifembo ana, rani si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane,” mehu. ¹⁵ Adükari ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai sihamundi burimakau asu dongi ra munguambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wofi fufurihoundüri mburu hoe simindimbo sowandümondüri homo rundiyo? ¹⁶ Nimorehi

ro aboedimartheandi, nda ai Abrahamindi nimir-ane, asu ahambo Satan ai 18 himbani kikihiramundi manungu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambo-fembo ra ahinumbiyo.”¹⁷ Sisas ai yare hoafimayuwamboemo asu ahandi hurutumbi-memo ranai amoanirngambo-mefundi. Nga asu bidifiri afindi menjoro ranai aboedi moatukuni ramareandi ranimbo hihifi-hihifimayei.

Sisas ai hoari akidouhundi adukari tukufembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Sisas ai hoafiyuhiya, “God nginindi hifandarandi ra nungunahurayowa? Asu ro nungundihe yibobomandihea?”¹⁹ Ai rahuriane, nindou mamai ahandi numbürambe mastet hoari hambomo nahurai akidou hifireanduhani. Asu hoari akidou ranihundi adukari tikoani nahurai nirngowan, ndu ai raniwami ngeramborühi arihundi,” mehu.

Fufudogoyo-randeimbi moatukuni yis rana-handi kafoefe hoafi

(Matyu 13:33)

²⁰ Asukai Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro asukainda God nginindi hifandarandi rana-hambo ninimoatukunifih yibobomandihea?”²¹ Nimorehi ai fufudogoyo-randeimbi moatukuni yis semindi haya wambürambe frau bubufoare mbura yis ra babifoareandan fufudogoayo hafo nahuriane,” mehu.

Nafitambe akidou nafi ho

(Matyu 7:13-14, 21-23)

22 Sisas ai Serusareminambo huhüyu munḡuambo adükari ḡgoafi asu akidou ḡgoafi aheimbo wataporimbo-marandüri hu. 23-24 Nindou ḡgorü ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, yimbu mamı nindou yanḡiri aboedambo-mandahindıyo?” mehuamboyo. Ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Yipuri nafitambe akidou ranambe kefoefembo hütihütindei, ḡḡa nindou afındı ai-amboanı hütihütindeimboyei ranambe kefoefembosı, ḡḡa ḡḡirindei. 25 Süḡgunambo worı aharambüri ai yipuri papareandı ana, se weindanı nimboeimbo yipurıfihı pırako-pırakondihündühi anımboya, ‘Adükari, yipuri sübüdühawamunı,’ mbıseimboyei. ḡḡa simbori hoafındühiya, ‘Ro moai sıheimbo fıfirıheandüri,’ asu ‘Se nahanı-hündamboyei?’ mbüsümbui. 26 Rananıambo se hoafındafühıya, ‘Ro se-dıbo sesı sahusifı hoe sımındefı asu yıhoefı ḡgoafi nafı hohü yamundowamunı marandı’ mbıseimboyei. 27 Asu ai sıheimbo hoafındühi anımboya, ‘Ro moai sıheimbo fıfirıheandüri, ḡḡa asu nahanı-hündamboyei? Andai ragu, ḡḡa seana moaruwai hohoanımoıyei rıhündeimbaneı,’ mbüsümbui.

28 Se aranıdeihı asu yahafı hitihündühi nimboeimboyei, ḡḡa Abraham, Aisak, Sekop asu Godındı hoafı hoafıyomo-rundeimbi ai God hıfandarandı ranambe nımandeimboyei, ḡḡa asu sıheimbo ana ragu moeındanı pındıhirımboyei. 29 Rananıambo nindou afındı ai hüfıhamındı süfuwanıpoedi, hanuwanıpoedi, hımbori yimbunıpoedi ai God ḡḡınındı

hifandarandi ranambe sesi fondikimi tükündahi nimandeimboyei. ³⁰ Rananimbo nindou didiyei haponda adükarimboehindi aiana süngunambo akidoumbo-ndahimboyei, nga akidoumboehindi aiana süngunambo adükarimbo-ndahimboyei,” mehu.

*Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi
(Matyu 23:37-39)*

³¹ Rani-simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai sihambo hifokoefenimbo yahumboani!” mehomo. ³² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ngomo nindou sisindira randeimbi ranahambo hoafindimo, nga hapo sümbo ana ro moaruwai nendi fiambe nimareimbi raguanambo-riheandüri asu nindou aboedambo-riheandürühi anahi. Nga asu ngimi si animbo wandi ratüpurü ra moendindi-heamboyahi. ³³ Asu ro hapo, sümbo, asangu ranana nafi ngamboyahi. Nga sapo Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ana ngiri amurühi hifokoandüwuri, nga Serusaremihü animbo hifokoandü-wurimboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sihambo sowana koehefepura masinimo ra nimoeinambo hifokoaroapurü arandi. Ro afindimbo sihafü nindou ranaheimbo kakaro hondü nimorei gugureandüri mbanendi hoareharamindo nou mbanendi hoarehi-fendürimbo samboyahi, nga moai se yifiriyei. ³⁵ Haponda sihafü worü ranambe ninü akidou-amboani yangorikoate

worɪ yangiri hamɪndɪndɪmboe. Ro hoafehanɪni, se ŋgiri hoeindi-hindiri, ŋga ŋgombo se wambo randihi hoafindeihya, ‘God ai aboedi-aboedi-mbiriramboane Adükarɪndi ndürinambo akusunda,’ mbiseimboyei,” mehu.

14

Sisas ai nindou anğünümbi aboedi-mariri

¹ Moani nimarimbo sihi Sisas ai Farisi bogorɪndi worambe sesi sesimbo mahuwa nindou ai ahambo ndorüwuri himboari safühimarüwuri.

² Ranihü nindou mami yiriwarɪ fiyuweimbi mamaru.

³ Ranıyo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahınümbi hohoanimo fi firundeimbi-yomo ahamumbo hoafiyuhya, “Moani nimarimbo sihi ra nindou aboedifemboyo asu yowanıyo?” mehu. ⁴ Ŋga asu ai moai ahandi hoafi simbori hoafiyomo. Ranıyo asu Sisas ai nindou ra serümündü aboediriri mbura koamarıherü.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühya, “Sihamundi nımorıyo asu burmakauyo ai moani nımarı sihi feamongoambe pırayo ra nımai hümandıhouyo asu wanımandıyo?” mehu. ⁶ Ranıyomo asu moai ahambo simbori hoafiyomondo.

Se yowanı sıhafı fimbo roana ndorıhehe- andeimb-anahı yahopoanı

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi sesimbo hoafımayua tüküme fundi ranai nımarıfondı aboedi hamındıwamı nımarimbo hohoanımo-memonda yare hoafiyuhya, “Nindou ŋgorü ai sıhambo nımorehi semındambe sesesimbo hoafınduanı ŋgafühi ra se nımarıfondı aboedühi

ndowandimboyafi, nga nindou ndorihoeimbi ahambo amboani hoafiyomondowohupo. ⁹ Nindou sifahanimbo yiboboambo hoafimayupira mahafani ranai dudu sishambo hoafinduhiya, 'Nindou ndanahambo sifafi-mayo fondi ra sabado,' mbusumbui. Randifiyuwan asu se amoaninigindaf mbunda ngafi bidifirani fondiwami nimandimboyafi. ¹⁰ Nga sishambo hoafindeiani ngafuhi ra fondi sapo akidou yahurinigoahuri safi-mayo raniwami animbo nimandifi. Rananimbo sishambo hoafimayunina mahafi ranai ngu hoeindeaninanani wani hoafinduhya, 'Wandafi, fondi aboeduhi ndaniwami suhufi nimarifi,' mbusuwani asu bidifiri amuri mafandihindi ranai sishambo nindou adukar-ani mbiseihu ahinindeimboyei. ¹¹ Nindou didiyei ai ahei fi botarihindi ana, God ai hifinambo-ndearumbui. Asu nindou didiyei ahei fi hifinambo-arihindi ana, God ai aheimbo botindearumbui," mehu.

Se takini ndowandimboyafi

¹² Sisanimbo nindou hoafimayundoa mahu ranahambo hoafiyunduhi yahuya, "Hufinimboyo asu nimbambeyo sesesimbo ra, se yowani sifafi ngunindi, fikiminindi, boagiri, sifafi napo afindeimbi wandafi aheimbo yangiri mborai yahupoani. Asu simbori amboani ngorusimboani hoafindeiani ngafani sesi ndahunanimboyei. ¹³ Ranamboasi, nga se sesesi-ndafuhi ra napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, tinqari moaruwaiyeimbi asu himboatihariyeimbi aheimbo animbo mborai

mbisafi. ¹⁴ Rananimbo God ai sɔhambo aboedi-
aboediɛdea-nɛnɛmbui, nɛmboe sapo aiana napo-
koate-wambo asu ŋgɛrɛ sɛmborɛ nɛnɛ ndehindɛ.
Nga aboedi nindou ai yɛfɛhɛndɛ botɛyahindɛ
sɛmboanɛ God ai takɛnɛ daganɛnɛmbui.”

*Sisas ai nɛmorehɛ semɛndɛ sɛmboanɛ sesesɛmbo
kafɛfɛ hoafɛ hoafɛmayu
(Matyu 22:1-10)*

¹⁵ Mamɛ sɛmboanɛ nindou mamɛ sesɛ
fondɛwamɛ Sisas-dɛbo nɛmarɛmbo God ŋgɛnɛndɛ
hɛfandarandɛ ranambe nɛmareimbo seses-ayei
hoafɛ ra hɛmborɛyu haya hoafɛyundɛhɛ yahuya,
“Nindou ranai hɛhɛfɛ-hɛhɛfɛmbeyei-amboane,”
mehuamboyu. ¹⁶ Sisas ai hoafɛyundowohɛ
yahuya, “Nindou mamɛ ai afɛndɛ sesesɛmbo
hohoanɛmoyu haya nindou afɛndɛmboya
‘Mborai’ mehpurɛ. ¹⁷ Mamɛ munɛguambo
sesɛ sɛndɛ nafɛramɛndoanɛ ahandɛ ratɛpurɛyu
randeimbɛmbo hoafɛyundowohɛ yahuya,
‘Nindou ro hoafɛmehapurɛ ranahamumbo
sowana hafɛ hoafɛyafɛpurɛhɛ anɛmboya, ‘Mborai,
munɛguambo sesɛ sɛndɛ nafɛramɛndɛmboane’
mbisafi.

¹⁸ Nga asu munɛguambo nindou ranai
moeimbo ŋgɛrɛ dɛdefɛ mehomo. Nga ŋgorɛ
ai boatei hoafɛndɛhɛya, ‘Ro hɛfɛ pemɛya
heheambo wamboanahɛ ŋga hoeindɛhea
samboanahɛ asu ro ŋgɛrɛ dɛdɛhɛ,’ mehu.
¹⁹ Ranɛkɛmɛ ŋgorɛ ai hoafɛndɛhɛya, ‘Roana
burmakau 10 ratɛpurɛmbohɛnda pemɛya
heheambo wamboanahɛ ŋga randɛhe hoeindɛhea
samboanahɛ, ŋga asu ro ŋgɛrɛ dɛdɛhɛ,’ mehu.
²⁰ Asu bidɛfɛranambo nindou-mayu ranai

hoafiyuhî yahuya, ‘Ro ana hapondani yangiri nimorehühi-yahe heheambo wambo ngiri didihi,’ mehu.

²¹ Raniyo asu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ai hihirifi hüfu ahandi bogorimbo nindou ai yi boaruko-memo ranahambo hoafimayundo. Raniyu asu bogori ai ngusüfoambe moaruwaiyuhü hoafiyuhiya, ‘Niméhünou asukai ngafi munguambo adükari nafihü asu munguambo akidou nafihü, napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, yitiñari moaruwaiyeimbi asu himboatihari ra fufondandifindüri dügüfi,’ mehu ²² Süngunambo ratüpuriyu-randeimbi ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Bogori, ro ramaritheandi se hoafimayafi süngu, nga awi fondi aninggo,’ mehuamboyu. ²³ Ahandi bogori ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Ngafi tükundafo hawa akidou nafi asu n+mambe nafi ngafühî hoeindowandürühî ana hüti hoafindafani mbüsühüsiamboane. Rananimbo wandi fondi ra simongori-mbeyowamboane. ²⁴ Ro nindou weangurühî hoafimehapuri ra ngiri d+dai-amboani wandi-mayo sesi ra apindeandi,’ mehu,” Sisas ramehu.

Nindou düdi ai Sisasimbo süngufembondühî ana ndonde hohanimodu hoeindeandühî animbo

(Matyu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu aheimbo hihirifi hoafiyundürühî yahuya, “Nindou düdi ai wambo süngureandürühî asu ahandi hondafindi, nimorehi, nimori, akohoandi reh+mami

ahaimbo asu ahandihoarimbo amboa afindi hohoanimoayahü wambo akidou-yanjiri hohoanimoayu ana, nindou ranai wandi süngureandeimbi-yupoani. ²⁷ Nindou düdi ai wandi süngunambo ahambo tiriifo afindi tükefeyo ranahambo moanane yahu nginindi ningokoate-ayu ana, ai wandi süngureandeimbi-yupoani.

²⁸ Sapo se afindi hoandari worimbombo hohoanimoayahü ra weanjurihi ni mandifi hohoanimondafi nungunümbi kakinambo wori nda moendimandihini mbisafi hohoanimondafi hoeindowandühi animbo randowandi. ²⁹ Asu refekoate-ayahü ana, se kambohoani yanjiri fondo hinjindo hawa asu moendifekoate-ndafani bodimondi ai sihambo tirifoefe hoafindahüniimboyei. ³⁰ Ai randihi hoafindeihya, 'Nindou nda worimbo-marandiyosi, nga moai moendireandi,' mbiseimboyei.

³¹ Adükari bogori nindou ngörü ai adükari bogori ngörü-dibo yifiarimbo hohoanimoayu ana, ai ni mandü hohoanimondi hoeindeandühi animbo rambüfiyuwamboane. Ai ni mandü hohoanimondi hoeindeandühi animbo 10,000 ami ra 20,000 ranahambo wanjeimandiyoy. ³² Asu ngirinduhü ana, bogori ngörü ai anguniyuambe animbo nindou ngörü koandihirani ni mai hu hoafiyuwanü asu aboedi-aboedi-mbeyafine-andamboane. ³³ Mamü rahuraiiane se munguambo moatükunü ranahambo ambe yahokoate-ayahü ana, ngiri se wandi süngurowandiri-randeimbi tükündaföandi," mehu.

*Sisasimbo anihondümbö-fimbi nindou ana sor
nami nahurai-ane*

(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nami ana aboed-ane, nga nami ra budesowani aparikoate-ndoani ngiri ahandi aparai ra koadürü koadüründife hinngindifeyo, nga wani. ³⁵ Nami moaruwai yahurai ana ngiri nübürambeahindi sesi ranahambo fandihendani aboedi tükündifeyo. Asu ngiri hihamoe awai bitapindihu nübürambe digehundi, nga wani. Nga nindou ai moani pindihimboyei. Se didiyei himboambeimbayeai ana, ndondihi himborindei.

15

*Sisas ai sipsip mam mafarhoayo kafoefe hoafi
hoafimayu*

(Matyu 18:12-14)

¹ Takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo aseai raniyomo ai munguambo sinimo Sisasindi hoafi himbori-memo. ² Raniyomo Farisi asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai momori hoafiyomondühi yahomoya, “Hoeiru, nindou ndanai moaruwai hohoanimoyomondeimbi sepurimündü hinngiareapuri mbura asu nimarü aibabidi sesi sowasümo arundi,” mehomo

³⁻⁴ Raniyu Sisas ai rani kafoefe hoafi ra hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mam ai ahandi 100 sipsip moangui fandandeimbi-hündi asu mam ai afarhoayo ra nüngumandüfia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hinngindeirani wafuwami wohi dagüdi wakindihindani

animo asu ngorü mafar+hoayo ranahambo kokonda wak+ndeambui. ⁵⁻⁶ Nindou ranai sipsip mafar+hoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana nindou ranai ahandi sipsip ranahambo afindi hamindi h+hifi h+hifi+ndühi warambuh+wami nande ndemündü haya ngoaf+na ngumbui. Rananimo ahandi ngunindi asu woriyimbu-r+neandeimbi ranaheimbo hoafiyuhiya, ‘Se robabidi h+hifi-h+hifi+nde, nga ro wandi sipsip mafar+hoayo ra asukai hoeir+heamboanahi,’ mehu. ⁷ Ro hoafehanduri, mare yahurai-animo nindou düdi ai moaruwai hohoanimo h+n+ngire haya aboedi hohoanimoayu ana, sünambe afindi hamindi h+hifi-h+hifi animo tükünd+femboe. Nga asu nindou 99 aboedi hohoanimoyeimbi aheimbo ana ngiri yahurai hamindi h+hifi-h+hifi tükünd+feyo,” mehu.

Kaki mafar+hoayo kafeefe hoafi

⁸ “Nimorehi mamai ai 10 kaki ambeimbi sepurim+ndoane asu mamai p+mayu. Rananimo asu ram yimunde mbunda yihoar+ndo wak+ndeandühi kokonda hoeindeamboe. ⁹ Ai kokora hoeireandühi ahandi ngunindi asu woriyimbu-r+neandeimbi ranaheimbo hoafiyowohü yahoya, ‘Se robabidi h+hifi-h+hifi+nde, nga ro wandi kaki mafar+hoayo ra hoeir+heamboanahi,’ meho. ¹⁰ Mare yahurai animo, nindou moaruwai hohoan+moyumbü ai moaruwai hohoanimo h+n+ngire haya aboedi hohoanimoayu ana, Godindi sünambeahindi nendi ai h+hifi-h+hifi-ndimboemo,” mehu.

Nindowenihî nîmoriŋ ngoafi hîningîre angunî mahu kafeŋe hoafi

¹¹ Ranîyu Sisas ai hoafiyuhîya, “Nindow mamî ai nindowenihî nîmoriŋ yimbumarapîrî. ¹² Asu akîdî nîmoriŋ ai afîndambo hoafiyuhîya, ‘Napo sapa wambombuimbî-mayo ra ndawandîrî,’ mehu. Ranîyo asu afîndî ai napo ra nîmoriŋ yimbumbo yîbobomareapîrî.

¹³ Ranîyu asu moai amitata akîdî ai ahandî napo ra sagadûrî mbura ranîfihîndî kakiŋ ra semündü mbura angunîŋ gorü hîfîna mahu. Ranühiŋ ahandîŋ munġuambo kakiŋ mamîkare mbirîmafoareandî. ¹⁴ Ahandîŋ munġuambo kakiŋ ra mbirîfoare hayamboyuane asu ranîŋ hîfîhüŋ sesî wanîyowohüŋ asu nîmoriŋ ranai worambe nîniŋ kîkefoefekoate-yuhüŋ wembombomayu. ¹⁵ Ranîyu ai hu nindow mamîŋ ngoafiŋ aharîhündîŋ ahandîŋ ratûpurîyuŋ randeimbîmbo-mefiyuwaŋ asu nûmbürîna koamarîheira moateiŋ ginîrînambo moanġuimbo mahu. ¹⁶ Asu nîmoriŋ ranahambo nindowŋ gorüŋ ai-amboanîŋ moaiŋ sesîŋ sagado ranîyoŋ wembomboyuhüŋ nîmîŋ hîsîŋ hîpîrîŋ moateiŋ masahüsiŋ ra sesîmboŋ hohoanîmomayu.

¹⁷ Asu süngunambo ndore hohoanîmoyuwa mayowamboyu, ‘Wandîŋ apendîŋ ratûpurîyomorundeimbîŋ aianaŋ sesîŋ afîndîŋ mbasîhoemo. Nġa ndanîhüŋ anîmboahîŋ nda ro wembombo yîfîmbo yangîr-ayahî. ¹⁸ Ambe-hoanġo, nġa ndühiŋ hîningîndîhe heheaŋ nġa apembo hoafîndahandowohüŋ anîmboya, “Ape, ro sîhambo asu Godîmbo moaruwai hohoanîmoyahapîrîmboanahî. ¹⁹ Hapondanîŋ ana ro nindow aboedîyahîpoanîŋ, nġaŋ nġîrîŋ se wambo

wandi n̄imori mb̄isaf̄ind̄iri. Nga moani se rando h̄in̄nḡindowand̄ira s̄ihaf̄i rat̄upuriya r̄ihand̄eimb̄i nahurai t̄ükundaheamboane,” mb̄isamboyah̄i,’ mehu. ²⁰ Ran̄iyu asu n̄imori ranai ran̄ih̄ü h̄in̄nḡire haya ahand̄i af̄ind̄i sowana ndamefiyu. Ai an̄guni nḡahi s̄ünuambe af̄ind̄i ai hoeirir̄üh̄i ahand̄i n̄imori ranahambo h̄ipoambomariri. Ran̄iyu asu af̄ind̄i ai p̄ip̄iyu h̄üfu war̄i k̄afoariri haya wak̄ik̄ih̄i-mar̄ür̄i.

²¹ N̄imori ai hoaf̄iyuh̄iya, ‘Ape, ro moaruwai hohoan̄imo-yamboanahi s̄ihambo asu God̄imbo amboani. Nga hapondani ana ro nindou aboed̄iyah̄ipoani, nga nḡiri se wambo wand̄i n̄imori mb̄isaf̄ind̄iri,’ mehuamboyu. ²² Asu af̄ind̄i ai ahand̄i rat̄upuriyomo-rundeimb̄imbo hoaf̄iyuh̄i yahuya, ‘N̄imeh̄ünou hoeari aboed̄i sowand̄ümo s̄ifomo yihuruwuri. Asu warambeah̄ind̄i moat̄ükun̄i k̄ik̄ifoar̄üwuri, yiri hoeari güdündo. ²³ Asu burmakau n̄imori safeimb̄i man̄ingo ra h̄ifokoandu mandu houmbo an̄imbo dagudif̄ih̄ümb̄o h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-ndefomboane. ²⁴ Wand̄i n̄imori nda yif̄imbomayuyosi, nga asu yan̄ḡiri haponda an̄nḡu! Ai mafar̄ihoayuyosi, nga haponda hoeiar̄ihuri,’ mehu. Ran̄iyu ai sesesi-yomond̄üh̄i h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-memo.

²⁵ Asu amongo n̄imori ai n̄ümbürambe n̄nḡu mbura wor̄ik̄im̄i huane gita hoaf̄iyowoh̄ü heir̄ümemo ra h̄imbor̄imayu. ²⁶ Ran̄iyu asu rat̄upuriyu-randeimb̄i mam̄imbo düdurir̄üh̄i yahuya, ‘N̄in̄imboe ndana?’ mehuamboyo. ²⁷ Asu rat̄upuriyu-randeimb̄i ai hoaf̄iyundowoh̄üya, ‘S̄ihaf̄i amond̄-ai aboed̄i

tükümeñiyu, nga ranimboyo ape ai burmakau nımori mamı safeimbı hıfokoare mande hayambo sahusifühi hıhıfı-hıhıfayefı,' mehu. ²⁸ Ranıyo asu amonngo ai ngınındırürühi moai sesesi-mayei ranambo hu, nga wanı. Ranıyo afındı ai hu sesesi ranambe hombo hütihüti-marürı. ²⁹ Asu amonngo nımori ai afındambo yare hoafıyundowohüya, 'Ro sıhambo afındı hımbanı moanı ratüpurıya rıhandeimbı nahurai hoafı hımborıyahühi farıheheanıni marıhandı. Nga se moai wambo wandı wandafı babıdımbı hıhıfı-hıhıfıyohü sesesi-mbohünda meme nımori amboanı sawandı. ³⁰ Nga sıhafı nımori ranana, sıhafı-mayo kaki ra nımorehi wosıhoafori hohoanımoyei rıhündeimbıyei-fıhi moendıre haya tükümeñiyu-ane asu ahambo burmakau nımori safeimbı ra hıfokoaro mamandowando,' mehu.

³¹ Asu afındı ai hoafıyundowohü yahuya, 'Nımoakıdou, se ro-dıbo manımbafanesı, nga munnguambo moatükunı wandı-mayo ra sıhafane.

³² Sıhırı hıhıfı-hıhıfı-ndefomboane nımbıe sapo sıhafı amond-ai yıfımbı-mbuımbıyusı, nga asu haponda yangrı tüküfi anüngu. Asu ai mafarıhoayuyosı, nga haponda hoeıarıhurı,' mehu," Sisas mehu.

16

Anıhondü aboedı hamındı napo

¹ Sisas amboanı ahambo süngrurü-rundeımbımbı hoafıyupurühi yahuya, "Nındou mamı ai napo afındeımbıyu hayamboyu asu ahandı napo ra hıfandımbı nındou ngorü

serümündü hiniŋgimariri. Raniyomo asu nindou bidiŋiri ai nindou ranahambo papi-hoafirürühi yahomoya, 'Bogori, sihafı napo ra mbirımafoareandi,' mehomondo. ² Raniyu asu napo afindeimbi-mayu ranai ahandı napo hifandandeimbi bogori-mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirühi yahuya, 'Hoafı ra nüŋguriyo ro sihafı ratüpurı ranahambo himborımayahi? Nga se ŋgafı wandı kafi ranınambo nini ratüpurıyo ramarowandı ra sürü papında ndawandı, nga ŋgiri se wandı napo hifanda-randeimbındafi,' mehu.

³ Raniyu asu ratüpurı hifanda-randeimbi-mayu ranai aimbo hoafıyuhıya, 'Ro nüŋgumandahe wandı bogori ai ratüpurı ranambeahındı raguanambo-areandıri ra? Roana hifi hirımbı ŋgıniŋdiyahi poanı asu aheimbo moako-moakombo amoaniŋgımbıoanahi. ⁴ Ro fifiriheamboanahi nıne-moatükunı süŋgufeyowanı nindou ai wambo semındındıri worıniŋfendiımbı ra,' mehu. ⁵ Raniyo napo hifandandeimbi-mayu ranai ahandı bogoriındı kafi masowandümo ranahamumbo mborai yahupurı hümarıhepurı. Asu weaŋgurühiındııdı-mayu ranahambo düdurirühi yahuya, 'Se nüŋgunümbıyo wandı bogoriındı-mayo kafi masowandıfi?' mehundowamboyu. ⁶ Asu ai simborı hoafıyundowohü yahuya, '100 adükari hiŋiri werıyo,' mehuamboyo. Asu napo hifandandeimbi ai hoafıyuhı yahuya, 'Nimehünou sihafı ndürı paiaroweimbi pepa ra ndowandıfi hawa

50 adükari hipiri pandowandi.’ ⁷ Asükai ngörümbo düdurirühüya, ‘Se ra nüngünümbyo masowandifi?’ mehundowamboyu. Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, ‘100 bek witüyo,’ mehuamboyo, asu hifandirandeimbi ai hoafiyundowohüya, ‘Sihafi ndüri parundeimbi pepa ra sowandifi hawa 80 bek pandowandi,’ mehu.

⁸ Raniyo asu napo afindeimbi-mayu ranai anihondümbo hoafikoate hifandirandeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhi yahuya, ‘Se nini-moatükuniyo sihambo süngunambo tüküfemboayo ranahambo wudipoaporo hohoanimoayafi ra aboed-ane,’ mehu. Nga ro hoafehapuri, nindou ai hifinindi moatükunimbo hohoanimoeyi arihündi ranai diboadorihoeimbi nahurai-anei, nga rananei asu nindou sürühehindeimbi ranaheimbo süngunambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo hohoanimo ra ngasündarhindüri.

⁹ Ro siheimbo hoafehandüri hifi ndanihündambo kaki napo rani süngumbo se nimorehi nindowenih babidi ngunindimboehindi, nga süngunambo kaki semindimbo ra muṅguyoambe siheimbo ndemündündüri worinindeirani asu se koadürümbo koadürümbo nimandeimboeyi.

¹⁰ Nindou düdi ai akidou moatükuni ndore hifandarandi ana, asu adükari moatükuni amboani ndonde hibandambui. Nga asu ai akidou moatükuni ndofe hifandikoate-ayu ana, asu ngiri adükari moatükuni amboani ndonde hibandandi. ¹¹ Asu se kaki napo

hifi ndan+hündambo moaruwai ra ndofe hifandikoate-ayei ana, asu se ngiri napo hondü ra hibadihündi. ¹² Se nindou ngoründi napo ndofe hifandikoate-ayafi ana, asu se ngiri napo sihei hondü ra ndondihi hibadihündi.

¹³ Nindou ngorü ai ngiri yimbu bogori nindouyafandi ratüpurümbi nungu. Nga nindou ranai ana bogori ngorü ranahambo moaruwaimbo-ndirühi asu ngorü bogori ranahambo ngusüfo pandirümbui. Se ngiri kakimbo ratüpurü asu Godindi ratüpurü yiboboambo ngusüfo pandowapiri.”

Sisas ai ahinümbi asu nginindi God hifandarandi ranahambo hoafimayu

(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴ Farisi nindou, kakimbo yangiri ngusüfo parundeimbi-memo, ranai ranai hoafi hihimboriyomo houmbo asu Sisasimbo tikifinambo-maruri.

¹⁵ Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Seana nindouyei himboahü aboedi himboyomondühanemo, nga God ana sihamundi hohoanimo ra fifireapurimbo-ani. Nene nindouyei himboahü aboedi hamindayo ra Godindi himboahü ana moaruwai hamindane.

¹⁶ Mosesindi ahinümbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi-yomondi hoafi ra wataporimboru sinimombo asu Son ai tüküfi nunguambe kaimayo. Nga Son nunguambe peyo haya asino ndanana God nginindi hifandarandi aboedi hoafi ra munguambo ngoafi tükefeyo. Ranane asu God hifandarandi ranambe kefoefembo munguambo nindou ai

hamindi tütüŋgar+hehindi. ¹⁷ Hifi sünü ranai muŋgundi+mbœ, ŋga God+ndi+mayo ahinümbi hohoanimo ranana ŋgiri+ ak+dou+amboani awar+ndi+hoeyo.”

Nimorehi sem+nd+hünda hin+ŋg+fembo yamund+fe hoafi

(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ “Nindou düdi ai ahandi nimorehi hin+ŋg+ire haya asu ŋgorü asemüdu ana, ai moaruwai wos+hoafori+ hohoan+moyumbo-ani. Asu nindou düdi ai nimorehi horombo ahandi nindowenih+ ai moei yahumbü asemüdu ana ai-amboani moaruwai wos+hoafori+ hohoan+moyumbo-ani.”

Napo af+ndeimb+ asu Rasarus+yafandi hoafi

¹⁹ Sisas ai hoafi+yuh+ yahuya, “Nindou mam+ ai kaki napo af+ndeimb+iyu haya asu ai hoear+ aboedi+aboedi yihuruyu haya muŋguambo si sesi aboedi+sesühi n+marü marandi. ²⁰ Nindou mam+ napo-koate ahandi ndüri Rasarus ai ahandi fi mas+mei yaŋgiri+iyu haya napo af+ndeimb+ndi yipuri+ naf+tambeihü n+marü marandi. ²¹ Ai napo af+ndeimb+ndi+mayo sesi fu fond+wam+n+ndi p+ndoani dagadi yahuayamboyu ramefiyu. Raniyo asu yafori+ ai hei ahandi mas+mei ra moŋgoarühi mar+hündi.

²² Süŋgunambo Rasarus ai yifi+mayuamboyo asu sünambeah+ndi nendi+ ai sowaründümo hafomo Abrahami+dibo hin+ŋg+marüwuri. Asu napo af+ndeimb+amboani yifi+mayuwa hifi kamar+hor+.²³ Asu yifiafi ŋgoaf+hü napo af+ndeimb+mayu ranai asübusi af+ndi masemüdu. Asu ai hi+mboyuane aŋguni

goagu Abraham ai Rasarus parümündü haya manimbafani. ²⁴ Ai hoafiyuhiya, ‘Abraham, wambo hipoambo-rowandiri! Se Rasarus koarhaworaní hoe warí foare hüramündí süfo wandí amíndasümo kusimbireandiri, nga wambo hai hüfinambo munḡunambo-arandiri,’ mehu

²⁵ Abraham ai hoafiyuhí yahuya, ‘Wandí nímori, se yangiri nimbafambe aboedí moatükuneimbi-mayafi, nga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Nga asu ai haponda ndaníhü aboedí mamaruwa asu se asübusí asowandífi. ²⁶ Ngorü-moatükuní ra ai hoe apoarí afíndí mbusümondühi kíkíreamunimboane, nga ḡgiri dídai badíhoei ndühi düfu asu ḡgiri dídai badíhoei rühi düfu,’ mehu.

²⁷ Asu napo afíndeimbi ai hoafiyuhí yahuya, ‘Ape, refe ana Rasarus koandíhaworaní apendí worína mbíhuwamboane. ²⁸ Ro hondahüfeimbi akohoandeimb-anahí rananímbo Rasarus ai hoafínduaní asübusí afíndí semíndí nafí kosíkoate-mbeyomo-ndamboane,’ yahuhaya hoafímayu. ²⁹ Abraham ai hoafiyuhiya, ‘Ai ana Mosesíndí-mayo ahínümbí hohoanímbo asu Godíndí hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papímarundí ra hoeíndündühi fífíríndumboemo.’ ³⁰ Napo afíndeimbi ai hoafiyuhí yahuya, ‘Wani, Ape Abraham! Nindou düdi yífhündí ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundí moaruwai hohoanímbo ḡgorü süḡgundündühi asu aníhondümbo-ndumboemo.’ ³¹ Abraham ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Asu ai Mosesíndí hoafi hímboríkoate-yomo, Godíndí

hoafi hoafi yomo-rundeimbi-yomondi hoafi himborikoate-ayomo ana, asu ngiri nindou yifyeimbi-yei hoafi amboani himborindomo,' mehu.

17

Moaruwai hohoanimo ai anihondumbofe hohoanimo hifinambore arandi

(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)

¹ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafi yupurühi yahuya, "Awi süngunambo mamikarambo moatükunü moaruwai tükündifemboe asu ranü süngumbo wambo nimorehi nindowenihi ai moaruwai hohoanimondeimboyei. Hipoanimboe-mbouanei nindou düdi nimorehi nindowenihi ranaheimbo rareandani moaruwai hohoanimoaye. Nindou ranahambo ana moaruwai hamindü animbo tükündifemboe. ² Asu ai rareandani nimorehi akidibou ndanai moaruwai hohoanimoaye ana nindou ranahambo amindasümoambe nimorehi hondü wofifihü kife mburimbo hoe hohoeambeahi pifiyuwanü hanü yifimbo ra aboed-ane. ³ Ranimbo-hündambo animbo se hibadihumbo. "Asu shafi wandafi ranai moaruwai hohoanimonduani se ahambo hoafindafühü, shafi moaruwai hohoanimo ra hiningindowandü mbisafindo. Asu ai ahandü moaruwai hohoanimo ra hiningindeandani ana, se ahambo amboawi mbisafi. ⁴ Asu nindou ranai shambo mamü sihü 7-mbo moaruwai hohoanimoyu mbura asükai 7-mbo hu shamboya, 'Karihasi, ro shambo moaruwai hohoanimo-mayahanini,' ehu ana, ahandü

moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisafi,”
mehu.

Anihondümbofe hohoanimo

⁵ Ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi ranai Adükarimbo hoafiyomondühi yahomoya, “Se rarowandan yihoe fi anihondümbofe ra afindimbeyo.” ⁶ Mehomondamboyu asu Adükarai ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Asu sihamundi anihondümbofe ranai mastet hoari nahurai akidouayo-amboani se nimi ndanahambo hoafindimondühi animboya ‘Firihoefi hawa ahasihari kameih hafimbo hoe hohoeambe nimbafi,’ mbisimondani asu nimi ranai se hoafimemo süngu randifemboe,” mehupuri.

Ngörü nindoundi ratüpuriyu-randeimbindi ratüpurü

⁷ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Nindou mamü seambeahindi ai ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai ngu nümbürambe hifi hirindu asu sipsip hifandinda mbundambo asukai worinambo düduwanü, ai hoafindu-ndowohüya, ‘Niméh+nou sinifi nimarifimbo sesi sowasifi,’ mambüsindoyo?” ⁸ Wani, nga ahambo animboya, ‘Wandi boatei sesi ra didiboadondo ndao hawambo animbo asu se hoeari güdo mbunda nimandifi hibadandirani ro boatei sesi dagadi hoe ndimindahaimbo nimandihani animbo asu se sihafü sesi ra süngu dowadifi,’ mbüsümbui. ⁹ Asu bogori nindou ranai ahandi ratüpuriyu-randeimbi nindou ranahambo hihifimandürüyo ahandi hoafi himboriyuhü süngumareandi ranimbo-hünda?

Wani. ¹⁰ Ran+mbō-hündamboane se-amboani God ai hoafi+mayu ra munḡu ratüpurayomo ana se randu hoafi+ndi+mondühiya, 'Roana aboedi ratüpur+yefi ri+hundeimb+yefi+poani, ḡa rani ratüpur+i ranana yi+hoefimbo ratüpur+ndimo yahu hoafi+mayu raniyo ratüpur+mayefi,' mbi+imo."

Sisas ai m+man+ho mas+meimbi nindou 10 aboed+mareapur+i

¹¹ Sisas ai Serusarem ḡoafi+na yare huh+yu Sameria asu Gariri-yafe hifi yipupuiambe nafi mahu. ¹²⁻¹³ Ai hu ḡoafi+ mam+i rani+hü tüküfiyuwane, nindou 10 m+man+ho mas+meimbi ranai homo ahambo nafi+ni hoeimarüwuri. Ai anḡuni niḡgomombo raru miḡḡiyomo hoafi+yomondühi yahomoya, "Sisas! Nindou Adükar+i! Se yi+hoefimbo hi+poambo-rowamuni," mehomondo. ¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühi hoafi+yupurühi yahuya, "Se ḡomo God+imbo sesi si+hou-rundeimbi ahamumbo ani+mbō si+hamundi fi ra nafuind+mondani ani+mbō asu ai tumbürüpuramboane," mehu. Ai nafi homondane ahamundi fi ranai asukai aboedi tüküme feyo.

¹⁵ Asu nindou mam+i ahamundi mbusümo ranai hoeireandani ahandi fi ranai asukai aboedi-mayowamboyo, ḡoafi+nambo hih+i+fi huhü puküna hoafi+yuh+i God+imbo aboed-ani mehu. ¹⁶ Nindou ranai hu Sisas+ndi yiri+ki+mi piyu yangurümbō hih+i+marüri. Nindou ranai ana Samariahündiyu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeiriri haya hoafi+yuh+i yahuya, "10 aboed+mayafundi. ḡa asu ḡorü 9 ra nünḡuyafunda? ¹⁸ Asu ni+mböe nindou ḡorü

sirambeahindî mamî ndanai yangîrî sünî Godimbo hîhîfarûra?” ¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo hawa hafî, nga sihafî anîhondümbofe ranaiyo aboedambo-mareanîni,” mehundo.

*Nindou Hondü ranai weindahî tükündüfimbui
(Matyu 20:23-28; 24:37-41)*

²⁰ Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nüngusümboanî God ngîniindî hîfandarandî ra tükümandîfea?” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simborî hoafiyupurühi yahuya, “God ngîniindî hîfandarandî ranai tüküfemboayo ranîmoatükunî nafuimbohünda ngîrî nîni-moatükunî tükündîfeyoanî nindou ai ahei hîmboarînambo hoeindîhindî. ²¹ Ai ngîrî randîhi hoafîndeihiya, ‘Hoeirîhi aiana ndanî,’ mbîsei asu ‘Goagu ra’ mbîsei. Nîmboe, sapo Godîndî ngîniindî ranana sihî mbusümo-ane engoro.”

²² Ranîyo asu ahambo süngurü-rundeimbîmbo hoafiyupurühi yahuya, “Süngunambo ranîmoatükunî ranai tükündîfemboe, rananîmbo se Nindou Hondündî si ra hoeifembo afîndî hohoanîmo-ndîmboemosî, nga se ngîrî hoeindündî. ²³ Rananîmbo sihîmumbo hoafîndeihiya, ‘Hoeiru, aiana goagu anüngu ra’ mbîsei asu ‘Hoeiru, aiana ndanüngu,’ mbîseimboyei, nga se yowanî anîhondümbofeihü ho kokopoanî. ²⁴ Sapo wabürüsî ranai sünü ngorü hîmboranî tüküfe haya ho ngorü hîmboranî kararamîndo, yahurai anîmbo ndîmboe Nindou Hondü ai ahandî tüküfembo sihî ra. ²⁵ Nga asübusî afîndî boatei ndemündî

mbundambo asu nindou ndani simboani animboei ranai ahambo daboadi hihirindihori mbunduhumbo-ndeiani animbo ndimboe.

²⁶ Horombo Noa nunguambe ramefeyo yahurai animbo Nindou Hondü ranai tüküfemboyuambe-amboani randifemboe. ²⁷ Sapo Noa nunguambe nindou afindi ranai sesi sahüsi, hoe simindei, nimorehuh+yafu, anaminduh+yahi raraoruh+heimbo mam+bidifiranambo sih+ Noa ai botambe mafar+fiyu-wamboyo hohoambu afindi ranai kosowohü nindou ra hifokoako-mafoareandi.

²⁸ Horombo Rot nunguambe ramefeyo yahurai animbo ndimboe. Munguambo nindou ranai sesi sahüsi hoe simindei, napo pem+yei, kak+semindimbo koar+hehi, nümbür+hifir+hi, wor+imboruh+raraomar+hündi. ²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafi ra hin+ngire haya hu simboani hai asu sarfa n+moei ranai hoe nahurai sunambeah+ndi putap+yowohü munguambo nimorehi nindowenih+ hifokoako-mafoareandüri.

³⁰ Mam+ yahurai animbo Nindou Hondü ranai weindah+ tüküfi simboani amboani randifemboe. ³¹ Rani-simboani nindou ngoafihü amaru ranai ngir+ kebuai ahandi napo worambe engoro ra ndemüdu. Asu mam+ yahuraiane nindou nümbürambe anungu ranai ngir+ ahandi wor+nambo hihir+ndüfi ngu. ³² Sapo Rot+ndi nimorehimbo tüküfemfeyo ra se hohoanimondimo. Ai hihir+ife ngoafi hoeimareanda yif+mayo. ³³ Nindou did+yei ahei yangir+ ningo ranahambo afindi hohoanimoyeih+ kiki+har+hümündi ana, awar+ndi+hoemboe. Nga nindou did+yei

ahei yangiri niŋgo ranahambo afindi hohoanimokoate-ayei ana, aboedambo-ndifemboe. ³⁴ Ro sihamumbo hoafehapuri, nindou yimbu ranai mamî fondiwami guguiyafani apafani ra God ai ŋgorumbo nderümündühi ŋgorü rande apofondiwami diŋgeirumbui. ³⁵⁻³⁶ Ni morehi yimbu ranai mbanî hirayafe ra God ai ŋgorumbo ndemündühi ŋgorü rande hinŋgideambui,” mehu. ³⁷ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai düdurüwurühi yahomoya, “Rani-moatükunî ra nahü tükümandifea?” Asu Sisas ai simborî hoafiyupurühi yahuya, “Yifinimoko yangorowohü ana, koaheimb-ane hei sahüsi arihündi,” mehu.

18

Ni morehi kai asu yibobore-randeimbi-yafe kafoefe hoafi

¹ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbiimbo didibafiferambo yiboaruko-ndimboemo yahu haya kafoefe hoafi mamî yamundife-purimbohünda hoafimayupuri. ² Sisas ai yare hoafiyuhi yahuya, “Mamî adükari ŋgoafihü nindou yibobore-randeimbi mamî ai manüŋgu. Aiana moai Godimbo yihimboyu asu nindumbo afindi hohoanimoyu randi. ³ Raniyo adükari ŋgoafi ranihü ni morehi kai niŋgo haya ho nindou yibobore-randeimbiimbo hüti hoafiyondo randühiya, ‘Wandi hürütümbi ai wambo hürütarandiri, ŋga se wambo hoafi yibobofe ra farihawandiri,’ meho.

4 Gedühi safiyu nindou yibobore-randeimbi ranai nimorehi ranahambo fehefembo moei mehu. Nga humbo süngunamboyu ai ahandi fimbo hoafiyuhiya, 'Sapo ro moai Godimbo yihimboya asu nindoumbo hohoanimoa rihandi. 5 Nga nimboe nimorehi kai ranai muṅguambo si wambo tiṅirifo sai arandimbo animbo ro ahambo fandihehe hehea ahandi papi-hoafi ra himborinda. Asu ro refekoate-ayah ana wambo sowana muṅguambo si didi ndandani wambo süngunambo garibindea-ndirimboe,' mehu.

6 Asükaiyu Adükari ai hoafiyuhi yahuya, "Se nindou yibobore-randeimbi moaruwai ranahandi hoafi ra himboriyomo. 7 Nimorehi nindowenih God ai wandanei yahundüreimbi ranai nimbiniimbi si muṅguambo Godimbo arani aranayei ra aheimbo fehefendüri-koate-mandüyo? Asu awi fehefendüri-koate ahei hoafi ra hihimboripo-mandüyo? Wani. 8 Nga ro sihamumbo rarhe hoafehapur, ai ahei papi-hoafi ra nimehünou himborinduhü yibobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudumbo nimorehi nindowenih hifi ndanihü animboei ahei anihondümbofe ra hoeimandeyo?" mehu.

Farisi nindou asu takis kaki semündü-randeimbi-yafandi kafeefe hoafi

9 Nindou bidifiri ai ahamundi fimboya aiana mbumundi hamind-anemo, nga ṅgorü nindou aiana mbumundi-yomopoani ehomo ranahambo Sisas ai kafeefe hoafi hoafimayu. 10 "Mamimbo nindou yimbu

ranai didibafifembohünda Godindi worina mahafani. Mami ai Farisihündiyu asu ngorü ai takis kaki semündü-randeimbiyu. ¹¹ Farisihündi ranai ahandipoanimo nungumbo ngusüfoambe didibafifihiya, 'God, ro sihambo hihifarihanini, roana moai nindou bidifiri rarihi arihündi süngurthe hehea dibokoriya, tikai hoafiya asu nimorehi sisihimoya rihandi. Nga roana nindou takis kaki semündü-randeimbi gogu rani nahurai-yahipoani. ¹² Ro mami wik ranambe yimbumbo sesi wehiya asu munguambo moatükuni ro asahamindihira 10 yiboborthe hehea sihambo mami bidifiri sihehe arihandi,' mehu.

¹³ Nga takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai ahandipoanimo akidou anguni safi manungu. Ai sunambe himbo-koate mbiro türe nungumbo ahandi ngusüpoahühi purükireandühi yahuya, 'God, ro moaruwai hohoanimo rihandeimb-anahi, nga se wambo hipoambo-rowandiri,' mehu. ¹⁴ Ro sihamumbo hoafehapuri, takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai worinambo nguwanai ai animbo Godindi himboahü mbumundi nindou-ndümbui, nga Farisi nindou ana wani. Sapo mami yahuraiane nindou didiyei ahei fimbo hifinambo-arihindi aheimbo God ai botindearümbui. Nga asu nindou didiyei ahei fimbo botarihindi aheimbo God ai hifinambo-ndearümbui," mehu.

*Sisas ai nimoakidiboumbo hiningirihindüra wambo sowana mbüsühüsi, mehu
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)*

15 Ranıyei nindou bıdıfırı ranai Sisasımboya ai warı nande haya dıdıbafı-mbıfindıra sei hehi nımoakıdıbou fufurıhümündındırı tükümehınd. Nga asu ahambo süngrurürundeımbı-memo ranai nindou ranaheimbo ngınındı-marındırı. 16 Nga asu Sisas ai hoafıyuhı yahuya, “Nımoakıdıbou ra aheimbo hınıngındıhindıra ndühı wambo sowana mbüsühı, nga ngırı bobohındındıra. Sapo God ngınındı hıfandarandı ra nımorı akıdıbou ndahurai aheiane,” mehu. 17 Sisas yahuya, “Se nda fıfırındındı, nindou dıdıyei God ngınındı hıfandarandı ra nımoakıdıbou sahümündı arıhündı nahurai semındıkoate-ayeı ana, ngırı keboehındı, nga wanı,” mehu.

Nindou napo afındeımbı ai Sisas-dıbo wataporımayu

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Suda-yafe bogorı nindou ranai Sisasımbo düdurırühıya, “Nindou yamundorandeımbı aboedı, ro yangırı koadürü koadürümbo nıngombo ra nını-moatükunı nünungondıhendühı mandahamındıha?” mehundowamboyu. 19 Asu Sisas ai ahambo sımborı hoafıyundowohü yahuya, “Nımboe se wambo aboedı asafa? Moai nindou dıdı ai aboedıyu, nga God yangır-anı aboedayu. 20 Sapo se ahınümbı hohoanımo ra fıfırowandı: Se yowanı nımorehı sısıhımoyo asu anamındıhoandı bırabırıyopoanı, wosıhoaforı hoafıyopoanı, nindou hıfokoefepoanı, hühmbühünıyopoanı, se yowanı ngorümbo tıkefehefe papi-hoafıyopoanı, asu se sıhafı me-apembo

ahinindafühi ahafe hoafi himborindafi,” mehu.
²¹ Nindou ranai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Ro nimori akidouyahambe peya hehea hambo hapondani ro rani ahinümbi ra süngurihe arihandi,” mehu. ²² Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafiyundowohü yahuya, “Awi mamı moatükunı se randowandı. Sıhafımayo napo ra nindou ŋgorümbo dabadürühi ranıfihındı kakaı asowandıfı ra napo-koate-yeımbı ranaheimbo dabadürı. Rananımbo se sünambe napo afındeımbı-ndamboyafı. Ranı boatei ranı-süngundo mbundambo anımbo asu wandı süngu dıdıfı,” mehu.

²³ Nga nindou ranai Sisas hoafımayu ra himboriyu haya ŋgusüfoambe nımbımayu, nımboe sapo ai napo afındeımbı wambo.
²⁴ Sisas ai horıranı mayoa hoafıyuhı yahuya, “Nindou napo afındeımbı ana God ŋgıńındı hıfandarandı ranambe kefoefembo tıŋümbane.
²⁵ Nıńıhondı mamı ahandı ndürı kamer ranai ana hoearı kakımbı nır ambenafı kefoefembo tıŋümbıyopoanı, nga nindou napo afındeımbı ai God ŋgıńındı hıfandarandı ranambe kefoefembo ana, tıŋümbane,” mehu.

²⁶ Nindou bıdıfırı ranai hoafı ra himborıyeıhehi düdurıhorühi seiya, “Asu refe ana, nindou dıdı ai yangırı koadürü koadürümbo manüŋgua?” ²⁷ Sisas ai simbori hoafıyuhıya, “Nıńı-moatükunıyo nındoumbo tıŋümbayo ra Godımbo ana tıŋümbıyopoanı,” mehu.

²⁸ Asu Pita ai hoafıyuhı yahuya, “Awi! Ro yıhoefı ŋgoafı hıńıŋgırıhu hohu sıhafı süngu masınefi,” mehundowamboyu. ²⁹⁻³⁰ Sisas

ai hoafi+yupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri, nindou düdi God nginiñdi hifandarandi ranahambohünda ahandi ngoafi, nimorehi, akohoandi, boagiri nimoakidibou hiniñgareandüri ana, hifi ndanihü God ai aheimbo afindi moatükuni dagadürumbui. Asu süngunambo aho ra yangiri koadürü koadürümbo niñgo ra ndahümündimboyei,” mehu.

Sisas ai yifiyo hefe yifihündi botifembo-mayu ranahambo asukai hoafimayu (Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

³¹ Sisas ai süngurü-rundeimbi 12 sepurimündü hiniñgireapurü haya hoafi+yupurühi yahuya, “Himboriyomo! Haponda shiri Serusaremnambo anefi ahahifi. Ranihü animbo sapo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou ai Nindou Hondü ranahambo nini-moatükuniyo tüküfembo horombo sürü papiru masihoemo ra anihondü tükündifemboe. ³² Ai ahambo ndifoyei warihündüwurimboemo. Rananimbo ahambo tikifinambondihori, türüfoefe hoafindei, asu nguri tifiñdahi raraondihümboyei. ³³ Rananimbo asu ahambo ndüfurü ndüfurüboadüwurü mbundumbo hifokoandüwurü-mboemo, nga ngimü sindo haya süngunambo asukai botiñdühimbui,” mehu. ³⁴ Nga asu ahambo süngurü-rundeimbi ai moai hoafi ra türüfoaru fifirundi. Hoafi ranahandi niniñdi ra moai ahamundi hohoanimoambe weindahifeyo. Asu ai moai Sisas nimboe hoafimayu ra akidou-amboani fifirundi.

*Sisas ai nindou h̄imboat̄har̄i moako-moakoyu-
randeimb̄i aboed̄imarir̄i
(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Sisas ai Seriko ngoaf̄ik̄im̄i huane nindou mam̄i h̄imboat̄har̄i naf̄ik̄im̄i n̄imar̄ũbo nindou heiyanī kak̄i napombo moako-moakoyu marandī. ³⁶ Ai h̄imbor̄iyuwan̄i awai nendī af̄indī ranai t̄umareandamboyu, asu nindou ranaheimbo d̄ũdureandũrũh̄i yahuya, “Nindou ra n̄in̄ih̄ũnda?” mehund̄uramboyu. ³⁷ Asu nindou ranai seiya, “Sisas Nasaret̄ih̄ũndī ranai ndanaf̄i mas̄inuamboan̄iyef̄i,” mehomondamboyu. ³⁸ Nindou h̄imboat̄har̄i ranai puk̄ũna hoaf̄i kar̄ihoeih̄ũ hoaf̄iyuh̄i yahuya, “Sisas, Defit̄indī ahuir̄i, se wambo h̄ipoambo-rowandīr̄i.”

³⁹ Asu nindou horomboyahi mas̄inei ranai nḡin̄indī hoaf̄iyahũndowoh̄ũ seiya, “Se hoaf̄i k̄ik̄irandīf̄i,” maseiamboyu. Asu nindou ranai asũkai hoaf̄i puk̄ũna kar̄ihoeih̄ũya, “Sisas Defit̄indī ahuir̄i, se wambo h̄ipoambo-rowandīr̄i,” mehuamboyu. ⁴⁰ Raniyo Sisas ai hu n̄ũngumbo nindou h̄imboat̄har̄i ranahambo ahambo sowanambo semũndũhombo hoaf̄imayu. Nindou ranai hu manũnguwa Sisas ai d̄ũdurir̄ũh̄i yahuya, ⁴¹ “Ro sihambo n̄in̄i-moatũkun̄i n̄ũngufen̄in̄imboyo se hohoan̄imoayafa?” mehindowamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nindou Adũkar̄i, ro wand̄i h̄imboarī ra asũkai aboed̄imbeyowa samboanahī.” ⁴² Sisas ai sih̄ori hoaf̄iyundowoh̄ũ yahuya, “Si haf̄i h̄imboarī ra aboed-ane. Si haf̄i an̄ihondũmbofe ran̄i s̄ũngumboyaf̄i se aboedayaf̄i,” mehu. ⁴³ Asu mam̄iharī ahand̄i h̄imboarī ranai

birimahoeyowamboyu Sisasindi süngu huhü Godimbo aboed-ani mehu. Nindou afindi ranai rani-moatükunî ra hoeirihinda mayoa ai-amboani Godimbo aboed-ani masei.

19

Sisas ai Sakiusindi worina mahu

¹ Sisas ai Seriko ngoafi mbusümo nafi hu ngasünde haya mahu. ² Huane asu nindou mamî rani ngoafihü mamaru ahandî ndürî Sakius ai napo afindeimbi, takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomondi bogoriyu. ³ Ai Sisasimbo nüngunahurai nindouyu yahuhaya hoeifimbo mehu, nga nîmorehî nindowenihi afindi burîyeimbo ahambo hoeifimbo fondi gûmarihinda asu Sakius ai bodîfo wambo ranimbo ngirî ahambo hoeindirî. ⁴ Ranîyu asu ai horombofi pipîyu hu haya nîmindî nîmoamo mahafu Sisasimbo hoeindîhinî yahuhaya. Ai fifire haya Sisasimboya nafi mamî ranînafî animbo düdü haya ngumbui yahuhaya.

⁵ Ranîyu Sisas ai ranîhü tüküfi asu nîmîwamî nîmoamo hîmboyuhü Sakiusimbo hoafiyundowohü yahuya, “Sakius, se kosîfoao, hapoana ro sîhafî worambe didî nîmandîmboyahi,” mehundo. ⁶ Ranîyu ai nîmehünou kusîfoendühi ngusüfoambe hîhîfi-hîhîfiyuhü Sisasimbo ahandî worina serümündü mahu. ⁷ Nga munguambo nindou ai Sisas Sakius dibombo mahafandi ra hoeirîhi mburîhü asu momorî hoafîyeihî seiya, “Ai ahû ranana moaruwai hohoanîmoyu-randeimbîndî worînamboani,” masei.

8 Raniyo Sakius ai nüngumbo Adükari+mbò yare hoafi+yunduwöhü yahuya, “Adükari se hìmbori+yafi, hapoana wandi+mayo munḡu moatükunì ra yìbobondi+he mbundi+ha nindou napokoate-yeimb+mbò ḡgorü bidi+fi+ri ndehamboyahi, asu nindou ḡgoründi+mayo takis kaki wosi+hoafi hoafi+ya hehea saham+indi+heimbi ana, asükai yimbuyimbumbo hìh+i+ri+ndahe ḡḡa ndahandomboyahi,” mehu. 9 Ra-mehuamboyu Sisas ai hoafi+yundowöhü yahuya, “Hapoana God ai ni+morehi nindowenihi wori ndambeah+indi aboedambo-reandürühani. Ni+mböe, nindou ranambo ai Abraham+indi amoa+ani. 10 Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awari+hehindeimbi kokoyondürì aboedambo-fendür+i+mböyü makusu,” mehu.

*Nindou 10 kakì masowandümo kafoefe hoafi
(Matyu 25:14-30)*

11 Rarihi ni+morehi nindowenihi af+indi ranai hìmbori+yeiane, asükai Sisas ai aheimbo kafoefe hoafi mamì hoafi+mayundürì. Ni+mböe sapo ai Serusarem fik+i+ni+ak+i+ni+mayuambo nindou ranai rarihi hohoani+moyeihi+ya, God ḡḡi+ni+indi hifandarandi ra ni+mehünou ani+mbò tükündi+femboe, masei. 12 Asu ai yare hoafi+yuhì yahuya, “Mami+mbò ana bogori nindou mamì aḡḡuni hifi+na ahambo adükari bogori+mböfi hini+ḡḡi+fimbohünda mahu. Bogori+mböfe mbuiyombo asükai ḡḡoafi+nambo hìh+i+ri+ife hombo hohoani+momayu. 13 ḡḡa ai hombo yahuhaya ahandi ratüpurì+yomo-rundeimbi+mbò mborai yahupura mahomondamboyo

gorinambo nafümbi kaki hoari nindou mamamimbo yimbureapurühi yahuya, 'Se kaki nda ndowandümo houmbo bidifiri kaki semindimbohündambo ratüpurindimondanti ro asukai tükündaheamboane,' mehupuri.

¹⁴ Nga asu mamani rani ngoafihündi ranai nindou ranahambo yiboarukomarihori. Raniyo ai huane nindou bidifiri koamarihhipura bogori nindou mahüfu ngoafina hoafi sowandümo hifomo hoafiyomondühi yahomoya, 'Ro moei asefi nindou ranahambo bogorimbofembo ana,' mehomo. ¹⁵ Nga asu nindou ranai adükari bogorimbofi mbura ngoafina hihirifi mahu. Ai hihirifi hünimarumbo ahandi ratüpuriyomorundeimbi ranahamumbo nimehünou hoafimayupuri ahambo sowana howani gorinambo nafümbi kaki hoari masagapuri ranifihini nungunümbi mbasowandümo yaho düdufepurimbohünda.

¹⁶ Nindou ngorü ai boatei horombofi süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, ro sihafi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari mamani raninambo bidifiri kaki semindimbo ratüpuriyambo kaki hoari 10 masahamindihini,' mehu. ¹⁷ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se aboedi ratüpurini ramarowandi ra aboedi hamindi hondü-ane, rani-moatükünini akidou ra se diboadoro hifandimarandi. Ranimboanahini asu ro sihambo ngoafi 10 se hifandimbohünda hiningaritheandi,' mehu.

¹⁸ Asukai ratüpuriyu-randeimbi ngorü ai süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, ro sihafi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari masawandi

raninambo kaki semindimbo ratupuriyambo hondahüfeimbi kaki hoari masahamindihî,' mehu. ¹⁹ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Ro sihambo hondahüfeimbi ngoafi hibadandi sa hehea hininngariheandi,' mehu.

²⁰ Asukai ngörü ai süni hoafiyuhî yahuya, 'Adükari, gorinambo nafümbi kaki hoari sihafimayo nda, ro hoearambe parthe himondihe siheheanda mengoro. ²¹ Nimboe sapo ro hoeirihenina, se nginindiyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nini-moatükunî nindou bidifiri ai sihehinda se sowandifi asu sesi amboani bidifiri nindou ai hifirihinda se sowandifi arandi ranimboanahi ro sihambo yihimboayahi,' mehu. ²² Raniyu bogori ai nindou ranahambo yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se nindou moaruwai ratupuriyafi-randeimb-anafi. Sihafi rani süngumbo animbo sihambo hihinde papi-hoafindaninimboe. Sapo se fifirowamboanafi ro nginindiya rihandeimbi nindou-anahi, asu ro bidifiri nindou ai napo sihehinda sahamindi asukai sesi hifirihinda sahamindi rihandeimb-anahi. ²³ Asu nimboe se kaki wandi benambe sihefekoate-mayafa? Sapo rananimbo ro hihirife kosihü wandi kaki ra bidifiri ranifihindi kameihî hihirihesahamindi,' mehu.

²⁴ Nga bogori nindou ranai nindou akimi burimemo ranahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, 'Se ahandi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari ra sowandümo mburumbo nindou kaki hoari 10 masemüdu ahambo dabudo,' mehu. ²⁵ Asu ai raru hoafiyimondowohü yahomoya, 'Adükari, nindou ranai ana

ndeara 10 kaki hoareimb-ani,' mehomu.
²⁶ Nga asu bogori nindou ranai hoafiyuhi yahuya, 'Ro s'hamumbo hoafayah, nindou b'idifiri napo afindeimbi aiyomo aiana asukai b'idifiri napo ndowandumboemo, nga nindou ai napo akidouyeimbi-mayei ranahei warambeahindi ana ngorufemboane. ²⁷ Nga asu wandi hurutumbi-memo, sapo wambo adukari bogorimbofembo yowan mehomu ranahamumbo nduhi sowapurindumo sifomo wandi himboarui hifokoarupuri!" mehu.
²⁸ Sisas ai kafeefe hoafi ra hoafiyu mbura asukaiyu Serusaremna mahufu.

Sisas ai adukari bogori nahurai Serusarem ngoafambe mahu

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19)

²⁹ Sisas ai Betani asu Betfage ngoafikimi tukufi Orif Wafu sei-arihundi-kimi homonduhio ahambo sungruru-rundeimbi yimbu horombo koamarihepiri. ³⁰ Asu ai yare hoafiyupirui yahuya, "Se ngoafi gebu anango rananambo ngafani. Ranuhi se dongi mam hoarifi hoeindineanda wofina himondindumo hiningindumboemo ra moai nindou didi ai-amboani horombo raniwami nimaruwani serimindi ho-randi. Asu wof fufurigene mbundina wambo sowana ndowandifani dugufani. ³¹ Asu nindou ngoru ai s'hafanimbo dudundifihya, 'Nimboe se dongi ra fufurariheneand?' mbusuwan asu se ahambo hoafindafinandowohuya, 'Adukar ai b'idifiri moatukuni refembo dongi ranambo hoafimayumbo anhoandi,' mbisafani," mehu.

³² Sisas ai koamar+hep+ra hafan+ hoeir+neanda dongi hoar+fi ranai ahafan+imbo hoaf+mayup+r+ sūngu ramefeyo. ³³ Ran+ yimbu ai dongi rana-hambo hapoadūmbo wof+ fufur+hoef+neanda ran+ afind+ ai ahafan+imbo yahuya, “Nimboe se dongi ra wof+ fufurar+heneanda?” mehu. ³⁴ Nga ai hoaf+yafandūh+ safaniya, “Adūkar+ ai b+di+fir+ moatūkun+ refembo dongi ranambo hoaf+mayuambo an+hoand+,” masafan+.

³⁵ Ran+yafan+ asu dongi ra Sisas+imbo sowana sowand+fan+ mahafan+. Asu ai ahafand+mayo war+ hoandarūmb+ ng+s+har+ hoear+ dongiwam+ nand+ne mbur+na Sisas+imbo ran+wam+ hin+ng+marūwuri. ³⁶ Ai dongiwam+ n+marū haya Serusarem ngoaf+k+im+ mahuwamboyei nindou b+di+fir+ ahei war+ hoandarūmb+ ng+s+har+ hoear+ ra naf+n+ ahambo hombohūnda kur+mar+hinda ran+wam+ mahu. ³⁷ Sisas ai Serusarem ngoaf+nambo huhū Orif H+f+ Wafu han+ naf+ tūküfeambefiyuane, nindou afind+ ahambo sūngur+hori+r+hūndeimb+ ranai h+h+fi-h+h+fi+mayei. Sapo ai muṅgu hepūn+feimb+ moatūkun+ hoeimar+hind+ ran+imbo-hūnda ai pukūna hoaf+ kar+hehindūh+ God+mbo adūkar-ani masei. ³⁸ Ai hoaf+yeih+ seiya,

“Adūkar+ bogor+ ai Adūkar+ind+ sūngu akusu
 ranahambo God ai aboed+
 aboed+imbiriramboane.

Sūnambe muṅguambo ai aboed+ amarei
 asu God n+moamo ham+ind+ hondū anūngu
 ranahambo aboed-ani mb+sei-amboane,”

Buk Song 118:26

masei.

39 Nga Farisi bidifiri nindou ranahei mbusümo burimemo ranai Sisasimbo raru hoafiyomondühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sishambo süngurihünini-rihündeimbi ranaheimbo hoafindafani animbo ai ahei hoafi kiboaakimbirihümündi-amboane!” mehomo.
 40 Nga asu Sisas ai simbori yare hoafiyupurühi yahuya, “Ro shamumbo hoafayahapuri, nindou rani hoafi ra hoafikoate-aye ana, nimoei ai-amboani puküna hoafindeimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo aran+nambomarandi

41 Sisas ai Serusarem ngoafikimi huhü ngoafi ra hoeireandühi ahambo aran+nambomarandi.
 42 Ai yare hoafiyuhi yahuya, “Serusarem, haponda ndani sihi se aboedi nimarimbo hohoanimo nimindi ra fifrimbarowa-mbonana, aboediyo. Nga hapondani ana awi rani-moatükuni ra moai se hoeirowandi. 43 Mami simboani süngunambo ana nindou sishambo hürütürunineimbi ranai hifi shafi ginirikimi wakindimondühi püpindu difomombo sishambo munguambo gündüninimboemo. 44 Rananimbo sishambo moaruwaimbo-ndüninimboemo asu se-babidi amarei ranaheimbo amboa. Asu ngiri nimoei mami amboani nimoei ngoründiwami hiningindundi. Nimboe se moai fifirowandi sapa God ai sishambo aboedambopeninimbohünda makusu ra,” mehu.

*Sisas ai Godindi worambe kaki semindimbo ratüpuri ratüpurimemonda hemafoareapuri
 (Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)*

45 Sisas ai Godindi worambe kefuai hüfu nindou kakihumbo napo shoumarundi

ra pütifoendühi hemafoareapuri. ⁴⁶ Ai yare hoafiypurihi yahuya, “Godindi Buk ai yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandi wori ranana didibafifembo wori yangirane. Nga se hümbuhüni nindou ranahei dibofembo fondimboarihindi,’ meho.” ⁴⁷ Nga munquambo si Godindi wori ranambe nindou yamundi-reandüri marandi. Asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi, bogori nindou bidifiri ai Sisasimbo nini-süngufe hifokoeffimbo nafi kokomarundi. ⁴⁸ Nga nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo afindi hohoanimo mayeambo wambo moai ahambo hifokoeffimbo nafi ra fifirundi.

20

*Sudahündi ai Sisasimboya düdi sihambo nginindi masendi yahomo düdumefundi
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Mami simboani Sisas ai Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundi-reandürihi aboedi hoafi ra bokarimarihendi. Raniyo Godimbo sihou-rundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai Sisas babidimbo wataporimbo mahafomo. ² Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se hoafiyafimuni nini nginindinamboyo rani-moatükuni raro aranda? Düdi sihambo rani nginindi ra masaganina?” mehomo. ³ Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboa sihamumbo mami moatükuni düdundaheanda asu se wambo hoafindimo. ⁴ Sapo Son ai

nindoumbo hundürümarandürî ngîñîndî ra Godîndî-mayoyo asu nindou-yafe-mayoyo?” mehu.

⁵ Ranîyomo ahamundîhoarî sîmborî hoafîndürîyomondühî yahomoya, “Sapo sîhîrî hoafîyefühîya, Son hundürüra marandî ranana Godîndî-mayoane asefî ana, ai rande hoafîndühîya, ‘Asu nîmboe se ranahambo anîhondümbofekoate-ayomoa,’ mbüsümbui.

⁶ Nga asu sîhîrî hoafîyefühîya, ‘Ranana nindou-yafe-mayoane,’ asefî ana, nindou ranai sîhefîmbo nîmoeinambo-ndîhümünîmboyei. Nîmboe sapo ai fîfîrîhorî Son ai Godîndî hoafî hoafîyu-randeimb-ani sei anîhondümborîhorühî wambo?” mehomo. ⁷ Ranîyomo Sisasîmbo raru hoafîyomondühî yahomoya, “Ro moai fîfîrîhundî Son ai ranî ngîñîndî ra nahünda semündü-hayambombai,” mehomo. ⁸ Nga Sisas ai yare hoafîyupurühî yahuya, “Ro-amboa ngîrî hoafîndahapurî düdi wambo ngîñîndî masendî ratüpurîmbohünda,” mehu.

Nindou moaruwai wain nümbürî hîfandîmarundî kafeefe hoafî

(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Sisas ai nindou ranaheimbo kafeefe hoafî mamî hoafîyundürühî yahuya, “Nindou mamî ai wain hîfîfembo nümbürîra mbura nümbürî ra nindou bodîmondî-yomondî warambe hîñîngîmareandî ranîfîhî kaki semîndîmbo ratüpurîmbohünda. Asu ai hu angunî ngorü hîfîñî gedühî manüngu. ¹⁰ Asu wain ranai hîsîmayowamboyo nindou mamî koamarîheira

nümbürambe ratüpur+memo ranahamumbo sowana bidifiri hisi nümbürambeahindi sem+nd+imbohünda mahüfu. Nga asu nindou nümbür+ ranambe ratüpur+memo ranai bubururü mburumbo nin+ ak+dou-amboan+ warambefekoate koamar+hawura mahu. ¹¹ Asükaiyu ḡgorü koamar+heira ahamumbo sowana mahüfu. Ran+yo ranahambo amboan+ ah+n+ikoate bubururü mburumbo nin+ ak+dou-amboan+ warambefendokoate koamar+hawura mahu. ¹² Asükaiyu ḡgorü koamar+heira mahüfu. Nga asükaiyomo ahambo amboan+ nümbür+ hifandi-rundeimbi ranai bubururü mburumbo moanambüh+ kiafu hüründümo pimarüwuri.

¹³ Ran+yu asu nümbür+ af+nd+ ranai hoafi+yuh+ yahuya, ‘Haponda ro nüngumand+hea? Ro wand+ n+imori+ af+nd+ hohoan+mo-yahandoweimbi ra koand+hehin+imboyah+. Awi ahand+ hoafi+ an+imbo h+imbor+nd+imboemo.’ ¹⁴ Nga asu nümbür+ hifandi-rundeimbi ranai nindou ranahand+ n+imori+ masüfuwa hoeirüwuri houmbo s+imbor+ hoafi+iyomondüh+ yahomoya, ‘Nindou ndanana nümbür+ af+ndand+ n+imor+ani. Sih+ri+ ahambo hifokoarar+hur+ an+imbo asu muḡgu-moatükun+ ra s+hef+nd+imboe,’ mehomo.

¹⁵ Ran+yo nümbür+ hifandi-rundeimbi ranai nümbürambeahindi sowaründümo moanewan+ tüküyafu homo hifokoamarüwuri. Asu nümbür+ ran+ af+nd+ ranai nindou ranahamumbo nin+nününgumandeapura? ¹⁶ Ai düd+ nümbür+ ranambeah+nd+ nindou ranahamumbo hifokoandepurüh+ wain nümbür+ ra nindou bidifirambo dagapur+mbui,” mehu. Nindou ranai hoafi ra h+imbor+yei hehimbo hoafi+yeih+ seiya, “Awi ran+moatükun+ ra tükünd+femboe,

nga ambembeyo-wamboane,” masei.

¹⁷ Nga Sisas ai aheimbo himboari pareandürühi nüngumbo düdureandürühi yahuya, “Nimboe asu Godiñdi bukambe sürü ra paru masihoemoa?

‘Nimoei worimboru-rundeimbi ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomo,

nga nimoei ra wori ranahambo ngineminidimbo weangurühididi bogori nimoeiyo.’ *Buk Song 18:22*

¹⁸ Munguambo nindou nimoei raniwami prayei ana, ai mbusümo kikiñdahimboyei, asu nimoei ranai nindowwami prayo ana, nindowmbo munguna mosihoasindiheirimboe,” mehu.

¹⁹ Raniyo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi shou-rundeimbi bogoriyomo ai raru fifirimarundi Sisas ai kafoefe hoafi hoafimayu ra ahamumboyo. Ranimboemo mamani rani-simboani ai botife Sisasimbo kikihiminidimbo hohoanimomemo, nga nimorehi nindowenihi ranaheimboya yihoeimbo nününgumandhimuni yahomo houmbo yihimbomemo.

Ai Sisarimbo takis kaki mandahündoyo asu wanimandiyo

(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi shou-rundeimbiyomo ai Sisasimbo hifandurühi nindou bidifiri koamarihoupura tikaruhoumbo ahandi hoafi himborimbo nouyafu mahifomo. Nindou ranai ana tikaru hou ngorü süngufih ahandi hoafi

himboryowohü moaruwai hoafimayu yaho hefe gafman bogorindi warihü hinjngifyuwani papi-hoafi-mbüruramboane, yahomomboemo. ²¹ Tirifoefe hoafombo mahifomo ranai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, fifirihumboanefi hoafi se hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana anihond-ane. Seana nindou ranai adükari ndüreimbimbayeiyu asu ndürikoate-mbayeiyu ra moai hohoanimoyafi, nga seana anihondümbofe hohoanimo Godindi-mayo ranane yamundo arandi. ²² Se yihoeimbo hoafiyafi, ro Sisarimbo takis kaki ra mandahundoyo asu wanimandiyu?” mehomo.

²³⁻²⁴ Sisas ai fifireandi ranana ahambo tikarhoumbo woshihoafori-rurühiyomo asu simbori hoafiyuhi yahuya, “Wambo kaki mami nafuiyomo. Sisasi asu ndüri kakifihü apenijgo ra dadea?” mehuamboemo. Yahomoya, “Sisarind-ane,” mehomondamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Sisarindi moatükunayo ana, se Sisarimbo dabudo. Asu Godindi moatükunayo ana ra se Godimbo dabudo,” mehu. ²⁶ Raniyo Sisas ai nimorehi nindowenihü babidimbo nüngumbo wataporimbo-randambe moai woshihoaforiyumbo hohoanimoyomo. Raniyomo ahamundi düdufe hoafi ranahambo simbori hoafiyu maranda hepünafundühi hoafi kikiründümo houmbo manijgomo.

Sadyusi ai yifihündi botife ranahambo düdumefundü
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Sadyusihündi b'idifiri ai raru ho-
hoan+moyomondüh+ya, nindou yifihündi ngiri
asukai botindahindi yahomo-rundeimbi ai
Sisas sowana mahifomo. 28 Ai Sisasimbo
düduyafundüh yahomoya, "Nindou yamundo-
randeimbi, Moses ai sihefimbo hoafi mam+ sürü
papi+ra masihendi sapo nindou mam+ nimorehi
semündü mbura asu n+mori+koate yifayu ana,
ahandi akidi ranai nimorehi ra asukai semündü
haya n+mori wakindamindoani n+mori ranai
amongoandi n+mori noumbiyuwamboane.
29-30 Mamimbo apodoho mam+ 7 maningomo.
Amongo hondü ai nimorehi semündü
haya n+mori+koate yifiyuane, asukai akidi
mbusümonindi ai amongoandi kai ra semündü
haya yifiyuane. 31 Asukai akidi ngorü ai-
amboani amongoandi kai ra masemündu.
Apodoho mam+ 7 ranai munguambo nimorehi ra
semindeimbi yangririmemo, nga ai n+mori+koate
yifisafimemo. 32 Asu sünguna nimorehi ranai-
amboani yifimayo. 33 Munguambo apodoho
mam+ 7 ranai nimorehi ra masowandümo.
Süngunambo nindou yifihündi botifeambe
nimorehi ra dad+ nimorehi-manda?" mehomu.

34 Raniyu Sisas ai ahamumbo yare
hoafiyipurüh yahuya, "Hifi ndanühane
nindowenih+ ai nimorehüh+yafu asu nimorehi ai
anamindüh+yahi arihündi. 35 Nga nimorehi
nindowenih+ yifihündi asukai yangiri
botayahindi ana, ngiri nimorehüh+indafu asu
anamindüh+indahi rarandihündi. 36 Rani-
simboani ana ai sunambeahindi nendi
nahurai-wambo ngiri yifindei. Sapo God ai

yifihündi botirearü hayambo wambo ai ahandi nimor-anei. ³⁷ Sapo Moses amboani nindou yifiyeimbi botindahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai nimi akidou hai tikirimarandi ranahambo sürü papirandühiya, 'Adükari God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.' ³⁸ Ranimboane asu God ranana yifiyeimbeyei Godiyupoani, nga yangiri aniboadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürümbo yangiri nüngumboani," mehu.

³⁹ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi shafi hoafi ra aboed-ane," mehomo. ⁴⁰ Raniyomo nindou ranai asukai ngörü moatükunimbo Sisasimbo düdufembo yihimbomemo.

Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoariri ranahambo düdumefiyu

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Ranio Sisas ai nindou ranaheimbo düdureirühi yahuya, "Asu nimboe nindou ai hoafiyehiya, 'Krais nindou God ai nindoumbo aboedambo-fembo kamafoariri ra Defitindi ahuirani,' aseia? ⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandihoari Herü Buk ranambe yare hoafiyuhiya,

'Adükari ai wandi Adükariimbo hoafiyundowohü yahuya,

'Se wandi warihondani bogorimbondafo nimandifi ngafimbo

ro shambo hürütümbi ra shafi hoarehi hiningi-ndiheapurimboane,' *Buk Song 10:1*

mehu. ⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükari yahu marandi, asu Kraisi ai nüngunde ahandi ahurimanda?” mehu.

*Sisas ai ahinümbi hohoanimo
fifirundeimbimbo papihofimarapuri*

(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵⁻⁴⁶ Nindou afindi ranai hihimboriyeiane, Sisas ai ahambo süngurü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, “Se ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbimbo hibadumbo. Ai hoandari hoeari güdife hefe hoahoango wakifeyoani nindou ai ahamumbo hihifiyopuri asu maketambe ahamumbo ahiniyopuriramboanemo hohoanimoemo. Aiana Sudayafe rotu worambe fondi wagabe raniwami nimetri asu sesi sesambe sia semindi nindife hefe wagabe nimiramboanemo hohoanimoemo. ⁴⁷ Nga aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo woshihoafori-yondürühi ahei wori ahamumboru marundi. Asu ai aboedanemo mbiseiya yahomo houmbo Godimbo didibafiyomondühi ra hoandari hamindi didibafiyomo arundi. Nga süngunambo nindou ranaheimbo yibobofendürimbo simboani ana tiriifo afindi safi ndowandumboemo,” mehu.

21

*Nimorehi kai napo-koate ai Godimbohünda
kaki masihendi*
(Mak 12:41-44)

¹ Sisas ai nimirü himboapoyuane, nindou napo afindeimbi ranai hei Godindi wori ranahandi hipirambe kaki mafoarindi.

² Raniyo asu nimorehi kai napo-koate ranai hamburi kaki yimbu hipiri ranambe mafoareanda hoeimareandi. ³ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sïhamumbo anihondümboanahï nda hoafayahapuri, nimorehi kai napo-koate masihendi ranai nindou napo afindeimbi masihendi ranahambo ngasünde-amboane. ⁴ Nindou napo afindeimbi masihendi ranana akidouyo masihendi, nga ahei adükari ana mbeñgorinduri. Nga nimorehi kai ndanana akidou meñgoro ra masihendi,” mehu.

*Sisas ai Godindi wori biri-boemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Sisasimbo sünggurü-rundeimbi bidifiri ranai Godindi wori ranahambo nimoie aboedinamboyo asu Godimbo saimbo moatükuninambo yihururu marundi ranahambo wataporimbomarundi. Nga asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, ⁶ “Ro sïhamumbo hoafayahapuri, ndani moatükuni hoeiarundi nda mamï simboani ngiri nimoie mamamboani ngoründiwami nango, nga ai hifitireboai pütapindimboe,” mehu.

*Sisas ai tihirifo afindi tükündifemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, rani-moatükuni ra nüngu-simboani tükümandifea? Nini boatei tükümandife rani-moatükuni tüküfemboayo ranahambo nafuimboa?” mehomo. ⁸ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hïbadumbo, nga

nindou ai mamî sîmboanî sîhamumbo tikai hoafîndîmboemo. Nindou afîndî ai ngomo wandî ndürî dükandundühi anîmboya, ‘Ro rananahî nda,’ asu ‘Ndearambo ranî-moatükunî ra tüküfemboane,’ mbîsîmboemo, nga se yowanî ahamundî süngufepoanî. ⁹ Asu se ngorü hîfîhündî nindou yifiaremo hoafî, asu ngorü ngoafîhündî yifiaremo hoafî ra hîmborîndeihi yîhîmbondeimboyei. Nga sapo ranî-moatükunî boatei tükündîfemboe, nga bîdîfîranambo si ana ngîrî nîmai tükündîfeyo,” mehu.

¹⁰ Ranîyo aheimbo hoafîyundürühi yahuya, “Ngorü hîfîhündî ai ngorü hîfîhündî babîdîmbo yifiarîndîmboemo asu ngorü adükarî bogorîndî nendî ai ngorü adükarî bogorîndî nendî babîdîmbo yifiarîndîmboe. ¹¹ Hîfîhe afîndî hamîndî tükündîfehü asu ngorügoanîni sesîkoate-ndeihi wembombondei asu anğünîhaindei raraondîhümboyei. Asu sünambe ranî-poanîmbo yîhîmboeimbî moatükunî bîdîfîranambo si tüküfemboayo ra nafuimbohünda tükündîfeyoanî se yîhîmbondeimboyei. ¹² Nga ranî-moatükunî ranai tüküfekoate-yoambe anîmbo se wambo anîhondümbo-arîhindîrî ranîmbo-hünda nindou ai sîheimbo kîkîhîndümondürî houmbo moaruwaimbo-ndundürîmboemo. Rananîmbo rotu worambe papî-hoafîndundürî mbundümbo karabusî-ndundürîmboemo. Asu ndowandümondürî ngomo adükarî bogorî asu gafmanî-yomondî hîmboahü papî-hoafîndundürîmboemo. ¹³ Refeambe anîmbo sîheimbo aboedî hoafî ra wataporîmbo-yombo

nafi yagodimboe. ¹⁴ Ranimboane se afindi hohoanimondeihiya, ro nini hoafi hoafimandefi mbiseimboyei. ¹⁵ Nimboe sapo ro wandihoari animbo sihei hohoanimoambe horindiheandühi ndorihoeimbifi firiife ndahandüranise hoafayeira nindou ngörü ai-amboani ngiri gogonimbondihendühi moaruwaimbondeandi. ¹⁶ Siheimbo sihei boagiri, amongo-mami, akohoandi, rehimami, mamisiri, ngunindi rananimbo hürütümbi nindouyei warihündihindürimboyei. Rananimbo seam-beahindi bidifiri ana hifokoandündürimboemo. ¹⁷ Munguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbondihindürimboyei, sapo se wambo anihondumbo-arihindiri ranimböhünda. ¹⁸⁻¹⁹ Nga sihei mbirinanji mamira ngirifindihoiyo. Se nginindi aniboadei animbo se yangiri ni ngombo hondü ndahümündimboyei. Rananimbo sihamundi fimbo fandihapurimboe sihamundi yangiri ni ngo ranahambo,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo moaruwaimbondifemboe mehu

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Sisas yahuya, “Se hoeirihindani ami ai sinimo Serusarem ngoafi ra worari wakarundi ana, se firihindihindi Serusarem ai ndeara moaruwaimbo akimane. ²¹ Rananimbo nindou didiyei Sudia ngoafihü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafihü amarei se ngoafi ra hiningindihih hehi ngörüni ngei, asu ngörü hifihü animboei se yowani Serusarem ngoafinambo hopoani. ²² Rani-simboani animbo God ai

tijirifo masahündürî ranaheimbo simborî moaruwaimbo-ndearümbui, rananimbo muŋgu-moatükunî Bukambe hoafîmayo ra anihondü tükündîfemboe. ²³ Rani-simboanî ana nîmorehî warandühumbî asu nîmorî kehureimbî ana hipoanîhimboembou-anei. Sapo rani-simboanî animbo hîfî ndanîhü nîmborî afîndî tükündîfehü asu Godîndî moaruwaimbofe ra nîmorehî nindowenihi ranaheiwamî pîndîmboe. ²⁴ Rananimbo hari nendî ai didîmo nindow bîdîfîrambo hîfokoakondündürühî asu bîdîfîrambo karabus nindowambo-ndündürî muŋguambo hîfîna ndowandoümondürî ŋgomboemo. Rananimbo ahei ndîfo ranai Serusarem ŋgoafî ra pühîndei nîmandî ŋgeimbo God ai aheimbo hîfandîmbo hoafîmayo süŋgu tükündîfemboe,” mehu.

*Nindow Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ Sisas ai hoafîyuhî yahuya, “Rani-simboanî ana rani-poanimbo wosîhoaforî moatükunî hüfîhamîndî, amoamo asu mupui ranîfihî tükündîfemboe. Asu hîfînî sirîwara ranai afîndî-afîndîndowohü mbundo pîndo ndandanî nindow ai afîndî hohoanîmondeihî yîhîmbondeimboyei. ²⁶ Nindow afîndî ranai hîfî ndanîhü nîni-moatükunîyo tüküfemboayo ranahambo hîmbondeihî yîhîmbombo hîmboarî wuwurîndearümböe. Nîmboe sapo muŋguambo ŋgînîndî moatükunî sünambe ranai-amboanî fîfîmîndîmboemböhünda. ²⁷ Rananimbo nindow ai hoeindîhoranî Nindow Hondü ranai mburîŋgai wamî nîmandü haya ahandî hîmboamupuimbo-randeimbî ŋgînîndî ranî

kapeihü kudümbui. ²⁸ Rani-moatükunî ranai hapoadümbö tüküfembo mbisi haya tükündifeyoanî botîndahi nîmboeimbo mbîro botîndîhîndî sapo God ai sîheimbo aboedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yangîrane,” mehu.

*Süfuri nîmîndî ranahambo se türîboadîhîndî
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Sisas ai kafeefe hoafi mamî hoafiyupurühî yahuya, “Se süfuri nîmînd-ane asu amurî nîmî ranamboanî hoeindundî. ³⁰ Sapo se hoeirundanî nîmî ranai hoaihoai sîmborî bokarî arandî ana, se fîfirîndundî ai ndeara hoembo yahomboane. ³¹ Mamî yahuraiane sapo se hoeindundanî ranî-moatükunî tükefeyo ra se fîfirîndundî God ngînîndî hîfandarandî ra ndeara tüküfembo yangîr-ane. ³² Ro sîhamumbo anîhondümböanahî hoafayahapurî, nga se fîfirîndundî nîndou hapondanî anîmboei ranai yîfîkoate-yeiambe anîmbo ranî-moatükunî ra tükündîfemboe. ³³ Hîfî sünü ana awarîndîhoemboe, nga wandî hoafi ana ngîrî awarîndîhoeyo,” mehu.

Sisasîmbo süngrurü-rundeimbi ai hîbadümbö

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Se hîbadümbö! Se munquambo sesesîndîmo asu bia ndîmîndîmo houmbo mamîkarî hohoanîmondîmo asu findî moatükunî ranîmbo afîndî hohoanîmondîmo ndümböemo. Ranî-moatükunî ranai sîhamumbo andürambe nînîhondî pîrayo nou yahurai anîmbo randeapurîmboe. ³⁶ Se munquambo si hîbadü nîngomombo Godîmbo dîdîbafîndafu ndundî. Tîngîrîfo tükefeyo ra ngînîndî nîngo

hombohünda asu Nindou Hondündi hımboarühi tüküfembohünda ranımbo didibafındafundi,” mehu. ³⁷ Sisas ai muᅅguambo si Godındi wori ranambe nindou yamundeandüri hu asu nimbokoani hafu Orif Hifi Wafuambe apu marandı. ³⁸ Asu nindou ranai şiambe hondü Sisasındi hoafi hımborımbohünda Godındi worına hei marıhündi.

22

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasımbo hıfokoeffimbo hoafi fifirımarundi
(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53)

¹ Bret yisıkoate seseımbo si Pasofa sei-arıhündi ranai tüküfembo yangrımayo. ² Ranıyo Godımbo sesi sıhou-rundeimbı bogoriyomo asu ahınümbı hohoanımo fifirundeimbıyomo ai nımorehi nindowenihımbo yihımboyomondühi Sisasımbo hıfokoeffimbo nafı kokomarundi. ³ Ranıyo Sudas Iskariot Sisasımbo süngrurü-rundeimbındambo mamı ahandı fiambe Satan ai mafarıfiyu. ⁴ Ranıyo Sudas ai Godımbo sesi sıhou-rundeimbı asu prisman bıdıfirı Godındi wori hıfandımarundi ahamumbo sowanambo ai nününgundiri Sisasımbo ahamundi warıhümandiri ranımbo fifirıfembohünda mahu. ⁵ Ranıyomo asu nindou ranai hıhıfi-hıhıfiyomondühi Sudasımbo kakı masabudo. ⁶ Ai hohoanımo mamı-süᅅguru mburumbo hıfanda humbo nindou afındı ranai Sisasdıbo nımarıkoate-yei-ambe ahamundi warıhüfimbo yahu hayamboyu.

*Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi
sesesi si ra nimarimombo masiwasümo
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)*

⁷ Bret yisi-koate sesimbo si God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri ra tüküfeyoambe animbo sipsip nimir ra hifokoefemboane. ⁸ Sisas ai Pita weimbo Sonimbo hoafiyupirühi yahuya, “Ngafani sesi sihefimbo sindindineamuni adükari si ranihü sesesimbohünda,” mehupiri. ⁹ Asu simbori düdurinerühi safaniya, “Nahanihümboyafi yihohimbo sesi ra sindifembo hoafayafimuni rana?” masafani. ¹⁰ Asu simbori hoafiyupirühi yahuya, “Ngoafi adükari ranihü ngafandühi nindou mamai ai hoe hipirambe fuindamündü haya nguan hoeindinerimboyafani. Nga ahambo animbo süngundiniri nini worambeahiyo karefuendi ra. ¹¹ Rananimbo wori aharambüri ranahambo hoafindafinandowohüya, ‘Yamunde-randeimbi ai sihambo hoafiyuhi yahuya, ‘Ro wambo süngurundi-rundeimbi babidi wori nahanambe sesesimandefi God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri si ra?’ mehuamboane,’ mbisafani. ¹² Asu ai sihafanimbo sesi napo kurife nimir sesimbo fondi afindi buriyoweimbi nimoamonindi wori nafuindüpürimbui. Se ranihü sesi napo sindindineandi,” mehu. ¹³ Rani-yafani Pita weimbo Son ai hafani hoeiri-neandane asu munguambo moatükun ra Sisas hoafimayu süngu tükümfeyo. Rani-yafani asu ranihü sesi ra sindimarinandi.

Adükarindî sesî Sisas ahandîhoarî süngrurü-rundeimbimbo masagapurî

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Sesî sesimbo yahomo houmbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbî babidimbo sesî fondühî mamarimo. ¹⁵ Ai ahamumbo hoafiyupurühî yahuya, “Ro afindî hamindî yifirayahî se-babidi sesesimbo God ai Israerimbo aboedambo-mareandürî si, nga asu süngunambo ana ro asübusî afindî ndahamindimboyahî. ¹⁶ Ro asükai ngîrî sesî ndahurai dagadîhî, nga ngombo ranî-moatükunî ra God hifandarandî ranambe tükündifemboe,” mehu.

¹⁷ Ranîyu Sisas ai kap hoe semündü Godimbo hîhîfirürî mbura yahuya, “Kap hoe nda sowandümo houmbo sîhamundîhoarî simindimo. ¹⁸ Asu ro wain boboe ra asükai simindikoate ngambo God nginindî hifandarandî ra tükündifemboe,” mehu. ¹⁹ Asu asükaiyu bret semündü Godimbo hîhîfirürî mbura hîfitîre ahambo süngrurü-rundeimbimbo yimbureapurühî yahuya, “Nda wandî saf-ane asahapurî. Nga se wambo hohoanîmomböhünda randu ndundî,” mehu.

²⁰ Mare yahurai sesî sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafiyuhî yahuya, “Kap nda wandî horî sîhamumböhündambo karefoendî rananimbo simborî hoafi femindî asîhefeyo ra nginindamindimboe. ²¹ Sîhamundî mbusümo nindou mamî ai wambo hürütümbî nindou-yafe warîhündeandîrimbui. Nga ahandî watîngari ra wandî dibore sesî nandife fondiwamî anango. ²² Nîne-moatükunî

God ai Nindou Hondü ahambo refimbo hohoan+momayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondümbö hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hiipoan+mbembou-ani,” mehu. ²³ Ran+yomo asu süngrurü-rundeimbi ai ahamundihoari ran+moatükun+ ra didi ramande yahomo houmbo simbor+ndüwur+memo.

Süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoafi+nambo simbor+ simbor+memo

²⁴ Sisas+imbo süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbor+ hoafi+yomondühi mamar+mo. ²⁵ Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Ndifoyei adükari bogori ai ana ndüreimbi+yomo houmboanemo asu n+morehi nindowenih+ ra hifand+rundüri arundi. Nga nindou ranaheimbo hifand+rundüri arundi ranahamumbo aboedi far+hou-rundeimb-anemo sei ar+hündi. ²⁶ Se yahurai randafumboemo, nga adükari ham+ndayu sihamundi mbusümo ra ai hoarifi nindou nahurai-mbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpur+yu-randeimbi ai fehefembo ratüpur+yu-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane. ²⁷ Düdi adükari ham+ndayua? Sesesi fondühi amaruyu asu sesi yimbuareand+yu? Se raru hohoan+moyomondühi+ya sesesi fondühi amaruyu ai adükari ham+ndayu. Nga roana sihamundi mbusümo fehefembo ratüpur+ ratüpur+ya ri+handeimbi nahurai-anah+. ²⁸ Se wambo ti+ri+fo tüküme+feyo ra moai hi+n+ng+rund+ri. ²⁹ Ro sihamumbo hifand+imbo ng+n+ndi asahapuri wandi Ape wambo hifand+imbo ng+n+ndi masend+ri nou.

30 Se ro ŋgɪnɪndɪ hɪfandarɪhandɪ ranambe wandɪ sesɪ fondɪwamɪ sesɪ dowadũmo hoe ndɪmɪndɪmondũboemo. Asu se bogorɪndɪ nɪmarɪ fondɪwamɪ nɪmandũmombo Isɪraeri-yafe sɪrɪ 12 ra hɪbadũboemo,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadɪ hɪhɪrɪndeandɪrɪmbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)

31 “Saimon, Saimon, Satan ai sɪhafɪ anɪhondũbofe ra refe hoeifembo hoafɪyumboani sapo nɪmorehɪ mbanɪ hɪrɪyeihɪ badinɪ pirɪhindũhɪ safɪ hɪnɪŋgarɪhindɪ nou.

32 Nga ro Godɪmbo dɪdɪbafɪmeheandɪ sɪhafɪ anɪhondũbofe ra hɪnɪŋgɪndowamboyaɪ sahehea. Rananɪmbo se asũkai hɪhɪrɪndafo wambo sowanambo dɪdɪfɪhũmbo apodoho-apodohoyomondeimbɪ ranahamumbo fandɪhawapura ŋgɪnɪndɪmbeyomondamboane,” mehu.

33 Nga Pita ai Sisasɪmbo hoafɪyunduwohũ yahuya, “Adũkarɪ, ro ndearambo nafɪrɪhamɪndɪmboanahɪ se-dɪbo karabusambe hombo asu yɪfɪmbo amboanɪ,” mehu.

34 Sisas ai hoafɪyuhɪ yahuya, “Pita, hapo nɪmbɪkoanɪ kakaro ai hoafɪkoate-yuambe anɪmbo se wamboya ŋgɪmɪmbo moai fɪfɪrɪhinɪ mbɪsafɪndɪrɪmboyaɪ,” mehundo.

Sisas ai ahambo sũngrurũ-rundeimbɪmbo kakɪ sandɪfe arũ pisao yihɪmɪndɪ asu napo arũ ra mbɪsɪwandũmu-ndamboane mehu

35 Sisas ai ahambo sũngrurũ-rundeimbɪ ranahamumbo hoafɪyupurũhɪ yahuya, “Horombo ro sɪhamumbo koarɪheheapurũhɪ sahiya, ‘Se kakɪ sandɪferambo arũyo

asu napo sandiferambo arüyo, asu su yirambe kikifoefemboane semindipoani' masahi rani-simboani se bidifiri moatükuni mbonimborundümondai?" Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Wani," mehom. ³⁶ Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Haponda nindou düdi se kaki sandiferambo arü, düdi se pisao yihimindi hamindi ra semindikoate-ayu ana, ahandi ngisihari hoeari ra nindou ngorumbo sagadowohumbo asu rani fihindi kaki ndemündü haya pemimbiyu-wamboane. ³⁷ Godindi bukambe hoafiyowohü yahoya, 'Ahambo moaruwai hohoanimoyu-randeimbi nindou nahurai randihorimboyei,' meho ranana wamboyo, nga ranane hapondanambe tükefeyo," mehu. ³⁸ Ahandi süngrurü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari! Hoeiro, pisao yihimindi hamindi yimbu nda," mehom. Ai hoafiyupurühi yahupuriya, "Ra ndearane," mehupuri.

*Sisas ai Orif Wafuambe Godimbo didibafimayu
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Sisas ai adükari ngoafi ra hiningire hayambo Orif Wafuana mahafu sapo munguambo si refi marandi nou. Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai ahandi süngu mahafomo. ⁴⁰ Ai hafomo nimarimboyohü tüküfih hoafiyupurühi yahupuriya, "Nini-moatükuni sihamumbo rande hoeindeapurimboe ranimbo-hünda se Godimbo didibafindafundani, sihamumbo nginindi mbisagapur-amboane," mehupuri. ⁴¹ Sapo nimoei pifeyoani ho pirayo rani

sɪmogodühɪ safɪ Sisas ai hu yiri yimbu pusire nɪmarũmbo Godimbo didibafimefiyu. ⁴² “Ape, se yifirayafi ana, wambo asubũmbi moatũkuni tũkũfemboayo ra raguanambo-ndowandi. Nga se nɪne yifirayafi rani sũngundowandi, nga ro yifirayahɪ rani sũngufepoani,” mehu. ⁴³ Raniyo asu sũnambeahɪndi nendi ai ahambo ngɪnemũndũmbohũnda tũkũmefiyu. ⁴⁴ Sisas ai asubusi afɪndi hamɪndi semɪndimboayu ranahambo hamɪndi tũtũngɪrihoei hayambo Godimbo didibafimayu hoango. Raniyo asu ahandi yikunimihoe ranai hori nahurai pimendo hoango.

⁴⁵ Sisas ai Godimbo didibafiyu moendire hayambo ahambo sũngururũ-rundeimbimbo sowana huane asu mapomo sapo afɪndi hohoanɪmoyomondũhi wambo. ⁴⁶ Sisas ai hoafiyupurũhi yahuya, “Nimboe se hapoana apusayomoa? Nga botiyafu Godimbo didibafɪndafundi nini-moatũkuni rande hoeindeapuranɪ ngɪnepurimɪndimbohũnda,” mehu.

Sisasimbo mbumarũndũmo

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)

⁴⁷ Sisas ai wataporiyuhũ nũnguambe awai nendi afɪndi ranai masifo. Sapo Sudas Sisasimbo sũngrurũ-rundeimbi ambeahɪndi-mayu ranai sepurimũndũ haya mahafomo. Raniyu asu Sudas ai Sisasimbo wakikihimbohũnda ahandi fikimi mahu. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyundũhi yahuya, “Sudas, se wakikihimbo asafi ra Nindou Hondũmbo hũrũtũmbi nindou-yafe

warihüfimbo safomboyafi?” mehu. ⁴⁹ Sisasiimbo süngrurü-rundeimbi ai hoeirundane ahambo kikihimindimbo yangrimemondamboemo hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, ro yihoe fi pisao yihimindi safi ranambo hitihupirimbo?” mehomo. ⁵⁰ Raniyo asu aihündi mamai ai pisao ndarihendühindamboyu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori hondündi ratüpuriyu-randeimbimbo warihondü himbohoeari mafoafoareando. ⁵¹ Sisai hoafiyuhi yahuya, “Yowan! Ndahurai refepoani!” mehu. Raniyo ahandi himbohoeari ra wari pamareanda asukai koadürü koadürümefeyo.

⁵² Nindou sapo Sisasiimbo kikihimindimbo masifomo ra Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo, Godindi wori hifandiru-rundeimbi prisman bogoriyomo asu Suda-yafe bobaogori raniyomo. Sisai hoafiyupurühi yahuya, “Se pisao yihimindi asu nimihari fufuründümo masifomo ra hühühüni nindoumbo kikihemündimbo nahuraiyomo. ⁵³ Ro sebabidimbo munquambo si Godindi worambe nimari marihandi ra moai ranihü kikihiründümondiri. Nga haponda sihamundi siane nimboe nimbai ai adükari tüküfihisi simbo ngasündeamboane,” mehu.

*Pita ai Sisasiimboya, Ro moai fifirihin mehu
(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72;
Son 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Sisasiimbo kikihiründümo houmbo Godimbo sesi sihai-randeimbi bogori hondü ahandi worinambo sowaründümo mahifomo. Raniyo asu Pita ai süngumarapuri hüfu. ⁵⁵ Asu ai hai wori

gabusümo püpiru houmbo mamarimondamboyu ranihü ai-babidimbo mamarimo.

⁵⁶ Nimorehi mamı ratüpurıyo-randeimbı ai hai sihi himboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndorerı türüfoarerı mbura hoafıyowohü yahoya, “Nindou ndanana sapo Sisas-dıbo hu marandani,” meho. ⁵⁷ Pita ai hoafıyuhı yahuya, “Nimorehi se hoafayafı ranana moai akıdou-amboanı ro fıfırıhını,” mehu.

⁵⁸ Asu ranı wangabeahı safı nindou ngorü ai hoeiriri hayambo hoafıyundühi yahuya, “Ngorü ana sapo seanafısi.” Nga Pita ai hoafıyuhı yahuya, “Wandafı, roana wananahı ana,” mehu. ⁵⁹ Ran-ahandambohündı gedühi safı homboyoane asükai nindou ngorü ai hüti hoafımarüri, “Sapo nindou ndanana Sisas-dıborıhindani nımboe ai-amboanı Garirihündanı.” ⁶⁰ Asu Pita ai hoafıyuhıya, “Wandafı, roana moai fıfırıheandı se wataporımbo-arandı ranahambo!” mehu. Ranıyo asu hoafıyuambe kakaro ai hoafımayu. ⁶¹ Ranıyo asu Adükarı ai hıhırıfı Pitambo türümafoariri. Asu Pita ai hohoanımomayu Adükarı ai hoafımeindo ranahambo. Hapo nımbokoanı kakaro ai hoafıkoate-yuambe anımbı se nğımımbı wambo moai fıfırıhını mbısafındırımboyaı. ⁶² Ranıyu asu Pita ai weındanı tüküfi hu afındı hamındı aranımayu.

Nindou ai Sisasımbo tırıfoefe hoafıyomondühi harımemondo

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Nindou Sisasımbo hıfandımarurı ranai tırıfoefe hoafıyomondühi bubumarurı. ⁶⁴ Ai

ahandi himboari hoarinambo gabudifoarüwuri houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se Godindi hoafi hoafiyafi-randeimbayafi ana, hoafiyafimuni düdi sihambo harimayunini rana!” mehomo. ⁶⁵ Ai Sisasimbo moaruwai hoafiyomondo marundi.

Sisas ai kansri-yomondi himboarühi tüküfi hoafi didiboandomareandi

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)

⁶⁶ Simayowambo hifandi-rundeimbi ai mafandundi. Asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo ai-amboa ai-babidi fandu mburumbo Sisasimbo sowarindümo ahamundi bogori hondü kot raninambo mahifomo. ⁶⁷ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se Kraisi-ayafi ana, hoafindafimuni,” mehomo. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro hoafehapuri amboani ngiri se wambo anihondümbondundiri. ⁶⁸ Asu simbori sihamumbo ro düdueheapuri amboani ngiri hoafindimondiri. ⁶⁹ Haponda ndanihü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Nginindeimbi ahandi warihondü warihü nimandümbui,” mehu.

⁷⁰ Ai munquambo hoafiyomondühi yahomoya, “Ranayo ana, se Godindi nimoriyafi?” Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundihoari hoafayomo rasi, nga rananahi,” mehu. ⁷¹ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Refe ana, nimboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi himboambenambo

hoafi+mayuambo
mehomo.

himbori+yefi-mboanefisi,”

23

Pairat+imbo sowana Sisas sowaründümo mahifomo

(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38)

¹ Munguambo rani boboagori-memo ranai Sisas+imbo sowaründümo Pairat sowanambo mahifomo. ² Ai ahambo papi-hoafir+rurühi yahomoya, “Nindou nda sihefi nendambo hohoanimo mamikar+marandüra kiki+h+mar+hur+m+ndefi. Ai hoafiyuhi yahuya, ‘Yowan+ Sisar+imbo kaki saimbopoani,’ yahu asu ahandi fimboya, ‘Krais, adükar+ bogor-anahi,’ mehu,” mehomo.

³ Pairat ai Sisas+imbo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yafe adükar+ bogori+yafi?” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Sihaf+hoari hoafayafisi,” mehu.

⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori+yomo asu awai nendi afindi menjoro ranaheimbo hoafiyuhi yahundüriya, “Ro nindou nda moai nini-moatükuni moaruwai rareanda hoafi himbori+yahi,” mehu. ⁵ Ai asükaiyei puküna hoafiyehi seiya, “Sisas ai hoahoangu wakireandühi nindou yamundi-reandühi hohoanimo botimareandüri. Ai Gariri hifi+hü piyu haya sünümbö Sudia hifi+hü tüküme fiyu,” masei.

Pairat ai Sisas+imbo Herot sowana koamar+heirü

⁶ Pairat ai hoafi ra hĩmboriyu haya dũdũfihĩ yahuya, “Garirihũndiyu nindou nda?” mehu.

⁷ Herot ai mamĩ profens hĩfĩ ra hĩfandĩmarandĩ ranĩ hoarehĩyu Sisas ai manũngu. Ranĩmboyu asu Pairat ai Sisasĩmbo Herot sowana koamarĩheirambo mahu sapo Herot ai ranĩsĩmboani Serusaremĩhũ mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisas hoeirirani mayowambo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmayu, nĩmboe sapo ai moani hoafi yangĩrĩ hĩmboriyu hayambo asu hoeindĩhinĩ mehu. Ai sapo yare hohoanĩmoyuhũ Sisas ai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ randeanda hoeindĩhea yahuhayambo.

⁹ Herot ai Sisasĩmbo dũdũdũmarũrĩ, ŋga asu moai akĩdou-amboani nĩnĩ hoafi hoafiyu, ŋga wani.

¹⁰ Godĩmbo sesi sĩhou-rundeimbĩ bogori asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩ akĩmĩ manĩŋgomo ranai tĩkaruhombo Sisasĩmbo papĩ-hoafĩmarurĩ.

¹¹ Herot ai ahandĩ ami babĩdĩ Sisasĩmbo tĩrĩfoefe hoafiyomo mburumbo asu bogori-yomondĩ hoearĩ aboedĩ safĩ yihuruwurĩ mburumbo asũkai Pairat sowana koamarĩhawurĩ.

¹² Horombo ana, Pairat ai Heroti-dĩbo sĩmbori ŋgĩnĩndũrĩmefanĩyosi, ŋga rasĩmboani ai aboedĩ-aboedĩmefĩneandĩ.

Pairat ai Sisasĩmboya yĩfĩmbiyuwamboane mehu

(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)

¹³ Pairat ai Godĩmbo sesi sĩhou-rundeimbĩ bogori asu Sudayei bogori munũguambo nindou amurĩ ranĩyei aheimbo gugurĩmareandũrĩ.

¹⁴ Ai hoafiyundũrũhĩ yahuya, “Nindou wambo

sowana sahorimindei masinei ndanahambo hoafiyehi seiya, 'Moaruwai hohoanmoyu randeim bani' masei. Ro ahambo sihei himboarühi düdumarhini, nga ro moai se ahambo papi-hoafimarhor ra nini-moatükun moaruwai rareanda hoafi himboriyahi. ¹⁵ Asu Herot ai hoeiriran nini-moatükun moai rareandi, nga ranmboyu hihiriri shefimbo sowana koamarheirambo masunu. Nga asu ai nini-moatükun moaruwai rareandai animbo ranimbo yifimanda? ¹⁶⁻¹⁷ Ro ahambo tinjirifo ndahando mbundhambo animbo asu moani aboedi koandihina ngumbui," mehu

¹⁸ Munguambo nindou ranai fandhi pukuna hoafiyehi seiya, "Nindou nda ndahorimindei ngei hifokoandihori. Nga rananimbo Barabasimbo aboedambo-fimboani!" masei. ¹⁹ Barabas ra ai adukari ngoafihu gafman babidi yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusimefiyu-ani.

²⁰ Pairat ai Sisasimbo hinngifiyuwan aboedambo homboani mehu raniyu asu awai nendi afindi ranaheimbo asukai hoafimeyunduri. ²¹ Ai asukai pukuna hoafi karihehinduhi seiya, "Nimi keimbi karihendeimbifihi pandiwuri! Nimi keimbi karihendeimbifihi pandiwuri," raranimayei.

²² Ai asukaiyu ngimimbo düdureandürühi yahuya, "Nine-moatükun ramareandi? Ahambo hifokoefimbo asei ra ro hoeirihina moai nini moatükun akidou-amboani rareandani hoafi himboriyahi. Nga moani akidou yangiri tinjirifo ndahando mbundha aboedambo koandihina mbihu," mehu. ²³ Nga ai moani

hoafi puküna karihehindühi hütihofiyeihî seiya, “Sisas ai yifimbiyu-wamboane, yifimbiyu-wamboane,” mayei. Ai hoafimayei habodei ra moani Pairatindi hoafi ngasünde hayambo ahei nimoamo hamindimayondürî. ²⁴ Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei hohoanimo süngumareandi. ²⁵ Raniyu nindou mamî Barabas gafman babidimbo yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusambe mamaru ahambo aboedambo koamaritherü. Raniyu asu ai Suda nîne refembo yifirimayei süngu Sisasimbo amiyomondi warihumariri.

Sisasimbo nimî keimbi karihendeimbifihî tîkoründümo pamarüwuri

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Sisasimbo sowaründümo homondane Saimon Sairinihündî ai nafini masüfu ngoafinambo hifombo yahuhayambo. Raniyomo asu Sisasindi nimî keimbi karihendeimbî ra sowandifi hawa Sisasindi süngu hüfi yahomo houmbo hütî-hütimaruri. ²⁷ Asu awai nendi afindi ranai Sisasindi süngu hüsihi, nimorehi bidifiri ranambeahi mahüsi ranai Sisasimbo hohoanimoyeihî araninambo sahorimindei mahüsi. ²⁸ Nga asu Sisas ai hihirifi hoafiyundürühî yahuya, “Serusaremihündî nimorehi se yowanî wambo araninambonyondiripoani. Nga sihei fimbo asu sihei nimoakidiboumbo animbo araninambonidihündürî. ²⁹ Awi mamî si tükündifemboe rani-simboani nindou ranai hoafindeihîya, ‘Nimorehi nimori wakemindikoate-ayei asu nimori titihukoate-ayei se hihifi-hihifindei.

Sapo aheimbo tɪŋɪrɪfo ra ŋgɪrɪ tükündɪfeyo,'
 mbɪseimboyei ³⁰ Rani-simboani animbo
 nindou ai nɪmoei wafumbo hoafɪndeihiya,
 'Wamɪnɪ piyafɪmuni,' mbɪsei.

Asu asükai hɪfɪ wafumboya,
 'Gabudɪfoarɪwamuni,' mbɪseimboyei!
Hosea 10:8

³¹ Hapondani ro nɪmɪ yangɪrɪ nahurai-anahi,
 ŋga wambo rawarɪhɪndɪrɪ. Ŋga süngunambo
 moaruwai tükündefeyoani se nɪmɪ yapari
 nahurai-ayei sɪheimbo nüngumandɪfendüra?"
 mehu.

³² Nindou yimbu moaruwai ho-
 hoanɪmoyafandeimbi amboani Sisas dɪbombo
 sowapündümo mahɪfomo ahafanɪmbo
 hɪfokoeffɪrɪmbohünda. ³³ Ai hei nɪmoei wafu
 mbɪrɪhapɪrɪ sisamɪ sei arɪhündɪ ranɪhü Sisas asu
 hübuhünɪyafani-rɪnandeimbi nindou yimbu
 ahamumbo tikorüpundɪmo pamarupurɪ ra Sisas
 ai mbusümoyuwane asu ŋgorü ai warɪhondünɪyu
 asu ŋgorü ai kadüdanɪyu yafɪne pamarupɪrɪ.
³⁴ Sisas ai hoafɪyuhɪya, "Ape, amboawi mbɪsafɪ
 nɪmboe ai moai fɪfɪrundi nɪne-moatükunɪ
 rawarundi ranahambo," mehu. Asu ami ai
 satu piraimemo didai Sisasɪndɪ-mayo hoearɪ ra
 mandemündü yahomo houbmo.

³⁵ Nindou afɪndɪ ranai nɪboadei himboanambo
 hɪfandɪhündɪ, ŋga bobaagorɪ nindou ai
 Sisasimbo tɪrɪfoarüwurɪ hoafɪyomondühi
 yahomoya, "Nindou bɪdɪfɪrambo aboedambo-
 reandürɪ marandɪ. Se Godɪndɪ nɪmorɪ Krai-
 ayafɪ ana, yaro sɪhafɪhoarɪ aboedamboyafo,"
 mehomo. ³⁶ Asu ami amboani tɪrɪfoarɪwurühi

homo hühütimbü moatükuni wain hoe finiga masabudo. ³⁷ Ai hoafi yomondowohü yahomondoya, “Se Suda-yafe bogorayafi ana, yaro sihafihoi aboedambo yafosi!” mehomo. ³⁸ Ni mi keimbi karihendeimbi ni moamo ndaru sürü pamarundi: NDA SUDAYAFE ADÜKARI BOGORANI.

³⁹ Nindou hühühün iyafani rindeimbi ni mi keimbi karihendeimbi fih mapenimbafani ngörü ranai Sisasimbo tirifoarirühi puküna hoafiyuhü yahuya “Se ra Kraisiyafi? Ranayafi ana, yaro sihafihoi aboedambo yafosi asu yihoehimbo amboani aboedambo-rowamuni,” mehu. ⁴⁰ Nga asu ngörü hühühün iyurandeimbi gorügoanini mapenüngu ranai afoai yahu hoafiyundowohü yahundoya, “Se Godimbo yihimboyafai? Nga se tiririfo asowandifi nahuraiane ai-amboani asemüdu. ⁴¹ Sihiri tiririfo asahoamindehi ranana sapo nini-moatükuni sihiri ramarhoandi rani-süngumboane. Nga nindou ndanana moai nini-moatükuni moaruwai rareandi.” ⁴² Asu ai hoafiyuhü yahuya, “Sisas, se sihafihoi nginindi hifandarandambe tüküyafo amarifi ana, se wambo hohoanimondafindiri,” mehu. ⁴³ Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Ro anihondumboanahi haponda hoafehanini se ro-dibo ngoafi aboedi ranihü ni mandimboyafi,” mehu.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

⁴⁴ Sapo hüfihamindikoate-yowohü wambo nimbü ranai hühünimbo peyo haya gabudifoare

hombo nimbambe tüküme feyo. ⁴⁵ Refeyoambe asu hoeari Godindi worambe kumarundi ranai mbusümondühi yimbu bumareandi. ⁴⁶ Sisas ai pukünambo hamindi hoafi karihoeihü “Ape, wandi yifiafi sifahafi warihartheandi,” yahu mburambo asu yifimayu.

⁴⁷ Asu ami-yomondi bogori manüngu ranai nine-moatükunhi tüküme feyo ra hoeireanda mayoa asu Godimbo aboed-ani yahu hoafiyuhiya, “Anihondü-ane, nindou ndanana moai ninhi-moatükunhi moaruwai yare randi,” mehu. ⁴⁸ Nindou afindi wakire megoro ranai hoeirihinda mayowamboyei afindi hohoanimo yeihhi ahei ngusüfohö purüki-purüki kameihhi ngoafina mahei. ⁴⁹ Nga Sisasindi fikiminindiyeyi asu nimorehhi Garirihündi ahambo süngumarihori ranai foarthehi niboadeimbo himboanambo wamarihori.

Sisasimbo honguambe masihehori

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mamhi anihondumbo-reandeimbhi aboedi hamindi manüngu ahandi nduri Sosep, aiana Suda-yafe kansir ambeahindiyu. Nga asu ai moai yifiriyu bidifirihhi bobaagori-yomondi hohoanimo Sisasimbo ramarundi ranahambo. Aiana Suda-yafe ngoafi Arimateahündiyu hayamboyu asu God nginindi hifandarandi ra tüküfemboayo ranahambo hifanda marandi. ⁵² Sosep ai Sisasindi yifinimoko ra dibonapifemböhünda Pairatimbo düdufimbo mahafu. ⁵³ Asu Sosep ai Sisasindi fi-nimoko ra nimhi keimbhi karihendeimbhi fihindi

foarimündi siherü henüngu kifohi hoearinambo pariri ngamondifoariri mbura sowaründümo homo nimoiei adükari nimaroweimbi hongu nahurai wowond+maru hifomo ranambe masihawuri. Asu hongu ranambe ra moai horombo yifi sihoemo rundi. ⁵⁴ Ai ndeara sümbo Godimbo hohoan+moyowohü moani ngoafimbo nimarimboane sei hehimbo munguambo moatükun+ napirihindane rani-moatükun+ ra tüküme feyo.

⁵⁵ Nimorehi Garirihündi Sisas babidimbo mahüsi-mayei ranai Sosep babidimbo Sisasindi yifinimoko sihefimbo honguanambo mahei sapo nüngurüwurimboemo asihawuri ra hoeifimbo.

⁵⁶ Ran+yei asu nimorehi ranai worina hei aboedi fisinjarümbü moatükun+ mbimb+rai asu marasen ndondomar+hindi. Asu Mosesindi ahinümbi hohoanimo hoafimayo süngu moani nimarimbo si ra mamarei.

24

Sisas botimefiyu hoafi

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

¹ Mam+ wik ranahandambo weangurühindi sih+ siambe hondü nimoreh ranai Sisas samboarüwuranambo aboedi fisinjarümbi mbimb+rai ndor+hi masihendi ra sahümündi mahei. ² Asu ai hei himboyeiane nimoiei hongu nafitambeihü guru pamarundi ranai paiar+koate tifoie hihire amoahire menjoro. ³ Nga ai kefoehi hüsi himboyeiane, asu Adükari Sisasindi yifinimoko ra moai yangoro.

⁴ Rani-moatükunî ranahambo afîndî hoan+moyeihî nîmboeiane, nîmehünou nindou yimbu ranai hoearî si kareandeimbî güdîne hena ahei fikîmî tüküyafîne manîmbafanî.

⁵ Asu nîmorehî ranai yîhîmbombo hîfînî mbîro pîyei hehi manîmboei. Asu nindou yimbu ranai hoafîyafandühî safanîya, “Nîmboe se nindou yangîrî nünguweimbî ranahambo yîfiyeimbîyei fondîwamî kokoarîhora? ⁶ Aiana moai ndühî yanguru, nga botîmefiyu. Ai Garirihü nünguambe sîheimbo hoafîmayu ranîmbo se hohoanîmondei. ⁷ Ai yahuya, ‘Nindou Hondü ra nindou moaruwai hohoanîmoyomo-ndeimbî-yomondî warîhündüwurîmboemo nîmî keimbî karîhendeimbîfihî tîkoemündî pefimbohünda. Asu yimbu sindu haya ngîmî noufimbî ranîfihî anîmbo botîndîfimbui,’ mehu,” masafanî. ⁸ Ranîyo asu nîmorehî-mayei ranai horombo Sisas hoafîmayu ra hohoanîmomayei.

⁹ Asu nîmorehî-mayei ranai hongu ra hîningîrîhi hehi heî ahambo süngrurü-rundeimbî ¹¹ asu muᅅguambo amurî ranîyei aheimbo muᅅguambo moatükunî wataporîmbo-marîhündürî. ¹⁰ Sapo honguambe muᅅguambo moatükunî tükümefeyoa hoeirîhi hehi Kraisîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbîmbo hoafîmayei nîmorehî ranana Maria Makdarahündîyo, Soana, Maria Semsîndî hondîyo asu bîdîfirî amurî ranîyei. ¹¹ Nga asu ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai nîmorehî hoafîmayei ranahambo tîkarîhi hehi hoafî yangîrî anîhündî yahomo houmbo moai anîhondümborundî. ¹² Nga asu Pita ai pîpîyu hu

honnguambe amofi himboyuane, hoeari ahambo himondimarihori rani yangiri menjorowa hoeimareandi. Raniyu ai hongu ra hiningire haya hufu worambe rani-moatükuni ranahambo afindi hohoanimojuhü mamaru.

Nindou yimbu ai Sisasimbo Emaus nafi hohü hoeimarineri
(Mak 16:12-13)

¹³ Nimorehi ranai honguanambo hüsi simboani Sisasindi süngrurü-rundeimbi yimbu ranai ngoafi mamä Emaus Serusaremihündi hombo 11 kiromitahüfeimbi hoandari nafä mahafani. ¹⁴ Ai hafandühi mungu moatükuni tüküme feyo ranahambo wataporimbo-marinandi. ¹⁵ Ai wataporimbo-rini hafandühi fifirinandane, Sisas ai ahandihoari tüküfi haya ai-babidimbo mahu. ¹⁶ Mamä moatükuni gabudimafoareapira ai moai ahambo Sisas-ani safani türüfoarineri fifirineri.

¹⁷ Asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, “Se nini-moatükunimboyo wataporimborinandühi ahafana?” mehuamboyafani. Asu ai ngusumboarambe sisai fiyafandühi manimbafani. ¹⁸ Asu ngorü, ahandi ndüri Kriopas, ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Awi Serusaremihü ndüfosimbo tükümehindi ra se yangiranafi nine moatükuni ranihü tüküme feyo ra fifirifekoate-ayafi?” mehu.

¹⁹ Asukai Sisas ai düdureapirühi yahuya, “Nimboe wataporimbo-arinanda?” mehuamboyafani. Asu simbori hoafiyafandühi safaniya, “Sisas Nasaretihöndi ranahamboane wataporimbo-arihori. Aiana Godindi hoafi

hoafi-yu-randeimbi-yu haya God asu munḡuambo nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratüpurü ra ḡḡnḡndi hamḡndi-yo. ²⁰ Yihoefi bogori nindou asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai gafman-yomondi warihü hiniḡḡmarüwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houbmo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo pamarüwuru. ²¹ Nga horombo ro hohoanimoyefühiya, 'Sisas ranana God ai Israerihündi ranaheimbo aboedambo-fendürimbo kafoariri hiniḡḡririmbombai,' masefi. Asu hifokoamarüwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ḡḡmi noufimbi siane. ²²⁻²³ Hapo siambe hondü nimorehi bidifiri roambeahindi ai hei honḡuambe himboyeia moai ahandi yifinimoko ra ranihü hoeirihindi. Raniyo ro hepünimehundi. Ai sinei yihoefimbo hoafiyehi seiya, 'Sünambeahindi nendi yimbu hoeirihupira ai safaniya, 'Sisas ana yangrri mbanḡḡḡ,' masafani,' masei. ²⁴ Asu nindou bidifiri roambeahindi amboani hifomo honḡuambe munḡuambo moatükunü ra hoeirunda nimorehi hoafimayei süḡḡure meḡgoro. Nga asu moai Sisasimbo ana hoeirüwuri," masafani.

²⁵ Asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, "Se ana ḡḡsüfokoa-te-anemo, se moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hoafimemo ranahambo nimehünou hohoanimoyomo. ²⁶ Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, 'Nindou God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo kamafoariri ra asübusi ndemündi mbundambo animbo asu süḡḡunambo Godindi himboahü

ndürî adükarümbîndümbui,' mehomo," mehu.
²⁷ Raniyo Sisas ai ahafaniṁbo ahandî fimbo Bukambe hoafi mapeniṁgo ra Mosesîndimayo bukîfihî piyu haya Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbî sürü papîru masîhoemo ranahambo yamundîmareapîrî hu.

²⁸ Ai homo Emaus ṁgoafîkîmî tükümefundî. Raniyo Sisas ai ṁgasünde haya hombonoumefiyu.

²⁹ ṁga yimbu ai hûti hoafiyafandühî safaniya, "Mborai ro-babîdî apoefo, ṁga ndeara hûfîhamîndî hanühî nîmbîfembo akîmane," masafandamboyu. Raniyu hafu ahafandî worambe aibabîdî mamaru. ³⁰ Ai sesîmbo yahomo houmbo nîmarîmombo bret semündü Godîmbo hîhîfîrürî mbura hîfîtîre haya masagapîrî.

³¹ Rasüṁgumareandamboyo ai hepünafîneandühî Sisas ani safanî fîfîrîmarînerî. ṁga asu nîmehünou asükai awarîmarîhoayuwa moai hoeirînerî.
³² Ai ahafandîhoarî sîmborî hoafürîyafandühî safaniya, "Anîhondü-ane, nafînî sînefühî sîhehîmbo wataporîmbo-maramuna asu sîhîrî ṁgusüfoambe hepünîmehoandî," masafanî.

³³ Refe hayamboyoane, süṁgurînerîrînandeimbî ranai botîyafîne hena Serusaremînambo mahafanî. Raniyo hafanî hoeirîneapurani ahandambo süṁgrurürundeimbî 11-memo ranai ahamundî ṁgunindî babîdî gugureafu mamarîmonda hoeimarîneapurî.
³⁴ Ai hoafiyomondühî yahomoya, "Anîhondü-ane, Adükarî ai yîfîhündî botîmefiyu! Ai Saimon-so tükümefiyuwa hoeimarîrî," mehomo. ³⁵ Raniyo asu süṁgrurür-

rundeimbi yimbu ranai ahafanimbo-so nafini tüküme fiyu asu bret hifitireanda türüfoarineri fifierimarineri ranahambo wataporimbo-marinandî.

*Sisasimbo sünggurü-rundeimbi ai
hoeimarüwü
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23;
Ratüpurî 1:6-8)*

³⁶ Ahambo sünggurü-rundeimbi ranai bidifirambo rani-moatükunî ra wataporimbo-rundane, Sisas ahandîhoari ahamundi mbusümo tüküfi nüngumbo hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi ngusüfoambe afure kümbearoamboane,” mehu. ³⁷ Raniyomo yifiafimbai hoeiarîhuri yahomo houmbo yihimbo munguna moaruwaimemo. ³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ni mboe se ranahambo hepünefunda? Asu ni mboe se nini-moatükunîyo hoeimarundi ranahambo awi fifierifekoate-ayomoa? ³⁹ Se wandî yitînarî watînarî hoeiru. Ro wandîhoar-anahî nda! Se sündu hoeirundîrî. Sapo yifiafi ana ngîrî wandî fi nahuraindo.”

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo ahandî fi hoearî ra nafuimepurî. ⁴¹ Ai afîndî hîhîfi-hîhîfîmemosî, nga ai awi ranahambo anîhondümböfe-koate-afîndî hohoanîmomemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sesî bidifirî sîhoundai?” mehu. ⁴²⁻⁴³ Asu ai kinî mamandundî ra ngorü bidifirî masabudowa semündü haya ahamundi hîmboahü masesuwa hoeimarüwü.

44 Ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Se fifirundai ro horombo se-babidimbo nimboahambe hoafimayahi ra? Ro hoafiyahapurühi sah+ya, Moses+ndi ahinümbi hohoanimo ranambe, God+ndi hoafi hoafiyomorundeimbi-yomondi bukambe asu Herü Buk ranambe mungu moatükuni wambo tükündifemboe masahi.” 45 Sisas ai ramehuamboemo ngusüfoambe fufurifoareapurühi Bukambe hoafimayo ra türüfoaru fifir+marundi. 46 Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Sapo Bukambe sürü pap+marundi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo koamafoariri ra asübusi ndemündü mbunda yif+ndu haya ng+mi noufimbi ranambo yif+hündi bot+ndifimbui. 47 Rananimbo Serusarem+hü p+ndimo houmbo munguambo hifi ahandi ndürinambo hoafi bokar+ndi+hoemboemo. Rananimbo asu moaruwai hohoanimo ra hin+ngiri+hindühi aboedi hohoanimo sünguri+hindani God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,’ meho. 48 Asu se ndani moatükuni tüküme feyo ndanahambo watapor+mbondu ndündi. 49 Wandi Ape ai Yifiafi Aboedi koar+hefembo hoafiyu mas+hendi ra koandi+heheamboyah. Nga awi se hokoate Serusarem+hü ni+mand+mombo God+ndi+mayo ng+n+ndi ra ndowandümo houmbo animbo ngomo,” mehu.

*Sisasimbo God ai sünambe serümündü mahafu
(Mak 16:19-20; Ratüpur+ 1:9-12)*

⁵⁰ Sisas ai ahambo süŋgrurü-rundeimbimbo
 sepurümündi hu Betani ŋgoafi hü kaimayu.
 Raniyo God ai ahamumbo aboedi-
 aboedi+mbi+reapura yahu haya didibafimefiyu.
⁵¹ Ai ahamumbo aboedi-aboedi+reapurühi
 nüŋguane God ai ahamundi mbusümonindi
 serümündü sünambe mahafu. ⁵² Ai yiri
 yimbu pusiru nimarimombo ahambo ŋgusi fo
 parüwuri mburumbo Serusarem+nambo hihifi-
 hihifi kameihi hihiriyafu mahomo. ⁵³ Asu
 ai muŋguambo si Godimbo aboed-ani yaho
 hohoan+momböhünda ahandi worina homo
 marundi.

clxxxv

Godꞏndꞏ Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3